

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4070]-101

M. Com. (Semester - I) (Compulsory) Examination - 2011

MANAGEMENT ACCOUNTING

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instruction :

All questions are compulsory and carry equal marks.

Q.1) Define the term 'Management Accounting'. Explain its various tools and techniques.

OR

Q.1) What do you mean by 'Analysis and Interpretation of Financial Statements'. Explain various methods of such analysis with their comparative merits and demerits.

Q.2) The following are the Balance Sheets of FUNFLOW Limited, Pune, prepared as on 31st March, 2010 and 31st March, 2011 :

Liabilities	31-03-10	31-03-11	Assets	31-03-10	31-03-11
Share Capital	11,00,000	12,00,000	Land and Building	10,00,000	9,00,000
General Reserve	2,00,000	2,50,000	Plant and Machinery	5,50,000	7,40,000
Share Premium	-	50,000	Furniture	1,80,000	2,40,000
Profit and Loss A/c.	3,20,000	3,00,000	Investments	3,79,000	3,50,000
Bank Loan	3,00,000	2,80,000	Sundry Debtors	2,45,000	2,81,000
16% Debentures	3,50,000	2,00,000	Stock	97,000	79,000
Sundry Creditors	75,000	65,000	Cash	49,000	40,000
Bills Payables	55,000	70,000	Discount on Issue		
Proposed Dividend	1,00,000	1,50,000	of Shares	5,000	-
Provision for Taxation	60,000	85,000	Preliminary Expenses	55,000	20,000
	25,60,000	26,50,000		25,60,000	26,50,000

[4070]-101

1

P.T.O.

You are required to prepare Fund Flow Statement with necessary working notes after considering the following information :

- (1) All the fixed assets are depreciated by 10% of the opening balance.
- (2) The 16% debentures were redeemed at 5% premium.
- (3) During the year Rs. 75,000 are paid by way of taxes.
- (4) The furniture of Rs. 1,38,000 was purchased during the year and some of the old furniture was sold at 60% loss.
- (5) A machine having book value Rs. 60,000 was destroyed by fire and was sold as scrap for Rs. 6,000 only.
- (6) Shares are issued at premium as a part payment of the new machinery purchased during the year. The balance payment of the machinery was made in cash.

Q.3) From the following information relating to NOTWORTH Limited, Pune, you are required to prepare its summarized Balance Sheet with as much details as possible :

• Current Ratio	2.5
• Acid Test Ratio	1.5
• Gross Profit to Sales	0.2
• Net Working Capital to Net Worth	0.3
• Sales to Fixed Assets	2.0
• Sales to Net Worth	1.5
• Sales to Debtors	6.0
• Reserves to Capital	1.0
• Net Worth to Long Term Loan	20.0
• Stock Turnover Ratio	6.0
• Paid up Share Capital	Rs. 10,00,000

OR

Q.3) Explain meaning, objectives and structure of Responsibility Accounting as a Divisional Performance Measurement.

Q.4) Mr. SUPERWISE has furnished you the following estimated information for the next financial year during which he has intended to produce 10,000 units per week :

- Sales Price is Rs. 60 which is 150% of the Cost.
- The cost of one unit consists of raw material, labour cost and overheads in the ratio of 5:3:2.
- 60% of the overheads consists of depreciation on fixed assets. The remaining overheads are paid two weeks in arrears.
- The Stock of Raw Material must be equal to the 3 weeks requirement and the finished goods must be equal to the half of the sales of the next month.
- The Work-in-Progress will remain in stock for two weeks for which labour cost and overheads should be considered at 40% and 60% completion stage respectively.
- 10% of the purchases are made on cash basis and the remaining with one month credit.
- 20% of the sales are made on advance payment of one month while the remaining are made with forty five days credit period.
- 70% of the wages are payable to the skilled workmen on monthly basis while the remaining wages are payable to the unskilled workmen on weekly basis.
- Add 10% of your computation for contingency.

You are required to prepare a statement showing estimated amount of working capital assuming one month consists of four weeks.

OR

Q.4) (A) PUC Limited has sold 10,000 units at Rs. 300 per unit during the year ended on 31st March, 2011. The variable cost is two third of the sales price and the fixed cost during the last year was Rs. 50 per unit. Currently the company allows one month credit period to its customers which the company wants to change. The following two proposals are under consideration :

Particulars	Existing	Plan-A	Plan-B
Credit Period	1 Month	2 Months	3 Months
Increase in Sales	–	15%	30%
Bad Debts	1%	3%	5%

It is likely that fixed cost will increase by Rs. 1,00,000 when the sales will increase by 25% of the current sales level. The Company expects 20% returns on its investments.

Which of the proposed credit policies is the best for the Company ?

(B) What is 'Inventory Management' ? Explain in brief the various techniques of Inventory Control.

Q.5) Write notes on **any two** of the following :

- (a) Role of Management Accountant
- (b) Difference between Management Accounting and Financial Accounting
- (c) Importance and Limitations of Ratio Analysis

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-102

M. Com. (Semester - I) (Compulsory) Examination - 2011

STRATEGIC MANAGEMENT

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
 - (2) All questions carry equal marks.
-
-

Q.1) Define the term 'Strategic Management'. Describe Strategic Management Process.

OR

Q.1) What do you mean by 'Strategic Implementation' ? Distinguish between Strategy Formulation and Strategy Implementation.

Q.2) What is Strategic Planning ? Explain advantages and disadvantages of Strategic Planning.

OR

Q.2) Write notes :

- (a) Generating Strategic Alternatives
- (b) Strategic Options at Corporate Level

Q.3) What is 'SWOT Analysis' ? How does a Business Organisation use SWOT Analysis for effective Strategy ?

OR

Q.3) What are the areas/issues in Finance where Strategy Formulation is required ?

Q.4) What are the responsibilities of Human Resource Management ?

OR

Q.4) Write notes :

- (a) Total Quality Management (TQM)
- (b) Six-Sigma

Q.5) Write short notes : **(Any Four)**

- (a) Strategic Management
 - (b) Strategic Planning
 - (c) Mergers
 - (d) Manpower Planning
 - (e) Marketing Strategy
 - (f) Logistics Strategy
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-102

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

प्र.1) व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापन या संज्ञेची व्याख्या करा. व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापनाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) व्यूहरचनात्मक अंमलबजावणी म्हणजे काय ? व्यूहरचना सूत्रीकरण आणि व्यूहरचना अंमलबजावणी यांतील फरक स्पष्ट करा.

प्र.2) व्यूहरचनात्मक नियोजन म्हणजे काय ? व्यूहरचनात्मक नियोजनाचे फायदे व मर्यादा स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) टिपा लिहा :

(अ) व्यूहरचनात्मक पर्यायी निर्मिती

(ब) कंपनी पातळीवरील व्यूहरचनात्मक पर्याय

प्र.3) स्वॉट विश्लेषण म्हणजे काय ? व्यवसाय संस्था स्वॉट विश्लेषणाद्वारे प्रभावी व्यूहरचना कशा प्रकारे केली जाते ?

किंवा

प्र.3) वित्तीय व्यूहरचनात्मक सूत्रीकरणातील बाबींची आवश्यकता स्पष्ट करा.

प्र.4) मानव संसाधन व्यवस्थापनाची जबाबदारी स्पष्ट करा.

किंवा

[4070]-102

3

P.T.O.

प्र.4) टिपा लिहा :

(अ) एकूण गुणवत्ता व्यवस्थापन

(ब) सिक्स-सिग्मा

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

(अ) व्यूहरचनात्मक व्यवस्थापन

(ब) व्यूहरचनात्मक नियोजन

(क) एकत्रीकरण

(ड) मनुष्यबळ नियोजन

(इ) विपणन व्यूहरचना

(फ) लॉजिस्टिक व्यूहरचना

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4070]-103

M. Com. (Semester - I) Examination - 2011

ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION

SPECIAL PAPER - I

ADVANCED ACCOUNTING

(Group - A)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory and carry equal marks.*
- (2) *Give working notes wherever necessary.*
- (3) *Use of pocket calculator is allowed.*

Q.1) Discuss various concepts and conventions in Accounting.

OR

Q.1) Write short notes : **(Any Two)**

- (a) Advantages and Disadvantages of Leasing
- (b) Professional Development of Accounting in India
- (c) Need for Valuation of Shares and Goodwill

Q.2) The following is the Trial Balance of the Nairobi Branch of S Ltd. of Pune as on 31st March, 2010 :

Particulars	Shillings	Shillings
Land and Buildings	1,50,000	—
Plant and Machinery	3,00,000	—
Furniture and Fittings	20,000	—
Stock as on April 1, 2009	56,000	—
Purchases	2,40,000	—
Goods received from Head Office	80,000	—
Wages	30,000	—
Carriage Inwards	5,000	—
Sales	—	6,16,000
Salaries	25,000	—

Particulars	Shillings	Shillings
Rent, Rates and Taxes	5,000	–
Insurance	4,000	–
Trade Expenses	3,000	–
Head Office Account	–	2,40,000
Sundry Creditors	–	18,000
Sundry Debtors	30,000	–
Cash in Hand and at Bank	10,000	–
Bills Payable	–	84,000
Total	9,58,000	9,58,000

The Stock on 31st March, 2010 was 30,000 shillings. The following were the exchange rates :

When Fixed Assets were acquired	Re. 1 = 1.50 shillings
On April 1, 2009	Re. 1 = 0.90 shillings
On March 31, 2010	Re. 1 = 0.92 shillings
Average	Re. 1 = 0.91 shillings

Goods from head office were invoiced in head office books at Rs. 90,000. The Branch Account in head office books shows a debit balance of Rs. 1,62,000. Convert Nairobi Trial Balance and prepare Nairobi Trading and Profit and Loss Account after charging 10% depreciation on Plant and Machinery and Furniture and Fittings in head office books.

Q.3) A Ltd. acquired control of B Ltd. and C Ltd. on 1st April, 2009. The respective Balance Sheets on March 31, 2010 were :

Capital and Liabilities	A Ltd.(Rs.)	B Ltd. (Rs.)	C Ltd. (Rs.)
Equity Shares of Rs. 10 each	4,50,000	2,40,000	1,50,000
General Reserve	30,000	–	–
Profit and Loss Account	1,35,000	39,000	33,000
Trade Creditors	72,000	–	–
Loan from A Ltd.	–	66,000	36,000
Bills Payable to A Ltd.	–	–	9,000
Total	6,87,000	3,45,000	2,28,000

Capital and Liabilities	A Ltd.(Rs.)	B Ltd. (Rs.)	C Ltd. (Rs.)
Assets and Properties :			
Fixed Assets	93,000	1,08,000	66,000
Investments in Subsidiaries :			
18,000 Shares in B Ltd.	2,25,000	–	–
12,000 Shares in C Ltd.	1,50,000	–	–
Loan to B Ltd.	12,000	–	–
Stock	78,000	72,000	48,000
Debtors	84,000	1,44,000	81,000
Bills Receivable from C Ltd.	6,000	–	–
Bank	39,000	21,000	33,000
Total	6,87,000	3,45,000	2,28,000

- Notes :** (1) Balance on P and L A/c. on 1st April, 2009 :
A Ltd. Rs. 78,000, B Ltd. Rs. 27,000, C Ltd. Rs. 24,000
Dividends proposed for 2009-10 :
A Ltd. 20%, B Ltd. 12%, C Ltd. 15%
- (2) The Fixed Assets of B Ltd. include plant purchased in September, 2009 from C Ltd. for Rs. 3,000. The Cost to C Ltd., who are plant manufacturers, was Rs. 2,250 and credit for the profit has been taken by that company.
- (3) B Ltd. held on March, 2010 Stock of Rs. 6,000 purchased from A Ltd. who invoiced the goods at cost plus 25%.
- (4) The loan by A Ltd. was made on October 1, 2009 and carried 15% interest for which no entry has been made in the books.

Prepare a Consolidated Balance Sheet on March 31, 2010, ignoring taxation.

Q.4) Mr. Niranjay is appointed liquidator of Moon Co. Ltd. in voluntary liquidation on 1st July, 2010. Following balances are extracted from the books on that date :

	Rs.		Rs
Capital :		Machinery	2,25,000
1,20,000 Shares of Rs. 5 each	6,00,000	Leasehold Properties	3,00,000
Reserve for Bad Debts	75,000	Stock-in-trade	7,500
Debentures	3,75,000	Book Debts	4,50,000
Bank Overdraft	1,35,000	Investments	45,000
Liabilities for purchases	1,50,000	Calls-in-Arrears	37,500
		Cash in Hand	7,500
		Profit and Loss Account	2,62,500
Total	13,35,000	Total	13,35,000

You are required to prepare a Statement of Affairs to the Meeting of Creditors. The following assets are valued as under :

Machinery	Rs. 4,50,000
Leasehold Properties	Rs. 5,45,000
Investments	Rs. 30,000
Stock-in-Trade	Rs. 15,000

Bad Debts are Rs. 15,000 and the Doubtful Debts are Rs. 30,000 which are estimated to realize Rs. 15,000. The Bank Overdraft is secured by deposit of the title of Leasehold Properties. Preferential Creditors are Rs. 7,500. Telephone Rent Outstanding is Rs. 600.

Q.5) On March 31, 2010, the Balance Sheet of Sameera Ltd. disclosed the following position :

Liabilities	Rs.'000	Assets	Rs.'000
Share Capital of Rs. 10 each fully paid	8,000	Goodwill	800
General Reserve	3,800	Other Fixed Assets	10,000
Profit and Loss Account	2,400	Current Assets	8,000
14% Debentures	2,000		
Current Liabilities	2,600		
Total	18,800	Total	18,800

On the above mentioned date, the tangible fixed assets were independently valued at Rs. 7,000 thousand and Goodwill at Rs.1,000 thousand. The net profits for the three years were : 2007-08 - Rs. 2,064 thousand; 2008-09 - Rs. 2,080 thousand and 2009-10 - Rs. 2,066 thousand of which 20% was placed to General Reserve, this proportion being considered reasonable in the industry in which the company is engaged and a fair return on investment may be taken at 18%. Compute value of the company's share by (i) the Net Assets Method and (ii) the Yield Method. Ignore taxation.

Total No. of Questions : 6]

[Total No. of Printed Pages : 5

[4070]-104

M. Com. (Semester - I) Examination - 2011
ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION
SPECIAL PAPER - II
INCOME TAX
(Group - A)
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*
- (3) *Read all the questions very carefully before attempting the same.*
- (4) *Use of calculator is allowed.*

Q.1) Answer any two of the following :

[15]

- (a) State provisions relating to compulsory maintenance of Accounts and Audit.
- (b) State difference between Capital and Revenue Receipts.
- (c) What is 'Annual Value' ? How it is determined u/s 23 of the Income Tax Act, 1961 ?
- (d) How would you determine Residential Status of an Individual and HUF Assessee ?

Q.2) Write short notes : (Any Three)

[15]

- (a) Assessee
- (b) Leave Encashment
- (c) Set Off of Losses u/s 70 (Inter-source Adjustment)
- (d) Deductions u/s 54 (any two)
- (e) Meaning of Salary
- (f) Methods of Accounting

Q.3) From the following particulars of Mr. A, compute his Total Income and Tax Liability for Assessment Year 2012-13 : **[16]**

	Rs.
(1) Salary from A Ltd. Rs. 13,000 p.m. (increased to Rs. 15,000 w.e.f. 1-10-2011)	1,68,000
(2) Bonus	16,000
(3) Dearness Allowance (not considered for retirement benefits)	18,000
(4) Entertainment Allowance	8,000
(5) Employer's Contribution to RPF	25,000
(6) Employee's Contribution to RPF	25,000
(7) Interest on RPF @ 9.5%	22,000
(8) Personal Expenses of A's son met by the employer	10,000
(9) Rentfree Unfurnished House provided by the Employer, at Delhi whose annual rental value is	96,000
(10) Watchman's Salary paid by Employer	6,000
(11) Medical Expenses of the Employee reimbursed by the Employer	12,000
(12) Personal Club Bill of the Employee reimbursed from the Employer	2,400
(13) Lottery Income (Net and TDS 30%)	70,000
(14) Unit Linked Insurance Plan Contribution paid by the Employer	6,000
(15) He purchased 6 years NSC (VIII Issue)	18,000
(16) Car provided by Employer for official purpose only. Driver's Salary Rs. 1,000 paid by the Employer (Car is of 1800 CC)	

He was provided with rentfree house till November, 2011 for a period of 8 months only during 2011-12, after which he shifted to his own house. He continued to enjoy facility of a watchman for his own house also.

Q.4) Mr. A (age 50 years), a leading tax consultant, who maintains books of accounts on cash basis furnishes the following particulars of Income and Expenditure for the Assessment Year 2012-13 :

**Receipts and Payments Account
for the year ending 31-3-2012**

Receipts	Rs.	Payments	Rs.
Balance b/d.	12,400	Purchase of Typewriter	6,000
Fees from Clients :		Car Expenses	18,000
– of 2011-12	7,30,500	Office Expenses	40,000
– of 2010-11	1,11,500	Salary to Staff :	
– of 2012-13	1,13,000	– 2011-12	32,000
Present from Clients (for services rendered)	24,000	– 2012-13	11,000
Interest free Loan from a Client for purchase of a Car	2,38,000	Expenses in respect of Let out Property (Municipal Taxes Rs. 2,000, Repairs and Insurance Rs. 4,000)	6,000
Winnings from Lottery (Gross)	46,000	Car Purchased on December 10, 2011	2,40,000
Interest from UTI (received on September, 10, 2011)	12,000	Repairs of Office	12,000
Rent of a Let out Property	60,000	Interest on Loan	10,000
Share of Income from a Firm	15,000	Income Tax Payment (including TDS)	15,800
		Life Insurance Premium	8,000
		Balance c/d.	9,63,600
	13,62,400		13,62,400

Car is partly used for official purposes (40%) and partly for private purposes (60%). The depreciation allowable as per rules @ 15% per annum on Typewriter and Car.

Determine Taxable Income and Tax Liability of Mr. A for the Assessment Year 2012-13.

[16]

Q.5) For the Assessment Year 2012-13, Mr. A (age 66 years) submits the following information :

Income from Business Rs. 2,92,000.

Particulars	House-I (Rs.)	House-II (Rs.)
Fair Rent (FR)	3,50,000	3,20,000
Municipal Valuation (MV)	3,60,000	3,50,000
Standard Rent (SR)	3,00,000	5,00,000
Annual Rent (AR)	6,00,000	4,20,000
Unrealised Rent of Previous Year 2011-12	10,000	80,000
Vacant Period (No. of Months)	2	4
Loss on Account of Vacancy	1,00,000	1,40,000
Municipal Taxes paid	40,000	50,000
Repairs	5,000	7,000
Insurance	20,000	30,000
Interest on Capital borrowed by Mortgage of the House	1,40,000	–
Nature of Occupation	Let out for Residence	Let out for Business

Determine Taxable Income and Tax Liability of Mr. A for the Assessment Year 2012-13 assuming that Mr. A pays Rs. 60,000 in the Public Provident Fund Account. [16]

Q.6) (A) X was the owner of the following assets :

Assets	Year of Purchase	Cost (Rs.)	Fair Market Value on 1-4-1981 (Rs.)
Gold	1976-77	70,000	91,000
Listed Shares in A Ltd.	1972-73	2,73,000	1,82,000

X died on 16-8-1993 and as per his will these assets get transferred to his son B. B now sells these assets on 10-10-2011 for a total consideration of Rs. 26,00,000 (Gold Rs. 19,00,000 and Shares Rs. 7,00,000).

Find out the amount of capital gains chargeable to tax for the Assessment Year 2012-13 assuming that shares were sold through recognized Stock Exchange and Securities Transaction Tax was paid on Sale. CII for the Financial Years 1981-82, 1993-94 and 2011-12 is 100, 244 and 785 respectively. [10]

- (B) Mr. M, a resident individual, submits the following information, relevant to the previous year ending 31-3-2012 :

Particulars	Rs.
Income from Salary (Computed)	60,000
Income from House Property :	
– House - I	12,000
– House - II	(–) 50,000
– House - III (Self Occupied)	(–) 10,000
Profits and Gains of Business/Profession :	
– Business - I	8,000
– Business - II	(–) 12,000
– Business - III (Speculative)	(–) 64,000
– Business - IV (Speculative)	36,000
Capital Gains :	
– Short Term Capital Loss	(–) 6,000
– Long Term Capital Gain on Transfer of Shares	5,400
Income from Other Sources (Computed) :	
– Income from Card Games	36,000
– Income from Betting	24,000
– Loss on Maintenance of Race Horses	(–) 4,600

Determine Gross Total Income for the Assessment Year 2012-13. [12]

Total No. of Questions : 6]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4070]-105

M. Com. (Semester - I) Examination - 2011

ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEMS

SPECIAL PAPER - I

ADVANCED COST ACCOUNTING

(Group - B)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) Attempt **all** questions.
- (2) Figures to the right indicate full marks.
- (3) Use of calculator is allowed.

Q.1) (A) State whether the following statements are true or false : [05]

- (a) Bill of Material is the Invoice of Materials Purchased.
- (b) Under Rowan Plan, Bonus is a fixed percentage.
- (c) Variable Overhead Cost is a Period Cost.
- (d) Job Costing can be more suitably used in concerns producing uniform products on a repetitive basis.
- (e) Operating Costing is also known as Operation Costing.

(B) Fill in the blanks : [05]

- (a) In _____ Method of Costing, the Cost of a Group of Products is ascertained.
- (b) A contract which guarantees a certain percentage of profit is called _____ Contract.
- (c) _____ means the allotment of whole items of cost to cost centres or cost units.

- (d) An example of Labour Cost which is direct to a department and indirect to a product is _____.
- (e) The quantity of materials that is to be ordered with a supplier is called _____.

Q.2) What is meant by 'Material Control' ? Explain different stages involved in a Purchase Procedure. **[20]**

OR

Q.2) Briefly describe various methods of Labour Remuneration and also describe any two Incentive Plans. **[20]**

Q.3) Write short notes : (**Any Four**) **[20]**

- (a) Stages of Product Life Cycle
- (b) Features of Life Cycle Costing
- (c) Job Evaluation
- (d) Batch Costing
- (e) Labour Turnover

Q.4) The following data pertains to the machine shop of an engineering company relating to the year 2009. The machine shop has 3 cost centres A, B and C having 3 distinct sets of machines :

	A	B	C	Total
(1) No. of Workers	400	400	800	1,600
(2) No. of Machine Hours	50,000	50,000	60,000	1,60,000
(3) Percentage of H.P.	40	25	35	100
	(Rs. in Lakhs)			
(4) Value of Assets	20	35	30	85.00
(5) Direct Wages	16	20	24	60.00
(6) Indirect Wages				18.00
(7) Supervisor's Salaries				7.00

(8) Depreciation	8.50
(9) Insurance	4.25
(10) Electricity Charges	12.00
(11) Welfare Expenses	9.00
(12) Office and Other Expenses	16.00

Work out a composite Machine Hour Rate for each of the cost centres, showing the basis of apportionment of expenses amongst the cost centres. [15]

Q.5) The following was the position of Contract No. 110 of Moon Construction Ltd., Pune on 31-12-2009. The contract was commenced on 1-1-2009 :

	Rs.
Materials Purchased	5,60,000
Materials transferred from Contract No. 786	40,000
Wages paid	7,00,000
Stores issued	80,000
Wages Outstanding on 31-12-2009	20,000
Establishment Charges	28,000
Architect's Fees	12,000

A secondhand plant was purchased on 1-1-2009 for Rs. 68,000, overhauling charges amounted to Rs. 12,000. On 30-6-2009, the plant was transferred to Job No. 52. An additional plant was purchased on 30-9-2009 for Rs. 1,60,000. The contract price was Rs. 40,00,000. The value of work certified on 31st December was Rs. 20,00,000 of which 75% was received immediately in cash. The cost of work done but not certified was Rs. 60,000. The value of materials on hand was Rs. 16,000. Charge depreciation at 15% p.a., carry forward 1/3rd of profit received by way of reserve. Prepare a Contract Account and Work-in-Progress A/c. [15]

Q.6) The product of a manufacturing company passes through two processes X and Y and then to finished stock. It is ascertained that in each process 5% of the total weight put in is lost and 10% is scrap which realised Rs. 75 per ton and Rs. 210 per ton respectively.

The process figures are as follows :

	Process X	Process Y
Materials Consumed (tons)	2,000	130
Cost per ton (Rs.)	150	220
Wages (Rs.)	36,000	24,000
Manufacturing Expenses (Rs.)	10,500	9,920
Output (tons)	1,670	1,600

Prepare Process Cost Accounts showing cost per ton of each process.
There was no stock on work-in-progress in any process. **[20]**

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4070]-106

M. Com. (Semester - I) Examination - 2011

ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEMS

SPECIAL PAPER - II

COSTING TECHNIQUES AND RESPONSIBILITY ACCOUNTING

(Group - B)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *Figures to the right indicate full marks.*
 - (3) *Use of calculator is allowed.*
-
-

Q.1) (A) Fill in the blanks : [05]

- (a) Standard Costing and Budgetary Control have the common objectives, but both are _____.
- (b) A Profit Centre whose performance is measured by its ROI is known as _____.
- (c) Material Usage Variance is the sum of _____ and _____.
- (d) The 'Responsibility Accounting' is also known as _____ or _____.
- (e) Two important objectives of Cost Accounting are _____ and _____.

(B) State whether the following statements are true or false : [05]

- (a) In Flexible Budgeting, it is assumed that variable cost fluctuates inversely with volume.
- (b) Standard Cost is known as Predetermined Cost.

- (c) Budgeting and Forecasting are used inter-changeably, as such there is no difference between the two.
 - (d) Principal Budget Factor is a factor controllable by the Manager of the Budget Centre.
 - (e) Standard Costing is an effective tool for Cost Reduction.
- (C) Write short notes : **(Any Two)** **[10]**
- (a) Budgeting Process
 - (b) Controllable and Non-controllable Costs
 - (c) Production Budget and Sales Budget
 - (d) Reasons for differences in Cost and Costing Practices

Q.2) What do you mean by ‘Responsibility Accounting’ ? Explain various ‘Techniques of Measuring Divisional Performance’. **[20]**

OR

Q.2) What is ‘Standard Costing’ ? Describe advantages and limitations of Standard Costing. **[20]**

Q.3) (A) Following are the Estimated Sales of a Company for 8 months ending 30-11-2011 :

Month	Estimated Sales (Units)
April, 2011	12,000
May, 2011	13,000
June, 2011	9,000
July, 2011	8,000
August, 2011	10,000
September, 2011	12,000
October, 2011	14,000
November, 2011	12,000

As a matter of policy, the company maintains closing balance of finished goods and raw materials as follows :

Stock Item – Closing Balance of a Month

Finished Goods – 50% of Estimated Sales for Next Month

Raw Material – Estimated Consumption for Next Month

Every unit of production requires 2 kg of Raw Material costing Rs. 5 per kg.

You are required to prepare :

(a) Production Budget (in units)

(b) Raw Material Purchase Budget (in units and cost) for the half year ending 30 September, 2011. [10]

(B) What is meant by 'Uniform Costing' ? Enumerate advantages and limitations of Uniform Costing. [10]

Q.4) Sunlight Ltd. has given forecast sales from March, 2011 to September, 2011 and actual sales for January and February, 2011. Prepare a Cash Budget for 5 months i.e. from March to July, 2011, with the following informations : [20]

(1) **Sales during the year 2011 :**

	Rs.	Rs.	Rs.
January	– 1,60,000	April – 2,00,000	July – 1,80,000
February	– 1,40,000	May – 1,60,000	August – 2,40,000
March	– 1,60,000	June – 2,00,000	September – 2,00,000

(2) Cash Sales – 20%, Credit Sales – 80% receivable in the third month.

(3) Variable Expenses – 5% on turnover, time lag 1/2 month.

(4) Commission 5% on Credit Sales payable in the 3rd month.

(5) Purchase 60% of the sales of the next 3rd month, payment will be made in the 3rd month from purchase.

- (6) Rent and Other Expenses Rs. 6,000 paid every month.
- (7) Other Payments :
 Tax in March Rs. 40,000 and Fixed Assets Purchased - May Rs. 1,00,000.
- (8) Opening Cash Balance Rs. 50,000.

Q.5) A building can be constructed by engaging a gang of workers as per details given below for 100 working days of 8 hours each :

Standard Data	Skilled	Semi-skilled	Unskilled
No. of Workers in the Gang	6	8	6
Standard Rate of Wages per hour	Rs. 25	Rs. 20	Rs. 16

Actual completion of work, however, took 104 days of 8 hours each. This includes 16 hours of stoppage due to heavy rains. The actual number of workers engaged and actual rates paid are as under :

	Skilled	Semi-skilled	Unskilled
Number Engaged	8	6	6
Actual Rate per hour	Rs. 30	Rs. 24	Rs. 16

Calculate :

- (a) Labour Cost Variance
- (b) Labour Rate Variance
- (c) Labour Efficiency Variance
- (d) Labour Mix Variance
- (e) Idle Time Variance

[20]

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-107

M. Com. (Semester - I) Examination - 2011

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

SPECIAL PAPER - I

ORGANISED TRADE AND MARKETS

(Group - C)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Discuss nature and scope of Business. Explain Product Buying and Credit Policies of Modern Business. **[20]**

OR

Q.1) What do you know about the Development of Service Sector in India ? **[20]**

Q.2) Evaluate role played by the State Trading Corporation. **[20]**

OR

Q.2) Explain structure and management of the Securities Exchange Board of India. **[20]**

Q.3) Explain meaning and importance of Forward Markets. **[20]**

OR

Q.3) Critically evaluate role of the Securities Exchange Board of India. **[20]**

Q.4) State and explain features and functions of Co-operative Marketing. [20]

OR

Q.4) State and explain features of Organised Commodity Market. [20]

Q.5) Write short notes : (**Any Two**) [20]

- (a) Objectives of Business
 - (b) E-commerce and Business Practices
 - (c) Privatisation of Trading Activity
 - (d) Need of Co-operative Marketing
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-107

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) व्यवसायाचे स्वरूप व व्याप्ती यावर चर्चा करा. आधुनिक व्यवसायाचे वस्तू खरेदी आणि पत धोरण स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.1) भारतातील सेवा क्षेत्राच्या विकासाबद्दल आपणास काय माहित आहे ते सांगा. [20]

प्र.2) राज्य व्यापार महामंडळाने बजावलेल्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा. [20]

किंवा

प्र.2) सेबीची रचना आणि व्यवस्थापन स्पष्ट करा. [20]

प्र.3) वायदे बाजाराचा अर्थ आणि महत्त्व स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.3) सेबीच्या भूमिकेचे चिकित्सक मूल्यमापन करा. [20]

प्र.4) सहकारी विपणनाची वैशिष्ट्ये आणि कार्ये सांगून स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.4) संघटित वस्तू बाजाराची वैशिष्ट्ये सांगून स्पष्ट करा. [20]

[4070]-107

3

P.T.O.

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

[20]

- (अ) व्यवसायाची उद्दिष्टे
 - (ब) ई-कॉमर्स आणि व्यापारी प्रथा
 - (क) व्यापार उपक्रमाचे खाजगीकरण
 - (ड) सहकारी विपणनाची गरज
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-108

M. Com. (Semester - I) Examination - 2011

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

SPECIAL PAPER - II

BUSINESS ENVIRONMENT AND POLICIES

(Group - C)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) Define the term Business Environment. Explain scope and importance of Environment.

OR

Q.1) Explain impact of Economical and Technological Environment on Business.

Q.2) What is Globalization ? Briefly explain impact of Globalization on Business Environment in 21st Century.

OR

Q.2) State Profile of Indian Economy and its growth.

Q.3) Define the term Inflation. Explain various Causes of Inflation.

OR

Q.3) Define the term Pollution. Explain in detail various types of Pollutions.

Q.4) How does Educational Environment influence Business Decisions ?

OR

Q.4) Explain various measures for controlling Pollution.

Q.5) Write short notes : (**Any Two**)

- (a) Regional Imbalance
 - (b) Parallel Economy
 - (c) Social Justice
 - (d) Market Economy System
 - (e) Business Environment in India before Independence
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-108

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) व्यावसायिक पर्यावरणाची व्याख्या लिहा. व्यवसायावरील व्याप्ती व महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) आर्थिक व तंत्रज्ञान पर्यावरणाचे व्यवसायावरील परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.2) जागतिकीकरण म्हणजे काय ? जागतिकीकरणाचे २१व्या शतकात व्यावसायिक पर्यावरणावरील परिणाम थोडक्यात स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) भारतीय अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये आणि तिची वृद्धी स्पष्ट करा.

प्र.3) चलनवाढ या संज्ञेची व्याख्या लिहा. चलनवाढीची विविध कारणे स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) प्रदूषण संज्ञेची व्याख्या लिहा. प्रदूषणाचे विविध प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.4) शैक्षणिकविषयक पर्यावरण व्यवसायाच्या निर्णयांवर कसे परिणाम करते ते सांगा.

किंवा

प्र.4) प्रदूषण रोखण्याच्या विविध उपाययोजना स्पष्ट करा.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

(अ) प्रादेशिक असमतोल

(ब) समांतर अर्थव्यवस्था

(क) सामाजिक न्याय

(ड) बाजार अर्थव्यवस्था पद्धत

(इ) स्वातंत्र्यपूर्व भारतामधील व्यावसायिक पर्यावरण

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-109

M. Com. (Semester - I) Examination - 2011

BUSINESS ADMINISTRATION

SPECIAL PAPER - I

PRODUCTION AND OPERATIONS MANAGEMENT

(Group - D)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) Define 'Production Management'. Discuss methods of Production in brief.

OR

Q.1) Explain Concept of 'Production Management'. Discuss functions of Production Management in detail.

Q.2) What is Product Design ? Explain important characteristics of Good Design.

OR

Q.2) What is Production Planning ? Explain objectives and importance of Production Planning in todays Globalization.

Q.3) Explain Concept of Store-keeping. What are the objectives and functions of Store-keeping ?

OR

Q.3) What do you mean by Logistics Management ? Explain importance and scope of Logistics Management.

Q.4) Explain meaning of Productivity. What are the factors affecting Productivity ?

OR

Q.4) Write notes :

- (a) Factors of Production Control
- (b) Need of Quality Management

Q.5) Write short notes : **(Any Four)**

- (a) Service Systems
 - (b) Techniques of Product Development
 - (c) Inventory Control in Materials Management
 - (d) Material Handling
 - (e) Quality Circles
 - (f) Kaizen
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-109

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) उत्पादन व्यवस्थापनाची व्याख्या द्या. उत्पादनाच्या विविध पद्धतीची थोडक्यात चर्चा करा.

किंवा

प्र.1) उत्पादन व्यवस्थापन ही संकल्पना स्पष्ट करा. उत्पादन व्यवस्थापनाच्या कार्याची सविस्तर चर्चा करा.

प्र.2) वस्तुरचना म्हणजे काय ? चांगल्या रचनेचे महत्त्वाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) उत्पादन नियोजन म्हणजे काय ? आजच्या जागतिकीकरणातील उत्पादन नियोजनाची उद्दिष्टे व महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.3) वस्तूसाठी ही संकल्पना स्पष्ट करा. वस्तूसाठीच्या उद्दिष्टे व कार्ये कोणती ?

किंवा

प्र.3) लॉजिस्टिक मॅनेजमेन्ट म्हणजे काय ? लॉजिस्टिक मॅनेजमेन्टची व्याप्ती व महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.4) उत्पादकतेचा अर्थ स्पष्ट करा. उत्पादकतेवर परिणाम करणारे घटक कोणते ?

किंवा

[4070]-109

3

P.T.O.

प्र.4) टिपा लिहा :

- (अ) उत्पादन नियंत्रणाचे घटक
- (ब) दर्जा नियंत्रणाची गरज

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

- (अ) सेवा पद्धती (Service Systems)
 - (ब) वस्तू विकासाची तंत्रे (Techniques of Product Development)
 - (क) सामग्री व्यवस्थापनातील सामग्रीसाठी नियंत्रण (Inventory Control in Materials Management)
 - (ड) माल हाताळणी (Materials Handling)
 - (इ) दर्जा मंडळे (Quality Circles)
 - (फ) कायझन (Kaizen)
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4070]-110

M. Com. (Semester - I) Examination - 2011

BUSINESS ADMINISTRATION

SPECIAL PAPER - II

FINANCIAL MANAGEMENT

(Group - D)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*
- (3) *Use of calculator is allowed.*

Q.1) Define the term Financial Management. Explain in detail the various goals of Financial Management.

OR

Q.1) What is Financial Statements ? Explain various types of Financial Analysis.

Q.2) Explain various Investment Decision Methods.

OR

Q.2) (A) Explain Financial Markets in India.

(B) Explain various techniques of Financial Analysis.

Q.3) What is Working Capital ? Explain in detail the Significance of Working Capital.

OR

Q.3) Define the term Inventory and Inventory Management. Explain role of Manager in Inventory Management.

Q.4) What is Ratio ? Explain significance and limitations of Ratios.

OR

Q.4) Tata Motors Limited, Pune submits the following Trading Account and Profit and Loss Account for the year ended 31st March, 2011 :

**Trading Account, Profit and Loss Account
for the year ended 31st March, 2011**

Dr. **Cr.**

Particulars	Amt. Rs.	Particulars	Amt. Rs.
To Opening Stock	52,00,000	By Sales	3,20,00,000
To Purchases	1,60,00,000	By Closing Stock	76,00,000
To Wages	48,00,000		
To Manufacturing Exps.	32,00,000		
To Gross Profit c/d	1,04,00,000		
Total	3,96,00,000	Total	3,96,00,000
To Selling and Distribution Exps.	8,00,000	By Gross Profit b/d	1,04,00,000
To Administration Exps.	45,60,000	By Profit on Sale of Shares	9,60,000
To Loss by Fire	2,40,000		
To Loss on Sale of Furniture	1,60,000		
To Net Profit c/d.	56,00,000		
Total	1,13,60,000	Total	1,13,60,000

Calculate the following ratios :

- (a) Gross Profit Ratio
- (b) Net Profit Ratio
- (c) Operating Ratio
- (d) Operating Net Profit Ratio

Q.5) Write short notes : (Any Four)

- (a) Role of SEBI
 - (b) Forms of Balance Sheet
 - (c) Fund Flow Analysis
 - (d) Capital Expenditure
 - (e) Sources of Funds
 - (f) Cash Management
 - (g) Problems of Receivables Management
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4070]-110

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) गणनयंत्राचा उपयोग करण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) वित्तीय व्यवस्थापन या संकल्पनेची व्याख्या द्या. वित्तीय व्यवस्थापनाची उद्दिष्टे सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) वित्तीय विवरणपत्रक म्हणजे काय ? वित्तीय विश्लेषणाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.2) गुंतवणूकीच्या निर्णयसंबंधातील विविध पद्धती स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) (अ) भारतातील वित्तीय बाजारपेठ स्पष्ट करा.

(ब) वित्तीय विश्लेषणाचे विविध तंत्रे स्पष्ट करा.

प्र.3) खेळते भांडवल म्हणजे काय ? खेळत्या भांडवलाचे महत्त्व सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) मालसाठा आणि मालसाठा व्यवस्थापन या संज्ञांची व्याख्या द्या. मालसाठा व्यवस्थापनामध्ये व्यवस्थापकाची भूमिका स्पष्ट करा.

[4070]-110

5

P.T.O.

प्र.4) गुणोत्तर प्रमाण म्हणजे काय ? गुणोत्तर प्रमाणाचे महत्त्व आणि मर्यादा स्पष्ट करा.
किंवा

प्र.4) टाटा मोटर्स मर्यादित, पुणे या कंपनीचे ३१ मार्च, २०११ अखेरचे व्यापारी पत्रक आणि नफा-तोटा पत्रक खालीलप्रमाणे दिलेले आहे :

व्यापारी पत्रक आणि नफा-तोटा पत्रक
३१ मार्च, २०११ वर्षअखेर

नावे	जमा	नावे	जमा
तपशील	रक्कम	तपशील	रक्कम
सुरूवातीचा माल	५२,००,०००	विक्री	३,२०,००,०००
खरेदी	१,६०,००,०००	शिल्लक माल	७६,००,०००
मजूरी	४८,००,०००		
उत्पादन खर्च	३२,००,०००		
ढोबळ नफा	१,०४,००,०००		
एकूण रुपये	३,९६,००,०००	एकूण रुपये	३,९६,००,०००
विक्री व वितरण खर्च	८,००,०००	ढोबळ नफा	१,०४,००,०००
प्रशासकीय खर्च	४५,६०,०००	भाग विक्रीवरील नफा	९,६०,०००
आगीमुळे नुकसान	२,४०,०००		
फर्निचर विक्रीवरील तोटा	१,६०,०००		
निव्वळ नफा	५६,००,०००		
एकूण रुपये	१,१३,६०,०००	एकूण रुपये	१,१३,६०,०००

खालील गुणोत्तर काढा :

- ढोबळ नफा गुणोत्तर
- निव्वळ नफा गुणोत्तर
- ऑपरेटिंग गुणोत्तर
- ऑपरेटिंग निव्वळ नफा गुणोत्तर

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

- (अ) सेबीची भूमिका
 - (ब) तालेबंदाचे नमूने
 - (क) वित्त प्रवाह विश्लेषण
 - (ड) भांडवली खर्च
 - (इ) वित्त उभारणीचे मार्ग
 - (फ) पैशाचे व्यवस्थापन
 - (ग) प्राप्य विपत्र व्यवस्थापनाच्या समस्या
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-111

M. Com. (Semester - I) Examination - 2011

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

SPECIAL PAPER - I

INFORMATION SYSTEM AND E-COMMERCE PRACTICES

(Group - E)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) All questions carry equal marks.*

Q.1) What is E-commerce ? State scope and limitations of E-commerce.

OR

Q.1) Explain in detail E-commerce Modules with suitable examples.

Q.2) What do you mean by Internet Advertising ? State benefits and limitations of Internet Advertisement.

OR

Q.2) What is Global Information System ? State benefits of Global Information System.

Q.3) Define Internet. State various Components of Information Technology Structure.

OR

Q.3) Explain Purchase Procedure with reference to E-Commerce.

Q.4) Write notes :

- (a) Electronic Fund Transfer
- (b) Electronic Data Interchange

OR

Q.4) Write notes :

- (a) Distinction between Internet and Extranet
- (b) Value Chains in E-commerce

Q.5) Write short notes : **(Any Four)**

- (a) Electronic Shopping
- (b) E-commerce Portals
- (c) Electronic Debit and Credit Cards
- (d) Proxy Gateways
- (e) Electronic Catalogue
- (f) Electronic Retailing and Malls

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-111

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) ई-कॉमर्स म्हणजे काय ? ई-कॉमर्सची व्याप्ती आणि तोटे विशद करा.

किंवा

प्र.1) ई-कॉमर्स प्रणाली सविस्तरपणे उदाहरणासहित स्पष्ट करा.

प्र.2) इंटरनेट जाहिरात म्हणजे काय ? इंटरनेट जाहिरातीचे लाभ व मर्यादा विशद करा.

किंवा

प्र.2) जागतिक माहिती पद्धती (G.I.S.) म्हणजे काय ? जागतिक माहिती पद्धतीचे फायदे सांगा.

प्र.3) इंटरनेट व्याख्या द्या. माहिती तंत्रज्ञान रचनेचे विविध घटकांचे विश्लेषण करा.

किंवा

प्र.3) ई-कॉमर्सच्या संदर्भात खरेदी कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

प्र.4) सविस्तर टिपा लिहा :

- (अ) इलेक्ट्रॉनिक फंड ट्रान्सफर
- (ब) इलेक्ट्रॉनिक डाटा इंटरचेंज

किंवा

[4070]-111

3

P.T.O.

प्र.4) सविस्तर टिपा लिहा :

- (अ) इंटरनेट व एक्स्ट्रानेट मधील फरक
- (ब) ई-कॉमर्समधील मुख्य साखळी

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

- (अ) इलेक्ट्रॉनिक शॉपिंग
 - (ब) इलेक्ट्रॉनिक कॉमर्स पोर्टल्स
 - (क) इलेक्ट्रॉनिक डेबिट आणि क्रेडिट कार्ड्स
 - (ड) प्रॉक्सी गेटवेज्
 - (इ) इलेक्ट्रॉनिक कॅटेलॉग्स
 - (फ) इलेक्ट्रॉनिक रिटेलिंग व मॉल्स
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-112

M. Com. (Semester - I) Examination - 2011

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

SPECIAL PAPER - II

INTELLECTUAL PROPERTY LAWS

(Group - E)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) What do you mean by 'Intellectual Property' ? Explain in brief the different types of Intellectual Property Rights (IPRs).

OR

Q.1) How does an 'Intellectual Property' differ from other kinds of Properties ? Discuss importance of Protection of 'Intellectual Property Rights'.

Q.2) What is a 'Patent' ? Who can obtain it ? Describe procedure for Obtaining a Patent in India.

OR

Q.2) State different provisions of the Patents Act, 1970 regarding 'Patent Agent'.

Q.3) What is 'Trade Mark' ? What are the qualities of a Good Trade Mark ? Which Trade Marks cannot be registered ?

OR

Q.3) State 'Administrative Machinery' under the Trade Marks Act, 1999. What is the Jurisdiction of 'Trade Marks Offices' ? State powers of 'Registrar' of Trade Marks.

Q.4) State composition of the State Biodiversity Board. What are its functions ? Explain legal provisions in respect of Finance, Accounts and Audit of the State Biodiversity Board.

OR

Q.4) (A) On which grounds opposition to Grant of Patent may be made ? State procedure for opposing a Patent.

(B) State provisions of the Trade Marks Act, 1999 in respect of 'Assignment and Transmission of Registered Trade Marks'.

Q.5) Write short notes : **(Any Four)**

- (a) Commercial Exploitation of Intellectual Property
- (b) Patents of Addition
- (c) Infringement of Trade Marks
- (d) Register of Patents
- (e) Registered User of Trade Marks
- (f) Biodiversity Management Committees

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-112

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) आवश्यक वाटल्यास मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) 'बौद्धिक संपदा' म्हणजे काय ? बौद्धिक संपदा हक्कांचे विविध प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) बौद्धिक संपदा ही इतर प्रकारच्या संपदापेक्षा कशी वेगळी आहे ? बौद्धिक संपदा हक्काच्या संरक्षणाचे महत्त्व यावर चर्चा करा.

प्र.2) 'स्वामित्व अधिकारपत्र' म्हणजे काय ? ते कोणास मिळविता येतात ? भारतात स्वामित्व अधिकारपत्र मिळविण्याची कार्यपद्धती वर्णन करा.

किंवा

प्र.2) स्वामित्व अधिकारपत्र कायदा, १९७० मधील 'स्वामित्व अधिकारपत्र प्रतिनिधी' संबंधीच्या विविध तरतूदी सांगा.

प्र.3) 'व्यापार चिन्ह' म्हणजे काय ? चांगल्या व्यापार चिन्हाचे गुण कोणते ? कोणत्या व्यापार चिन्हांची नोंदणी करता येत नाही ?

किंवा

प्र.3) व्यापार चिन्ह कायदा, १९९९ अंतर्गत असणारी 'प्रशासकीय यंत्रणा' सांगा. व्यापार चिन्ह कार्यालयांची न्यायालयीन अधिकारकक्षा काय आहे ? व्यापार चिन्ह नोंदणी अधिकार्याचे अधिकार सांगा.

प्र.4) राज्य जैवविविधता मंडळाची रचना सांगा. त्याची कार्ये कोणती ? राज्य जैवविविधता मंडळाचा अर्थपुरवठा, हिशेब व हिशेबतपासणी यासंदर्भातील कायदेशीर तरतूदी स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) (अ) स्वामित्व अधिकारपत्र प्रदानास कोणत्या पार्श्वभूमीवर विरोध करता ? स्वामित्व अधिकारपत्रास विरोध करण्याची कार्यपद्धती सांगा.

(ब) नोंदलेल्या व्यापार चिन्हाचे बेचनपत्र आणि हस्तांतरणाच्या संदर्भातील व्यापार चिन्ह कायदा, १९९९ मधील तरतूदी सांगा.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

(अ) बौद्धिक संपदेचा व्यापारी वापर

(ब) वाढीचे स्वामित्व अधिकारपत्र

(क) व्यापार चिन्हांचे उल्लंघन

(ड) स्वामित्व अधिकारपत्राची नोंदवही

(इ) व्यापार चिन्हांचा नोंदविलेला वापरकर्ता

(फ) जैवविविधता व्यवस्थापन समिती

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-113

M. Com. (Semester - I) Examination - 2011

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

SPECIAL PAPER - I

CO-OPERATIVE MOVEMENT IN INDIA

(Group - F)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Discuss evolution of Co-operative Movement after Independence in India. **[20]**

OR

Q.1) Explain impact of Globalisation on Co-operative Sector in India. **[20]**

Q.2) Describe provisions regarding Registration and Management of Co-operatives in Maharashtra State Co-operative Societies Act, 1960. **[20]**

OR

Q.2) Describe provisions regarding Members and their rights and Settlement of Disputes in Maharashtra State Co-operative Societies Act, 1960. **[20]**

Q.3) Explain importance of Legal and Administrative Control of Government on Co-operatives in India. **[20]**

OR

Q.3) Write a detailed note on All India Rural Credit Review Committee. **[20]**

[4070]-113

1

P.T.O.

Q.4) State and explain findings and recommendations of Mirdha Committee. **[20]**

OR

Q.4) Explain role of Maharashtra Rajya Sahakari Bank in Strengthening Co-operative Movement in Maharashtra. **[20]**

Q.5) Write short notes : (**Any Four**) **[20]**

- (a) Co-operative Audit
- (b) Recommendations of Vaidyanathan Committee
- (c) Indian Planning and Co-operatives
- (d) CRAFTICAD Report
- (e) Rural Credit Review
- (f) Responsibilities of District Registrar of Co-operative Societies

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-113

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- (2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) भारतातील स्वातंत्र्योत्तर काळातील सहकारी चळवळीच्या उत्क्रांतीची चर्चा करा. [20]

किंवा

प्र.1) जागतिकीकरणाचे भारतातील सहकारी क्षेत्रावरील परिणाम स्पष्ट करा. [20]

प्र.2) महाराष्ट्र राज्य सहकारी संस्था कायदा, १९६० मधील सहकारी संस्थांची नोंदणी व व्यवस्थापनाविषयक तरतूदी विशद करा. [20]

किंवा

प्र.2) महाराष्ट्र राज्य सहकारी संस्था कायदा, १९६० मधील सहकारी संस्थांचे सभासद व त्यांचे हक्क आणि कलह निवारणाविषयक तरतूदी स्पष्ट करा. [20]

प्र.3) भारतातील सहकारी संस्थावरील सरकारचे कायदेशीर व प्रशासकीय नियंत्रणाचे महत्त्व स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.3) अखिल भारतीय ग्रामीण पतपुरवठा पुनर्पाहणी यावर सविस्तर टीप लिहा. [20]

प्र.4) मिर्धा समितीचे निष्कर्ष आणि शिफारसी सांगा व स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.4) महाराष्ट्रातील सहकारी चळवळ सक्षम करण्यासाठी महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेची भूमिका स्पष्ट करा. [20]

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार) [20]

(अ) सहकारी अंकेक्षण

(ब) वैद्यनाथन समितीच्या शिफारसी

(क) भारतीय नियोजन आणि सहकार

(ड) क्राफीकॅड (CRAFICAD) अहवाल

(इ) ग्रामीण पतपुरवठा आढावा

(फ) सहकारी संस्था जिल्हा निबंधकाच्या जबाबदाऱ्या

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-114

M. Com. (Semester - I) Examination - 2011
CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT
SPECIAL PAPER - II
ORGANISATION OF CO-OPERATIVE BUSINESS
(Group - F)
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Define the term 'Co-operation'. Explain Principles of Co-operation. [20]

OR

Q.1) How the Principles of Co-operation and Principle of Management can be integrated ? Explain. [20]

Q.2) Examine need of Professionalism in Co-operative Management. [20]

OR

Q.2) Explain importance of Communication and Leadership in Co-operative Organisation. State Problems of Leadership in Co-operative Organisation in Maharashtra. [20]

Q.3) State and explain objects of Co-operative Training. Examine role of 'National Council for Co-operative Training in Co-operative Training'. [20]

OR

Q.3) Discuss need for Co-operative Education. Examine role played by Vaikunthbhai Mehta National Co-operative Institute in Co-operative Education. [20]

Q.4) Assess role of Co-operative Sugar Factories in Rural Development in India. [20]

OR

Q.4) Explain progress and problems of Dairy Co-operatives in India. [20]

Q.5) Write notes : (Any Four) [20]

- (a) Importance of Professionalism in Co-operative Management
- (b) Objectives of Co-operative Audit
- (c) Advantages of Housing Co-operatives
- (d) Importance of Co-operative Education
- (e) Problems of Non-agricultural Co-operative Societies
- (f) Methods of Co-operative Training

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-114

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- (2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) 'सहकार' संकल्पनेची व्याख्या करा. सहकाराची तत्त्वे स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.1) सहकाराची तत्त्वे आणि व्यवस्थापनाची तत्त्वे यांची जुळणी कशी करता येऊ शकेल ? स्पष्ट करा. [20]

प्र.2) सहकारी व्यवस्थापनामध्ये व्यावसायीकरणाच्या गरजेचे परीक्षण करा. [20]

किंवा

प्र.2) सहकारी संस्थामधील संदेशवहन व नेतृत्व यांचे महत्त्व स्पष्ट करा. महाराष्ट्रातील सहकारी संस्थामधील नेतृत्वाच्या समस्या सांगा. [20]

प्र.3) सहकारी प्रशिक्षणाचे उद्देश सांगा व स्पष्ट करा. राष्ट्रीय सहकार प्रशिक्षण परिषदेच्या सहकार प्रशिक्षणामधील भूमिकेचे परीक्षण करा. [20]

किंवा

प्र.3) सहकारी शिक्षणाची गरज यावर चर्चा करा. वैकुण्ठभाई मेहता राष्ट्रीय सहकारी संस्थेच्या सहकारी शिक्षणातील भूमिकेचे परीक्षण करा. [20]

प्र.4) भारतातील ग्रामीण विकासातील सहकारी साखर कारखान्यांच्या भूमिकेचे मूल्यमान करा. [20]

किंवा

प्र.4) भारतातील सहकारी दुग्ध संस्थांची प्रगती व समस्या स्पष्ट करा. [20]

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार) [20]

(अ) सहकारी व्यवस्थापनाच्या व्यावसायीकरणाचे महत्त्व

(ब) सहकारी अंकेक्षणाची उद्दिष्टे

(क) सहकारी गृहनिर्माण संस्थांचे फायदे

(ड) सहकारी शिक्षणाचे महत्त्व

(इ) बिगर कृषी सहकारी संस्थांच्या समस्या

(फ) सहकारी प्रशिक्षणाच्या पद्धती

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-115

M. Com. (Semester - I) Examination - 2011

ADVANCED BANKING AND FINANCE

SPECIAL PAPER - I

LEGAL FRAMEWORK OF BANKING

(Group - G)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *Figures to the right indicate full marks.*
-
-

Q.1) Spell out in detail any three restrictions imposed on Business of Banking Companies as per the Banking Regulation Act, 1949. **[20]**

OR

Q.1) Spell out in detail the applicability of the Banking Regulation Act, 1949 to the Co-operative Banks. **[20]**

Q.2) Explain separately and in detail the parties to (a) Promissory Note, (b) Bill of Exchange and (c) Cheque. **[20]**

OR

Q.2) Explain in detail the provisions of the Negotiable Instruments Act, 1881 pertaining to (a) Holder, (b) Holder in Due Course and (c) Payment in Due Course. **[20]**

Q.3) Explain in detail the composition of the Local Boards of the RBI, functions of these Boards and disqualification of Directors and Members of these Local Boards, as per the RBI Act, 1934. **[20]**

OR

Q.3) Explain in detail all provisions pertaining to Currency Notes as spelt out in the Reserve Bank of India Act, 1934. **[20]**

Q.4) Explain in detail the Current and the Capital Account Transactions as explained in the Foreign Exchange Management Act, 1999. [20]

OR

Q.4) Spell out in detail the provisions of Foreign Exchange Management Act, 1999 pertaining to 'Authorised Person'. [20]

Q.5) Write notes : (**Any Two**) [20]

- (a) Penalties spelt out under the RBI Act, 1934
- (b) Directorate of Enforcement
- (c) Cancellation of Certificate of Registration of a Securitization or Reconstruction Company
- (d) Noting and Protest

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-115

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) बँकिंग नियमन कायदा, १९४९नुसार बँकिंग कंपन्यांच्या व्यवसायावरील असलेली कोणतीही तीन निर्बंध स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.1) बँकिंग नियमन कायदा, १९४९ची सहकारी बँकां संदर्भातील प्रयोज्यता स्पष्ट करा. [20]

प्र.2) (अ) वचनचिठ्ठी, (ब) विनिमय पत्र आणि (क) धनादेश यांना असलेले पक्ष विभक्तपणे सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.2) चलनक्षम दस्तऐवज कायदा, १८८१च्या (अ) धारक, (ब) यथाविधीधारक व (क) यथाविधीप्रदान या संदर्भातील तरतूदी सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

प्र.3) भारतीय रिझर्व्ह बँक कायदा, १९३४नुसार रिझर्व्ह बँकेच्या स्थानिक मंडळांची रचना, या मंडळांची कार्ये आणि त्यांचे सभासद व संचालक यांची अपात्रता सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.3) भारतीय रिझर्व्ह बँक कायदा, १९३४ यामध्ये नमूद केलेल्या चलनी नोटांसंदर्भातील सर्व तरतूदी स्पष्ट करा. [20]

[4070]-115

3

P.T.O.

प्र.4) चालू आणि भांडवली खात्यांवरील व्यवहार या संदर्भातील परकीय चलन व्यवस्थापन कायदा, १९९९ मधील तरतूदी सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.4) परकीय चलन व्यवस्थापन कायदा, १९९९ मधील 'अधिकृत व्यक्ती' संदर्भातील तरतूदी सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

प्र.5) टिपा लिहा : (फक्त दोन) [20]

(अ) भारतीय रिझर्व्ह बँक कायदा, १९३४ मधील नमूद केलेले दंड

(ब) अंमलबजावणीचे संचालनालय

(क) तारणीकरण किंवा पुनर्रचना कंपन्यांची नोंदणीचे प्रमाणपत्र रद्द करणे

(ड) नोंदणी आणि निषेध

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-116

M. Com. (Semester - I) Examination - 2011

ADVANCED BANKING AND FINANCE

SPECIAL PAPER - II

CENTRAL BANKING

(Group - G)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Explain need and rationale of a Central Bank. [20]

OR

Q.1) Explain evolution of the Reserve Bank of India. [20]

Q.2) Discuss role of the Reserve Bank of India as the Currency Authority. [20]

OR

Q.2) Explain role of the Reserve Bank of India in Maintenance of the Government Accounts. [20]

Q.3) Explain the following aspects : [20]

- (a) Licensing of Banks
- (b) Opening of New Banks

OR

[4070]-116

1

P.T.O.

Q.3) Explain the following aspects : [20]

- (a) Reserve Bank of India and Foreign Banks
- (b) Cash Reserves and Liquid Assets

Q.4) Explain the following aspects : [20]

- (a) Control over Management
- (b) Credit Information Bureau

OR

Q.4) Explain measures taken by RBI for Supervision over NBFCs. [20]

Q.5) Write notes : (**Any Two**) [20]

- (a) Distribution of Currency
 - (b) Currency Management
 - (c) Inspection of Banks
 - (d) Management of Public Debt
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-116

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- (2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) मध्यवर्ती बँकेची गरज आणि तर्काधिष्ठितता स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.1) भारतीय रिझर्व्ह बँकेची उत्क्रांती स्पष्ट करा. [20]

प्र.2) चलन अधिकारी म्हणून भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या भूमिकेची चर्चा करा. [20]

किंवा

प्र.2) भारतीय रिझर्व्ह बँकेची सरकारचा लेखा व्यवस्थापक म्हणून भूमिका स्पष्ट करा. [20]

प्र.3) खालील बाबी स्पष्ट करा : [20]

- (अ) बँकांना परवाना देणे
- (ब) नवीन बँका सुरु करणे

किंवा

प्र.3) खालील बाबी स्पष्ट करा : [20]

- (अ) भारतीय रिझर्व्ह बँक आणि परकीय बँका
- (ब) रोख निधी आणि तरल मालमत्ता

[4070]-116

3

P.T.O.

प्र.4) खालील बाबी स्पष्ट करा :

[20]

(अ) व्यवस्थापनावरील नियंत्रण

(ब) पत माहिती कचेरी

किंवा

प्र.4) भारतीय रिझर्व्ह बँकेने बँकेतर वित्तीय कंपन्यांच्या पर्यवेक्षणासाठी केलेल्या उपाययोजना स्पष्ट करा.

[20]

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

[20]

(अ) चलनाचे वितरण

(ब) चलन व्यवस्थापन

(क) बँकांची तपासणी

(ड) सार्वजनिक कर्जाचे व्यवस्थापन

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-117

M. Com. (Semester - I) Examination - 2011

ADVANCED MARKETING

SPECIAL PAPER - I

MARKETING TECHNIQUES

(Group - H)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *Figures to the right side indicate full marks.*
-
-

Q.1) Discuss role of Marketing in Developing Economy. [20]

OR

Q.1) Define Marketing Mix and explain elements of Marketing Mix. [20]

Q.2) What is Pricing Decision ? Explain factors which influence Pricing Decision. [20]

OR

Q.2) Explain elements of Promotion Mix. [20]

Q.3) Explain in detail the Process of New Product Decision. [20]

OR

Q.3) Enumerate role and functions of Sales Manager. [20]

Q.4) Define Marketing Research and explain Procedure of Marketing Research. [20]

OR

Q.4) Define Marketing Information System and explain Components of Marketing Information System. [20]

Q.5) Write short notes : (**Any Four**) [20]

- (a) Objectives of Advertising
- (b) Service Marketing
- (c) Social Responsibility of Marketing Organisation
- (d) Test Marketing for a New Product
- (e) Product Life Cycle
- (f) Qualities of a Good Salesman

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-117

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) विकसनशील देशाच्या अर्थव्यवस्थेत विपणनाची भूमिका स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.1) विपणन मिश्रणाची व्याख्या सांगून विपणनाचे घटक स्पष्ट करा. [20]

प्र.2) किंमतविषयक धोरण म्हणजे काय ? किंमतविषयक धोरणावर कोणते घटक प्रभाव टाकतात, ते स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.2) विक्रय वृद्धी मिश्रणाचे घटक स्पष्ट करा. [20]

प्र.3) नवीन उत्पादनविषयक निर्णयप्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.3) विक्रय व्यवस्थापकाची भूमिका आणि कार्ये विशद करा. [20]

प्र.4) विपणन संशोधनाची व्याख्या सांगून विपणन संशोधनाची प्रक्रिया स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.4) विपणनविषयक माहितीप्रणालीची व्याख्या सांगून विपणन माहितीप्रणालीचे घटक स्पष्ट करा. [20]

[4070]-117

3

P.T.O.

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

[20]

- (अ) जाहिरातीची उद्दिष्ट्ये
 - (ब) सेवा विपणन
 - (क) विपणन संघटनेची सामाजिक जबाबदारी
 - (ड) नवीन उत्पादनाची विपणन चाचणी
 - (इ) वस्तू जीवनमान चक्र
 - (फ) आदर्श विक्रेत्याचे गुण
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-118

M. Com. (Semester - I) Examination - 2011

ADVANCED MARKETING

SPECIAL PAPER - II

CONSUMER BEHAVIOUR

(Group - H)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) Define 'Consumer Behaviour'. Why is it necessary to study Consumer Behaviour ?

OR

Q.1) Write notes :

- (a) Role of Media in Consumer's Decision-making Process
- (b) Consumer's Perception of Risk

Q.2) Describe Internal and External Factors affecting Perception of Consumers.

OR

Q.2) Write notes :

- (a) Stimulus Generalisation
- (b) Components of Learning Process

[4070]-118

1

P.T.O.

Q.3) Define the term 'Attitude'. What are the factors involved in Attitude Formation ?

OR

Q.3) Write notes :

- (a) Attitudes and Consumer Behaviour
- (b) History of Consumer Research

Q.4) Describe in detail the Process of Consumer Research.

OR

Q.4) Write notes :

- (a) Marketing Application of McClelland's Theory of Need Achievement
- (b) Positive Motivation

Q.5) Write short notes : **(Any Four)**

- (a) Consumer Protection Legislation in India
- (b) Relevance of Business Ethice to the Study of Consumer Behaviour
- (c) Methods of Collecting Primary Data
- (d) Role of Marketing in Service Sector
- (e) Rural Consumer

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-118

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) 'ग्राहकाचे वर्तन' याची व्याख्या करा. ग्राहकाच्या वर्तनाचा अभ्यास करण्याची गरज का आहे ?

किंवा

प्र.1) टिपा लिहा :

- (अ) ग्राहकाच्या निर्णयप्रक्रियेमधील प्रसारमाध्यमांची भूमिका
- (ब) ग्राहकाचे धोक्यांसंबंधीचे संवेदन

प्र.2) ग्राहक संवेदनावर परिणाम करणाऱ्या अंतर्गत व बाह्य घटकांचे वर्णन करा.

किंवा

प्र.2) टिपा लिहा :

- (अ) उद्दिपक सामान्यीकरण
- (ब) अध्ययन प्रक्रियेचे घटक

प्र.3) अभिवृत्तीची व्याख्या करा. अभिवृत्ती निर्मितीमधील घटक स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) टिपा लिहा :

- (अ) अभिवृत्ती व ग्राहकाचे वर्तन
- (ब) ग्राहक संशोधनाचा इतिहास

प्र.4) ग्राहक संशोधन प्रक्रियेचे सविस्तर वर्णन करा.

किंवा

प्र.4) टिपा लिहा :

- (अ) मॅकलेलांड यांच्या गरजेविषयक सिद्धांताचे विपणनातील उपयोजन
- (ब) सकारात्मक संप्रेरण

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

- (अ) भारतातील ग्राहक संरक्षणाविषयक कायदे
- (ब) ग्राहक वर्तनाच्या अभ्यासामधील व्यावसायिक नीतीमूल्यांचे महत्त्व
- (क) प्राथमिक माहिती गोळा करण्याच्या पद्धती
- (ड) सेवा क्षेत्रातील विपणनाची भूमिका
- (इ) ग्रामीण ग्राहक

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4070]-201

M. Com. (Semester - II) (Compulsory) Examination - 2011

FINANCIAL ANALYSIS AND CONTROL

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instruction :

All questions are compulsory and carry equal marks.

Q.1) SUPERCAP Limited, Pune wants to purchase a new machine for the Company. There are two alternative machines available, the details of which are as follows :

Particulars	Machine A	Machine B
Cost	Rs. 10,00,000	Rs. 10,00,000
Life	5 Years	5 Years
Year	Net Profit after Depreciation and Tax (Rs.)	
1st	2,00,000	50,000 (loss)
2nd	1,50,000	50,000
3rd	1,00,000	1,00,000
4th	50,000	1,60,000
5th	50,000 (loss)	2,00,000

Depreciation is to be charged by Straight Line Method. The Company expects minimum rate of return at 10% at which the present value of Rupee One to be received at the end of each year is given below :

Year	1	2	3	4	5
Present Value	0.909	0.826	0.751	0.683	0.621

You are required to advise management as to which of the alternative machines is the best on the basis of the following appraisal methods :

- (a) Average Return on Average Investment
- (b) Discounted Pay Back Period
- (c) Net Present Value
- (d) Profitability Index

Q.2) The following are the estimates of Mr. Budget :

Months	Sales	Purchases	Wages	Overheads	
				Factory	Office
November-2011	2,00,000	1,20,000	30,000	20,000	2,000
December-2011	2,60,000	1,40,000	40,000	30,000	2,000
January-2012	2,80,000	1,50,000	50,000	25,000	2,500
February-2012	3,00,000	1,80,000	70,000	30,000	4,000
March-2012	2,50,000	1,20,000	65,000	25,000	6,000
April-2012	3,20,000	2,50,000	50,000	28,000	8,000
May-2012	2,80,000	2,60,000	60,000	32,000	7,500

Additional Information :

- (1) 20% of the sales are cash sales. 60% of the credit sales are recovered in the next month while the remaining two months after.
- (2) 10% of the purchases are made by making an advance payment of one month, 20% of the purchases are on cash basis while the remaining purchases are made on 2 months credit.
- (3) 70% of the wages are paid to skilled workmen on monthly basis while the remaining wages are paid to unskilled workmen on weekly basis.
- (4) Factory and Office Overheads are fixed to the extent 30% and 70% respectively which are paid one month in arrear.
- (5) Variable Overheads are paid in the same month.

(6) Advance Income Tax Rs. 30,000 is to be deposited in the month of March. Interest on 10,000, 14% convertible debentures of Rs. 10 each, issued 2 years back at 20% premium, is due on 1st January and 1st July every year.

(7) Balance as on 31st December, 2011 was Rs. 1,00,000.

You are required to prepare Cash Budget for the period from 1st January, 2012 to 30th April, 2012.

OR

Q.2) Define the terms 'Budget' and 'Budgetary Control'. Explain preliminary requirements to install an effective Budgetary Control System.

Q.3) What is Marginal Costing ? Explain how Marginal Costing is useful in the various critical decisions-making.

OR

Q.3) The following particulars are obtained from the cost records of a factory manufacturing products 'A' and 'B' :

Particulars	Product 'A' (Rs)	Product 'B' (Rs)
Selling Price	500	600
Material Cost @ Rs. 5 per kg	200	300
Labour Cost @ Rs. 20 per hour	140	100
Variable Overheads	60	100
Number of units sold	1,000	1,200

Total Fixed Cost is Rs. 1,00,000.

(A) Which product is the most profitable product in case there is a shortage of (a) Raw Material or (b) Labour Hours.

(B) You are required to advise management as to the most profitable sales mix with the probable amount of profit in the following circumstances :

- If the maximum raw material available is 70,000 kg and maximum possible sale of each product is only 1,000 units.
- If the maximum available labour hours are 8,500 and maximum sale of any product is 1,000 units.

Q.4) What is Standard Cost and Standard Costing ? Explain importance and limitations of Variance Analysis.

OR

Q.4) CCD Limited, Pune wants to raise Rs. 5.00 crore by issuing Equity Shares, 15% Redeemable Preference Shares and 16% Debentures. The relevant information is as follows :

- (1) Equity Shares are to be issued at 25% premium.
- (2) 15% Redeemable Preference Shares are to be issued at 5% discount and they are to be redeemed after 7 years at 10% discount.
- (3) 16% Debentures are to be issued at par and will be redeemed after 5 years at 5% discount.
- (4) Floating Cost for all the issues is 2%.
- (5) Dividend on the Equity Shares was distributed at 25% in the last year.
- (6) Income Tax rate applicable to the Company is 30%.

You are required to advise management as to which of the following compositions of issue of Equity Shares, Preference Shares and Debentures is beneficial for the Company :

Composition I - 5:4:3

Composition II - 1:2:3

Composition III - 3:1:3

Q.5) Write notes on **any two** of the following :

- (a) Internal Rate of Return
- (b) Cost-Volume-Profit Relationship
- (c) Master Budget

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-202

M. Com. (Semester - II) (Compulsory) Examination - 2011

RESEARCH METHODOLOGY FOR BUSINESS

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
 - (2) All questions carry equal marks.
-
-

Q.1) What do you mean by the term 'Research Design' ? Explain stages in the Process of Research.

OR

Q.1) Explain various sources used for collecting Business Information and Data.

Q.2) Write short notes : (Any Four)

- (a) Bibliography
- (b) Index
- (c) Types of Questionnaires
- (d) Hypothesis
- (e) Reference Library
- (f) Primary Data

Q.3) Explain characteristics, merits and limitations of Case Study Method.

OR

Q.3) What is meant by Research Paper ? Make an Outline of Research Paper of any theme either from 'Finance' or 'Marketing'.

Q.4) (A) State Sources of Research Topic.

(B) Write a note on 'Project Report'.

OR

Q.4) (A) State role of Research Supervisor.

(B) Describe usefulness of Computer in the Process of Data Analysis for Research Purpose.

Q.5) Explain various types of Research.

OR

Q.5) (A) State Research Problems in Sales and Marketing.

(B) Describe significance of Sample Selection in Research.

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-202

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भाकरिता मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) 'संशोधन आराखडा' म्हणजे काय ? संशोधन प्रक्रियेतील अवस्था स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) व्यवसायाविषयी माहिती आणि आकडेवारी गोळा करण्यासाठी वापरण्यात येणारे विविध मार्ग स्पष्ट करा.

प्र.2) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

- (अ) संदर्भसूची
- (ब) अनुक्रमणिका
- (क) प्रश्नावलीचे प्रकार
- (ड) गृहीतकृत्य (Hypothesis)
- (इ) संदर्भवाचनालय
- (फ) प्राथमिक तथ्ये

प्र.3) प्रकरण अभ्यास पद्धती (Case Study) ची वैशिष्ट्ये, फायदे व मर्यादा स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) शोध निबंध म्हणजे काय ? 'वित्त' अथवा 'विपणन' यापैकी कोणत्याही एका विषयाशी संबंधित शोध निबंधासाठीचा आराखडा तयार करा.

[4070]-202

3

P.T.O.

प्र.4) (अ) संशोधन विषयाचे स्रोत सांगा.

(ब) 'प्रकल्प अहवाल' यावर टीप लिहा.

किंवा

प्र.4) (अ) संशोधन पर्यवेक्षकाची भूमिका सांगा.

(ब) संशोधन करताना आकडेवारी विश्लेषण प्रक्रियेमध्ये संगणकाची उपयोगिता विशद करा.

प्र.5) संशोधनाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.5) (अ) 'विक्री व विपणन' या मधील संशोधन समस्या सांगा.

(ब) नमूना निवडीचे संशोधनामधील महत्त्व विशद करा.

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 5

[4070]-203

M. Com. (Semester - II) Examination - 2011
ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION
SPECIAL PAPER - III
SPECIALISED AREAS IN ACCOUNTING

(Group - A)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*
- (3) *Use of pocket calculator is allowed.*

Q.1) What is Financial Reporting ? Explain its importance and limitations in respect of Mutual Funds. **[20]**

OR

Q.1) Write short notes : (Any Four) **[20]**

- (a) Stock Brokers
- (b) Non-banking Financial Companies
- (c) Value Added Tax (VAT)
- (d) Hotel Accounting
- (e) Demerger
- (f) Service Tax

Q.2) A Ltd. and B Ltd. carry on similar business. Their Balance Sheet as on 31-12-2008 are as follows :

Liabilities	A Ltd. (Rs.)	B Ltd. (Rs.)	Assets	A Ltd. (Rs.)	B Ltd. (Rs.)
Capital :			Plant	6,00,000	3,00,000
Equity Shares of Rs. 10 each	10,00,000	5,00,000	Land	12,00,000	5,00,000
Profit and Loss A/c.	6,00,000	2,50,000	Investments	1,00,000	–
Loans	4,00,000	2,00,000	Stock	2,00,000	1,50,000
Current Liabilities	3,00,000	1,50,000	Debtors	1,50,000	1,00,000
	23,00,000	11,00,000	Bank	50,000	50,000
				23,00,000	11,00,000

Both the companies decide to amalgamate and form a new company C Ltd. on the following conditions :

- (1) All Assets and Liabilities of the two companies except investments are taken over by C Ltd.
- (2) Each share in A Ltd. is valued at Rs. 25 and B Ltd. at Rs. 20 for the purpose of amalgamation.
- (3) A Ltd. holds 20,000 shares in B Ltd.
- (4) The shareholders of A Ltd. and B Ltd. are paid off by sufficient number of equity shares of Rs. 10 each in C Ltd., at par, fully paid.

Close the books of both the companies.

[20]

Q.3) The following is the Balance Sheet of Aniket Ltd., as on 31st March, 2009 :

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Share Capital :		Patents	1,50,000
6,000, 6% Preference Shares of Rs. 50 each	3,00,000	Freehold Property	2,00,000
50,000 Equity Shares of Rs. 10 each	5,00,000	Stock	1,70,000
6% Debentures	2,00,000	Debtors	2,60,000
Sundry Creditors	1,60,000	Cash at Bank	6,000
Acerued Interest on Debentures	32,000	Profit and Loss A/c.	4,06,000
	11,92,000		11,92,000

The following scheme of reconstruction was approved by the court :

- (1) The new company Nachiket Ltd. will be formed with an authorised capital of Rs. 10,00,000 divided into 6,000 Equity Shares of Rs. 10 each and 5,000, 7% Preference Shares of Rs. 100 each.
- (2) Dividend and Preference Shares are in arrears for four years of which 75% will be cancelled and fully paid equity shares to be issued for the balance of claim.
- (3) One Equity Share of Rs. 5 per share credited to be issued in exchange for every two shares of Aniket Ltd. The balance of Rs. 5 per share will be paid on call by the company.
- (4) One 7% Preference Share will be issued in exchange of every three 6% Preference Shares in Aniket Ltd.
- (5) The Debentureholders will be discharged together with accrued interest by the issue of fully paid Equity Shares.
- (6) The Creditors will receive 50% of their dues in cash and the balance to be fergone.

Show journal entries closing the books of Aniket Ltd. The Preliminary Expenses of Nachiket Ltd. amounted to Rs. 6,000. [20]

- Q.4)** M/s. Namrata Construction undertake a contract for the construction of Hall on 1st January, 2007. The contract price was agreed of Rs. 9,00,000. The following particulars are available from the book for the year ended 31st December, 2007 :

Particulars	Amount (Rs.)
Material Supplied from Stores	20,000
Materials Purchased	1,60,000
Labour Charges	60,000
Plant Purchased	80,000
Direct Expenses	40,000
Administration Overheads	10,000
Cash received from Contractee (8% of Work Certified)	4,00,000
Work not yet certified	1,00,000

Materials on Hand (31st December, 2007)	4,000
Material returned to Stores	10,000
Cost of Plant (31st December, 2007)	60,000
Outstanding Wages (31st December, 2007)	12,000
Outstanding Direct Cost (31st December, 2007)	16,000

Prepare :

(a) Contract Account

(b) Balance Sheet as on 31st December, 2007 [20]

Q.5) Thange Transport Ltd. submitted the following Trial Balance as on 31st March, 2008. Prepare Operating and Profit and Loss A/c. and a Balance Sheet as on that date : [20]

Name of Account	Debit (Rs.)	Credit (Rs.)
Capital	–	10,00,000
Trucks	7,50,000	–
Stock of Fuel (1-4-2007)	1,00,000	–
Fuel	75,000	–
Spares	25,000	–
Road Tax	5,000	–
Traffic Earnings	–	4,00,000
Insurance	15,000	–
Driver Wages	12,000	–
Office Rent	5,000	–
Drawings	25,000	–
Sundry Expenses	5,000	–
Printing and Stationery	2,500	–
Cleaner's Wages	1,500	–
Stock of Tyres (1-4-2007)	60,000	–
Tyres	25,000	–

Name of Account	Debit (Rs.)	Credit (Rs.)
Creditors and Debtors	20,000	2,50,000
Investments	4,00,000	–
Cash at Bank	1,00,000	–
Cash in Hand	24,000	–
	16,50,000	16,50,000

Additional Information :

- (1) Outstanding Expenses are :
 - (i) Driver's Wages – Rs. 2,500
 - (ii) Cleaner's Wages – Rs. 500
- (2) Stock of Fuel and Tyres as on 31st March, 2008 :
 - (i) Fuel – Rs. 50,000
 - (ii) Tyres – Rs. 45,000
- (3) Interest on Investments Rs. 36,000 is due but not yet received.
- (4) Depreciate Truck at 10%.

Total No. of Questions : 6]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4070]-204

M. Com. (Semester - II) Examination - 2011
ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION
SPECIAL PAPER - IV
BUSINESS TAX ASSESSMENT AND PLANNING

(Group - A)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) Figures to the right indicate full marks.*
- (3) Read the entire question very carefully before attempting the questions.*

Q.1) Write short notes : (Any Four) [16]

- (a) Assessment of Local Authorities
- (b) Income Tax Authorities
- (c) E-Filing of Income Tax Return
- (d) Tax Collection at Source
- (e) Tax Evasion Vs Tax Avoidance
- (f) Valuation Date under the Wealth Tax Act, 1957
- (g) Taxable Services under Service Tax

Q.2) Answer any two of the following : [14]

- (a) Explain nature and scope of Tax Planning and Management in the Corporate Sector.

- (b) State the provisions of Income Tax Act, 1961 relating to filing of appeal before Income Tax Appellate Tribunal.
- (c) What are the merit and demerit of VAT under Indian Context ?
- (d) Explain the Legal Provisions under different circumstances for Registration Procedure of Service Tax.

Q.3) Ajay and Atul are two partners of a firm and sharing profit in the ratio of 3:2. The profit and Loss Account of the firm for the year ending 31-03-2012 is as follows :

Profit and Loss Account for the year ending on 31-03-2012

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
To Cost of Goods sold	32,00,000	By Sales	50,00,000
To Salary to Staff	5,87,000	By Long Term Capital	
To Depreciation	90,000	Gains (according to Sec. 48)	60,000
To Remuneration to Partners :		By Miscellaneous Business Income	48,000
Ajay - 2,60,000			
Atul - <u>1,40,000</u>	4,00,000		
To Interest on Capital @ 24% :			
Ajay - 48,000			
Atul - <u>36,000</u>	84,000		
To Other Expenses	4,06,000		
To Net Profit	3,41,000		
	51,08,000		51,08,000

Other Information :

- (1) The firm being assessed as firm.
- (2) The firm has given donation of Rs. 60,000 to PMNRF which is included in other expenses.

- (3) Salary and Interest is paid to partners as per Partnership Deed.
- (4) Depreciation allowable under section 32 is Rs 60,000.

Compute the Total Income and Tax Liability of the firm for the Assessment Year 2012-13. [20]

Q.4) (A) Discuss, how the following items are to be treated for the purpose of assessment under Wealth Tax Act for the Assessment Year 2012-13 : [10]

- (1) Mangeshkar had made gift of Jewellery and Ornaments of his wife from time to time since his marriage in 1882, aggregating to Rs. 1,00,000; the Market Value is Rs. 2,50,000 on the valuation date. Mrs. Mangeshkar had pledged the Ornaments and Jewellery to take loans for her personal use out of which loans of Rs. 50,000 were outstanding on valuation date.
- (2) Mangeshkar has tools and instruments required for his profession worth Rs. 3,00,000.

(B) Mr. Rehman (a registered dealer) had purchased goods for Rs. 1,20,000 and after adding for expenses of Rs. 10,000 and of Profit Rs. 15,000 had sold out the same. The rate of VAT on purchases and sales is 12.5%. Compute the invoice value to be charged and amount of tax payable under VAT by Mr. Rehman. [10]

Q.5) The total income of a Saikrupa Co-operative Society, Pune (other than Consumer Co-operative Society) for the Financial Year ending 31-03-2012 under various heads is as under :

	Rs.
(1) Banking Business	10,000
(2) Income from Cottage Industry	15,000
(3) Marketing of Agricultural Produce grown by Member	15,000
(4) Income from Purchase and Sales of Agricultural implements to Members	12,000

(5) Profit and Gains of Business	75,000
(6) Interest and Dividend from other Co-operative Society	12,000
(7) Collective Disposal of Labour	11,000
(8) Income from House Property	50,000
	2,00,000

Compute Taxable Income of Saikrupa Co-operative Society for the Assessment Year 2012-13. [18]

Q.6) Bappi Company Ltd. estimates its income for the previous year 2011-12 relevant to the Assessment Year 2012-13 at Rs. 1,20,000. Besides this income, it has also earned long-term capital gain of Rs. 80,000 on transfer of gold on 1-12-2011. Compute the amount of advance tax payable on respective due date by the company with your remark. [12]

Total No. of Questions : 6]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4070]-205

M. Com. (Semester - II) Examination - 2011

ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEMS

SPECIAL PAPER - III

APPLICATION OF COST ACCOUNTING

(Group - B)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) Attempt *all* questions.
 - (2) Figures to the right indicate full marks.
 - (3) Use of non-programmable calculator is allowed.
-

Q.1) (A) Fill in the blanks :

[05]

- (a) Loss in the value of returnable containers is treated as _____ overheads.
- (b) _____ are those costs which are connected with putting the result of research on commercial basis.
- (c) Interest on Bank Deposits and Loans granted is purely _____ Income.
- (d) Increase in productivity leads to _____ in cost.
- (e) Evaporation of Oil, Paints etc. is an example of _____ loss.

(B) State whether the following statements are **true** or **false**, with reasons :

[05]

- (a) Wastages can be realised where as scrap cannot be realised.
- (b) Interest is purely an item of Financial Accounting therefore, it will not be the Part of Cost.
- (c) Value Analysis is not an effective tool for cost reduction.
- (d) Productivity should not be confused with production.
- (e) The need of reconciliation arises only under integrated Accounting System.

[4070]-205

1

P.T.O.

Q.2) (A) Role of Management Accountant in Value Chain Analysis [10]

(B) Value Chain Analysis V/s. Conventional Management Accounting [10]

Q.3) Write short notes on any four of the following : [20]

(a) Amortization of Interest on Capital

(b) Treatment of Research and Development Cost

(c) Human Aspect of Productivity

(d) Idle Capacity

(e) Business Process Re-engineering

(f) Need for Reconciliation of Cost and Financial Accounts

Q.4) The following figures are extracted from the Financial Accounts of 'Selwel Ltd.' for the year ended 31-3-2010 :

		Rs.
Sales (20,000 Units)	–	50,00,000
Materials	–	20,00,000
Wages	–	10,00,000
Factory Overheads	–	9,00,000
Administrative Overheads	–	5,20,000
Selling and Dist. Overheads	–	3,60,000
Finished Goods (1,230 Units)	–	3,00,000
Work-in-progress :		
Materials	–	60,000
Labour	–	40,000
Factory Overhead	–	40,000
		<u>1,40,000</u>
Goodwill Written-Off	–	4,00,000
Interest Paid on Capital	–	40,000

In the Costing Records, Factory Overhead is charged at 100% of Wages, Administration Overhead 10% of Factory Cost and Selling and Distribution Overhead at the rate of Rs. 20 per unit sold.

Prepare a statement reconciling the profit as per Cost Records with the profit as per Financial Records. [20]

Q.5) The following is the performance data of fertilizer company for the year 2009-10 :

- (1) Output : 47,60,000 tonnes valued at Rs. 4,760 per tonne.
- (2) Raw Material consumed : 71,40,000 tonnes
- (3) Average Employment : 23,800 – each employee costs Rs. 5,355 per tonne.
- (4) Energy consumed : 23,80,000 MW Hrs.
- (5) Average Capital Employed : Rs. 23,800 millions.

Compute the factor productivity of Man Power, Material, Energy, Capital Employed and Total Factor Productivity. **[20]**

Q.6) From the following figures, prepare Reconciliation Statement : **[10]**

	Rs.
Profit as per Costing Records	5,000
Factory Overheads under recovered in Costing	3,000
Selling and Administration Overheads Over-recovered in costing	2,000
Discount credited in Financial Books	500
Preliminary Expenses written off in Financial Books	6,500
Opening Stock Value :	
in Cost Books	5,000
in Financial Books	4,000
Closing Stock Value :	
in Cost Books	12,000
in Financial Books	10,000
Interest charged by the bank not considered in Financial Accounts and Cost Accounts Rs. 1,500	

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4070]-206

M. Com. (Semester - II) Examination - 2011

ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEMS

SPECIAL PAPER - IV

COST CONTROL AND COST SYSTEMS

(Group - B)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *Figures to the right indicate full marks.*
 - (3) *Use of calculator is allowed.*
-
-

Q.1) (A) Select the most suitable answer :

[05]

- (a) Difference between Marginal Costing and Absorption Costing arises from treatment of _____.
 - (i) Variable Overheads
 - (ii) Prime Cost
 - (iii) Fixed Overheads
- (b) Contribution is known as _____.
 - (i) Marginal Income
 - (ii) Gross Profit
 - (iii) Net Income

- (c) In Activity Based Costing, Costs are accumulated by _____.
- (i) Cost Objects
 - (ii) Cost Pool
 - (iii) Cost Benefit Analysis
- (d) _____ concept is known as Cost-behaviour Oriented Approach.
- (i) Standard Costing
 - (ii) Marginal Costing
 - (iii) Absorption Costing
- (e) Value Engineering leads to _____.
- (i) Increase in Sales
 - (ii) Cost Reduction
 - (iii) Profit Maximization
- (B) State whether the following statements are **true** or **false** : [05]
- (a) Performance Measurement System has the goal of strategy implementation.
 - (b) JIT Philosophy is not dedicated to the Elimination of Waste.
 - (c) The purpose of Cost Control Account is to control the Cost of Production.
 - (d) A Multi-product Profit Graph cannot show the BEP for all the products.
 - (e) Fixed Costs vary with volume rather than time.
- (C) Distinguish between Cost Control and Cost Reduction. [10]

Q.2) What do you mean by 'Activity Based Costing' (ABC) ? Compare ABC with Traditional Costing System. What are the advantages of ABC ? [20]

OR

Q.2) Write short notes : (Any Four) [20]

- (a) Objectives of Pricing Policy
- (b) Cost Drivers
- (c) Value Analysis
- (d) Creating Cost Centre and Cost Code
- (e) Just-in-Time
- (f) Differential Costs

Q.3) (A) The Sudarshan Engineering Co. Ltd., annually manufactures and sells 20,000 units of a product. The Selling Price of the product is Rs. 50 and profit earned is Rs. 10 per unit.

The Analysis of Cost of 20,000 units is –

Material Cost	–	Rs. 3,00,000
Labour Cost	–	Rs. 1,00,000
Overheads	–	Rs. 4,00,000 (50% Variable)

You are required to compute :

- (a) Break-even Sales in Units and Rupees
- (b) Sales to earn profit of Rs. 3,00,000
- (c) Profit when 15,000 units are sold. [10]

(B) State various factors influencing on 'Pricing Decisions'. Explain 'Total Cost-Plus Pricing'. [10]

Q.4) P. Chidamberam, Mumbai operates its plant at 80% of the normal capacity to manufacture a product only to meet the demand of Government of Maharashtra under a rate contract.

The firm supplies the product for Rs. 4,00,000 and earns a profit margin of 20% on Sales Realisation. Direct Cost Per Unit is constant.

The Indirect Cost as per the budget projections are :

Indirect Cost	20,000 Units (80% Capacity) (Rs.)	22,500 Units (90% Capacity) (Rs.)	25,000 Units (10% Capacity) (Rs.)
Variable	80,000	90,000	1,00,000
Semi-variable	40,000	42,500	45,000
Fixed	80,000	80,000	80,000

The firm has received an export order for the product equal to 20% of its present operations. Additional Packing Charges on this order will be Rs. 1,000 compute the price to be quoted for export order to earn a profit to 10% an Export Price. [20]

Q.5) A review made by the Top Management of ALFA Ltd., which makes only one product, of the result of the first quarter of the year revealed the following :

Sales in Units	–	10,000
Loss	–	Rs. 10,000
Fixed Cost (for the year Rs. 1,20,000)	–	Rs. 30,000
Variable Cost per Unit	–	Rs. 8

The Finance Manager who feels disturbed suggests that the company should at least break-even in the second quarter with a drive for increased sales. Towards this, the company should introduce a better packing which will increase the cost by 50 paise per unit.

The Sales Manager has an alternative proposal. For the second quarter, additional Sales Promotion Expenses can be increased to the extent of Rs. 5,000 and a profit of Rs. 5,000 can be aimed at during the period with increased sales.

The Production Manager feels otherwise. To improve the demand, the selling price per unit has to be reduced by 3%. As a result, the sales volume can be increased to attain a profit level of Rs. 4,000 for the quarter.

As a Cost Accountant, you are required to evaluate the 3 proposals and calculate additional sales volume that required in each case and advice the M.D. to take decision. [20]

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-207

M. Com. (Semester - II) Examination - 2011

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

SPECIAL PAPER - III

MODERN BUSINESS PRACTICES

(Group - C)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) Explain organisation and objectives of Maharashtra Chamber of Commerce.

OR

Q.1) Explain functions of Maratha Chamber of Commerce.

Q.2) Explain objectives and functions of Federation of Indian Chamber of Commerce and Industries.

OR

Q.2) Explain objectives and functions of Public Enterprises in India.

Q.3) Explain characteristics of Indian Agricultural Business.

OR

Q.3) State Government Policies relating to Agricultural Business.

Q.4) Explain the term 'Agricultural By-product'. Explain nature and disposal of Agricultural By-product.

OR

Q.4) Explain impact of WTO (World Trade Organisation) on Agri-business Practices in India.

Q.5) Write short notes : **(Any Four)**

- (a) Agricultural Tax Policy
- (b) Public Utilities
- (c) Poultry Business
- (d) Confederation of Indian Industries
- (e) Farm Waste
- (f) Autonomy of Public Enterprises

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-207

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) महाराष्ट्र वाणिज्य मंडळाचे संघटन आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) मराठा वाणिज्य मंडळाची कार्ये स्पष्ट करा.

प्र.2) भारतीय वाणिज्य व उद्योग मंडळ फेडरेशनची उद्दिष्टे आणि कार्ये स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) भारतातील सार्वजनिक उद्योगाची उद्दिष्टे आणि कार्ये स्पष्ट करा.

प्र.3) भारतीय कृषी व्यवसायाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) कृषी व्यवसायासंबंधित सरकारी धोरण सांगा.

प्र.4) कृषी 'उप-उत्पादन' ही संज्ञा स्पष्ट करा. कृषी उप-उत्पादनाचे स्वरूप आणि विल्हेवाट स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) जागतिक व्यापार संघटनेचा (W.T.O.) भारतीय कृषी व्यवसाय पद्धतीवर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

[4070]-207

3

P.T.O.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

- (अ) कृषीविषयक कर धोरण
 - (ब) सार्वजनिक सेवा
 - (क) कुक्कुट पालन व्यवसाय
 - (ड) भारतीय उद्योगांचे कॉन्फेडरेशन
 - (इ) कृषी माल नासधूस
 - (फ) सार्वजनिक उद्योगांची स्वायत्तता
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-208

M. Com. (Semester - II) Examination - 2011

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

SPECIAL PAPER - IV

BUSINESS ENVIRONMENT ANALYSIS

(Group - C)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) All questions carry equal marks.

Q.1) “Private and Public Sector, both contributed for Industrial Growth in India.” Discuss. **[20]**

OR

Q.1) State importance of Small and Cottage Industries. Explain problems faced by Small and Cottage Industries. Suggest remedies for the same. **[20]**

Q.2) What is Financial Environment of Business ? Explain role of Foreign Banks and Non-banking Institutions. **[20]**

OR

Q.2) (A) Explain role of ‘Capital Market’ in Financial Environment of Business. **[10]**

(B) Explain role of Co-operative Bank in India, in Financial Environment of Business. **[10]**

Q.3) What are different techniques of Environmental Analysis ? State limitations of these techniques. **[20]**

OR

[4070]-208

1

P.T.O.

- Q.3)** (A) Define Poverty. How it affects Growth of Business ? [10]
(B) What is Parallel Economy ? Describe its effects on Growth of Business. [10]

Q.4) What is Global Environment ? Explain impact of Cultural and Demographic Environment on World Trade. [20]

OR

- Q.4)** (A) State importance of Global Environment. [10]
(B) “Inflation adversely affects Growth of Business.” Comment critically. [10]

Q.5) Write notes : (**Any Two**) [20]

- (a) Foreign Technology and MNC
- (b) Indian Money Market
- (c) Competition Analysis - Rivalry Amongst Existing Firms
- (d) Causes of Unemployment
- (e) Lack of Technical Knowledge and Information

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-208

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) “भारताच्या औद्योगिक वाढीमध्ये, खाजगी आणि सार्वजनिक या दोन्ही क्षेत्रांचा सहभाग आहे.” चर्चा करा. [20]

किंवा

प्र.1) लघु आणि कुटीर उद्योगांचे महत्त्व विशद करा. लघु आणि कुटीर उद्योगांना भेडसावणाऱ्या समस्या स्पष्ट करून त्यावरील उपाययोजना विशद करा. [20]

प्र.2) व्यवसायाचे वित्तीय पर्यावरण म्हणजे काय ? परकीय बँका आणि बँकेतर संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.2) (अ) व्यवसायाच्या वित्तीय पर्यावरणांत ‘भांडवल बाजारा’ची भूमिका स्पष्ट करा. [10]

(ब) व्यवसायाच्या वित्तीय पर्यावरणांत भारतातील सहकारी बँकाची भूमिका स्पष्ट करा. [10]

प्र.3) पर्यावरण विश्लेषणाचे विविध प्रकार सांगून त्यांच्या मर्यादा विशद करा. [20]

किंवा

- प्र.3) (अ) 'द्रारिद्र्य' (Poverty)ची व्याख्या सांगून तिचा व्यवसायाच्या वाढीवर होणारा परिणाम स्पष्ट करा. [10]
- (ब) 'समांतर अर्थव्यवस्था' म्हणजे काय ? समांतर अर्थव्यवस्थेचा व्यवसायाच्या वाढीवर होणारा परिणाम स्पष्ट करा. [10]
- प्र.4) जागतिक पर्यावरण म्हणजे काय ? सांस्कृतिक आणि लोकसंख्याविषयक पर्यावरणाचा जागतिक व्यापारावर पडणारा प्रभाव (Impact) स्पष्ट करा. [20]

किंवा

- प्र.4) (अ) जागतिक पर्यावरणाचे महत्त्व विशद करा. [10]
- (ब) "चलनवाढ व्यवसायाच्या वाढीवर विपरीत परिणाम करते." टिकात्मक परीक्षण करा. [10]
- प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [20]
- (अ) परकीय तंत्रज्ञान आणि बहुराष्ट्रीय कंपन्या
- (ब) भारतीय नाणेबाजार
- (क) स्पर्धा विश्लेषण - अस्तित्वात असलेल्या संस्थांमधील शत्रू
- (ड) बेरोजगारीची कारणे
- (इ) तांत्रिक ज्ञान व माहितीचा अभाव

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-209

M. Com. (Semester - II) Examination - 2011

BUSINESS ADMINISTRATION

SPECIAL PAPER - III

MARKETING MANAGEMENT

(Group - D)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) What is meant by 'Marketing' ? Explain Evaluation of Marketing.

OR

Q.1) Define 'Rural Marketing'. Explain difficulties and suggestions for improvement of 'Rural Marketing'.

Q.2) What is 'Consumer Behaviour' ? Explain environmental factors affecting Consumer Behaviour.

OR

Q.2) Define CRM (Customer Relationship Management). Explain significance of Customer Data Base for forming strong Customer Relationship.

Q.3) What is 'New Product Development Strategy' ? Explain failure and remedies of 'New Product Development Strategy'.

OR

Q.3) What do you meant by 'Buying Motive' ? Explain various Buying Motives with suitable examples.

[4070]-209

1

P.T.O.

Q.4) Define the term 'Marketing Communication'. Explain new trends in Globalised Marketing Communication Scenario.

OR

Q.4) Define 'Branding'. Explain 'Measurement of Brand Equity' and 'Brand Awareness'.

Q.5) Write short notes : (**Any Four**)

- (a) Tele-marketing
- (b) Consumer Education
- (c) Media Management
- (d) Importance of Service Marketing
- (e) Consumer Protection
- (f) Appeals in Advertising

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-209

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) विपणन म्हणजे काय ? विपणनाची उक्तांती स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) ग्रामीण विपणनाची व्याख्या द्या. ग्रामीण विपणनाच्या अडचणी व उपाय स्पष्ट करा.

प्र.2) 'ग्राहक वर्तन' म्हणजे काय ? ग्राहक वर्तनावर परिणाम करणारे पर्यावरणीय घटक स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) 'ग्राहक संबंध व्यवस्थापन' या संज्ञेची व्याख्या लिहा. भक्कम ग्राहक संबंध प्रस्थापित करण्यासाठी ग्राहकासंबंधी माहिती संकलन या कार्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.3) 'नवीन वस्तू विकास व्यूहरचना' म्हणजे काय ? नवीन वस्तू विकासाचे अपयश आणि उपाय स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) 'क्रयप्रेरणा' म्हणजे काय ? क्रयप्रेरणेचे विविध प्रकार योग्य सोदाहरण स्पष्ट करा.

[4070]-209

3

P.T.O.

प्र.4) विपणन संज्ञापनाची व्याख्या द्या. जागतिकीकरणातील विपणन संज्ञापनाच्या युगात नवीन बदलांचे स्पष्टीकरण द्या.

किंवा

प्र.4) चिन्हांकन / मुद्रांकन या संज्ञेची व्याख्या द्या. मुद्रामूल्याचे मोजमाप व मुद्राजागृकता स्पष्ट करा.

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

- (अ) टेलि-मार्केटिंग
- (ब) ग्राहक शिक्षण
- (क) माध्यमांचे व्यवस्थापन
- (ड) सेवा विपणनाचे महत्त्व
- (इ) ग्राहक संरक्षण
- (फ) जाहिरातीतील आवाहने

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-210

M. Com. (Semester - II) Examination - 2011

BUSINESS ADMINISTRATION

SPECIAL PAPER - IV

FINANCIAL POLICIES AND PRACTICES

(Group - D)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
 - (2) All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) What do you meant by Profit Planning ? Explain various Approaches to Profit Planning.

OR

Q.1) Explain in detail 'Dividend Policy'.

Q.2) Explain role of Balance Sheet and Cash Flow Statement in framing Financial Policy.

OR

Q.2) Describe various New Financial Instruments.

Q.3) (A) What is Venture Capital ? State its functions.

(B) Role of Venture Capital in Developing Countries

OR

Q.3) (A) Leasing as a Source of Business Finance

(B) Foreign Exchange Markets

- Q.4)** (A) Write a note on 'Retention of Earning'.
(B) What is Over and Under Capitalisation ?

OR

Q.4) State meaning, benefits and need of Derivative Market.

Q.5) Write short notes : (**Any Four**)

- (a) International Parity Relationship
 - (b) Zero Interest Bond
 - (c) Break-even Analysis
 - (d) Business Combination
 - (e) 'Depreciation' as a Method of Internal Financing
 - (f) Forms of Mergers
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-210

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) 'नफ्याचे नियोजन' म्हणजे काय ? नफा नियोजनाबाबतचे विविध दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) 'लाभांश धोरण' सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.2) वित्तीय धोरणाची आखणी करताना ताळेबंद व रोख प्रवाह पत्रक यांची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) वित्त पुरवठ्याची विविध नवीन साधने स्पष्ट करा.

प्र.3) (अ) साहस भांडवल (Venture Capital) म्हणजे काय ? साहस भांडवलाची कार्ये सांगा.

(ब) विकसनशील देशांमध्ये साहस भांडवलाची भूमिका

किंवा

प्र.3) (अ) 'भाडेपट्टी' व्यावसायिक वित्त पुरवठ्याचे एक साधन

(ब) परकीय विनिमय बाजारपेठा

[4070]-210

3

P.T.O.

प्र.4) (अ) अर्जित मिलकत (Retention of Earning) यावर टीप लिहा.

(ब) अधि आणि अल्प भांडवलीकरण म्हणजे काय ?

किंवा

प्र.4) अनुपात बाजारपेठेचा (Derivative Market) अर्थ, फायदे व गरज सांगा.

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

(अ) आंतरराष्ट्रीय समता संबंध

(ब) शून्य व्याज ऋणपत्र (Zero Interest Bond)

(क) समविच्छेदन बिंदू विश्लेषण

(ड) व्यावसायिक समामेलन (Combination)

(इ) 'घसारा' - अंतर्गत वित्त साधनांचे माध्यम

(फ) एकत्रीकरणाचे प्रकार (Mergers)

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-211

M. Com. (Semester - II) Examination - 2011

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

SPECIAL PAPER - III

E-SECURITY AND CYBER LAWS

(Group - E)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instruction :

All questions are compulsory and carry equal marks.

Q.1) Explain in detail any four Security requirements for E-commerce.

OR

Q.1) How the Computer Based Information Systems are attacked ? Explain.

Q.2) What are the various types of Internal and External Threats to Electronic System ? How these can be controlled ? Explain.

OR

Q.2) Write short notes :

- (a) HTML
- (b) Features of Front Page Software Package
- (c) XML
- (d) WWW

Q.3) What do you understand by the term 'Cyber Law' ? Discuss the significant features of Cyber Law.

OR

Q.3) Explain in brief the provisions of Information Technology Act, 2000 relating to composition and functions of Cyber Regulation Advisory Committee and Cyber Regulation Appellate Tribunal.

Q.4) Answer the following :

- (a) Who is a 'Subscriber' ? What are his duties ?
- (b) Elaborate Concepts of Conventional and Electronic Contract and point out the distinction between the two.

OR

Q.4) State and explain various Offences Made Punishable under I.T. Act, 2000.

Q.5) Write brief notes : **(Any Four)**

- (a) Privacy Issues
- (b) Creating Web Pages
- (c) E-governance
- (d) Retention of E-record
- (e) Role of ISP
- (f) Penalties for Damage to Computer System

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-212

M. Com. (Semester - II) Examination - 2011

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

SPECIAL PAPER - IV

LAWS RELATING TO COPYRIGHTS AND DESIGNS

(Group - E)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) What is the difference between 'Licence and Assignment' of Copyright ? Describe modes of Assignment of Copyright. State purposes for which the Copyright Board may grant compulsory licences.

OR

Q.1) What is 'Infringement of Copyright' ? What acts do not constitute as Infringement of Copyrights ?

Q.2) Explain provisions of the Designs Act, 2000 with reference to Infringement (Piracy) of Registered Design.

OR

Q.2) What is 'Layout Design' ? Which Layout Designs are registerable under the Layout Designs Act, 2000 ? State rights conferred by Registration of Layout Design.

Q.3) Explain the term 'Geographical Indication'. Who may apply for Registration of Geographical Indication ? State procedure for and duration of Registration of Geographical Indication.

OR

Q.3) What are the objectives of the Protection of Plant Varieties and Farmers' Rights Act, 2001 ? State Plant Varieties which can be and cannot be registered under this Act.

Q.4) Answer the following in brief : **(Any Two)**

- (a) What are the characteristics of Copyright ?
- (b) State Powers and Duties of Controller under the Designs Act, 2000.
- (c) State provisions of the Geographical Indications of Goods Act, 1999 regarding Infringement of Geographical Indication.
- (d) Write a note on "the Plant Varieties and Farmers' Rights Protection Authority".

Q.5) Write short notes : **(Any Four)**

- (a) Register of Copyrights
- (b) Copyright Societies
- (c) Registerable Industrial Designs
- (d) Opposition to Registration of Layout - Design
- (e) 'Appellate Board' under the G. I. of Goods Act, 1999
- (f) Rights and Privileges of Breeders and Researchers

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-212

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) मुद्रणाधिकाराचा परवाना आणि बेचनपत्र यातील फरक कोणता ? मुद्रणाधिकाराचे बेचनपत्र करण्याच्या पद्धतीचे वर्णन करा. मुद्रणाधिकार मंडळ कोणत्या हेतूकरिता सक्तीचे परवाने देऊ शकते ते सांगा.

किंवा

- प्र.1) 'मुद्रणाधिकाराचे उल्लंघन' म्हणजे काय ? मुद्रणाधिकाराचे उल्लंघन न घडविणाऱ्या कृती कोणत्या ?
- प्र.2) नोंदणी केलेल्या आराखड्याच्या उल्लंघनासंदर्भात (चाचेगिरी) आराखडा कायदा, २००० मधील तरतूदी स्पष्ट करा.

किंवा

- प्र.2) 'रूपरेषा आराखडा' (Layout Design) म्हणजे काय ? रूपरेषा आराखडा कायदा, २००० अंतर्गत नोंदणीयोग्य रूपरेषा आराखडे कोणते ? रूपरेषा आराखड्याच्या नोंदणीमुळे मिळणारे अधिकार सांगा.
- प्र.3) 'भौगोलिक चिन्ह' ही संज्ञा स्पष्ट करा. भौगोलिक चिन्हाच्या नोंदणीसाठी कोण अर्ज करू शकतो ? भौगोलिक चिन्हाच्या नोंदणीची कार्यपद्धती आणि कालमर्यादा सांगा.

किंवा

[4070]-212

3

P.T.O.

प्र.3) रोपे नमूने आणि शेतकऱ्यांचे हक्क संरक्षण कायदा, २००१ची उद्दिष्ट्ये कोणती ? या कायदांतर्गत नोंदणी होऊ शकणारी आणि होऊ न शकणारी रोपे नमूने सांगा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या : (कोणतेही दोन)

(अ) मुद्रणाधिकाराची वैशिष्ट्ये कोणती ?

(ब) आराखडा कायदा, २००० अंतर्गत नियंत्रकाचे अधिकार आणि कर्तव्ये सांगा.

(क) भौगोलिक चिन्हाच्या उल्लंघनासंदर्भातील मालाचे भौगोलिक चिन्ह कायदा, १९९९ मधील तरतूदी सांगा.

(ड) 'रोपे नमूने आणि शेतकऱ्यांचे हक्क संरक्षण अधिकारिता' यावर टीप लिहा.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

(अ) मुद्रणाधिकाराचे नोंदणी पुस्तक

(ब) मुद्रणाधिकार संस्था

(क) नोंदणीयोग्य औद्योगिक आराखडे

(ड) रूपरेषा आराखडाच्या नोंदणीस विरोध

(इ) मालाचे भौगोलिक चिन्ह कायदा, १९९९ अंतर्गत अपीलिय मंडळ

(फ) निपजक आणि संशोधकाचे हक्क आणि विशेषाधिकार

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-213

M. Com. (Semester - II) Examination - 2011
CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT
SPECIAL PAPER - III
INTERNATIONAL CO-OPERATIVE MOVEMENT
(Group - F)
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) State and discuss Principles of Co-operation. [20]

OR

Q.1) Discuss Growth of Co-operative Movement in England with special reference to Robert Owen's Contribution. [20]

Q.2) What is the role of Co-operatives in the Mixed Economy ? [20]

OR

Q.2) Why do we have Co-operatives in both Capitalistic and Socialistic Systems ? [20]

Q.3) What changes were effected in the Principles of Co-operation by International Co-operative Alliance (ICA) ? [20]

OR

Q.3) Briefly review progress of various Co-operative Societies in Japan. [20]

Q.4) Is Co-operative a System or a Sector ? [20]

OR

[4070]-213

1

P.T.O.

Q.4) Briefly review emerging trends in Co-operative Institutions the World over. **[20]**

Q.5) Write short notes : (**Any Two**) **[20]**

- (a) Philosophy of Co-operation
 - (b) Agricultural Co-operatives in Israel
 - (c) Economics of Co-operation
 - (d) Organisational Structure of ICA
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-213

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) सहकाराची तत्त्वे सांगून त्याबद्दल चर्चा करा.

[20]

किंवा

प्र.1) इंग्लंडमधील सहकारी चळवळीच्या प्रगतीबाबत, रॉबर्ट ओवेनच्या विशेष योगदानासह, चर्चा करा.

[20]

प्र.2) संमिश्र अर्थव्यवस्थेत सहकाराची भूमिका काय असते ?

[20]

किंवा

प्र.2) भांडवलशाही व समाजवादी अशा दोन्ही अर्थव्यवस्थांमध्ये सहकारी संस्था का असतात ?

[20]

प्र.3) आंतरराष्ट्रीय सहकारी संघाने सहकाराच्या तत्त्वांमध्ये कोणते बदल केले आहेत ?

[20]

किंवा

प्र.3) जपानमधील विविध सहकारी संस्थांच्या प्रगतीचा थोडक्यात आढावा घ्या.

[20]

प्र.4) सहकार ही एक व्यवस्था आहे कि क्षेत्र ? [20]

किंवा

प्र.4) जागतिक स्तरावरील सहकारी संस्थामधील बदलत्या प्रवाहाबाबत थोडक्यात आढावा घ्या. [20]

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [20]

- (अ) सहकाराचे तत्त्वज्ञान
- (ब) इसरायलमधील कृषी सहकारी संस्था
- (क) सहकाराचे अर्थशास्त्र
- (ड) आंतरराष्ट्रीय सहकारी संघाची व्यवस्थापकीय रचना

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-214

M. Com. (Semester - II) Examination - 2011
CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT
SPECIAL PAPER - IV
MANAGEMENT OF CO-OPERATIVE BUSINESS

(Group - F)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
 - (2) All questions carry equal marks.*
-

Q.1) How to evaluate Performance of Co-operative Business ?

OR

- Q.1) Explain importance of Economic and Commercial Viability of Co-operative Institutions.**
- Q.2) Describe Business Policies and Practices followed by Primary Agricultural Credit Co-operative Societies.**

OR

- Q.2) Explain role of District Central Co-operative Banks in the Agricultural Development of Maharashtra State.**
- Q.3) Explain advantages and limitations of Housing Co-operative Institutions.**

OR

Q.3) “Agricultural Processing Industries are useful for the Economic Development of Agriculturists.” Comment.

Q.4) Describe importance and problems of Dairy Co-operative Institutions.

OR

Q.4) Briefly explain success story of Shetkari Sahakari Sangh, Kolhapur.

Q.5) Write short notes : (**Any Two**)

- (a) Role of Co-operative Department in Administration of Co-operative Institutions
- (b) Marketing Co-operative Institutions
- (c) Problems of Sugar Co-operative Industries
- (d) Industrial Relations in Co-operative Business

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-214

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) सहकारी व्यवसायाच्या कामगिरीचे मूल्यमापन कसे कराल ?

किंवा

- प्र.1) सहकारी संस्थांच्या दृष्टीने आर्थिक व व्यवसायीन स्थिरतेसंबंधीचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्र.2) प्राथमिक कृषी पत सहकारी सोसायटींनी अवलंबलेली व्यवसाय धोरणे व व्यवसाय पद्धती विशद करा.

किंवा

- प्र.2) महाराष्ट्रातील कृषी विकासाबाबत जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्र.3) गृहनिर्माण सहकारी संस्थांचे फायदे आणि मर्यादा स्पष्ट करा.

किंवा

- प्र.3) “शेतकऱ्यांच्या आर्थिक विकासामध्ये कृषीविषयक प्रक्रिया संस्था उपयुक्त आहेत.” मतप्रदर्शन करा.

प्र.4) दुग्ध सहकारी संस्थांचे महत्त्व आणि समस्या विशद करा.

किंवा

प्र.4) शेतकरी सहकारी संघ, कोल्हापूर यांची यशोगाथा थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

(अ) सहकारी संस्थांच्या प्रशासनामध्ये सहकार खात्याची भूमिका

(ब) सहकारी विपणन संस्था

(क) सहकारी साखर कारखान्यांच्या समस्या

(ड) सहकारी व्यवसायांमधील औद्योगिक संबंध

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-215

M. Com. (Semester - II) Examination - 2011

ADVANCED BANKING AND FINANCE

SPECIAL PAPER - III

BANKING LAW AND PRACTICE

(Group - G)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) What is Money Laundering ? What are the Punishments for Money Laundering under the Prevention of Money Laundering Act, 2002 ? [20]

OR

Q.1) Define the following as defined under the Prevention of Money Laundering Act, 2002 : [20]

- (a) Banking Companies
- (b) Person
- (c) Value

Q.2) Spell-out obligations that are imposed on a Banker by the 'Banker-Customer' Relationship. [20]

OR

Q.2) What does 'Limitation' mean as per the Limitation Act, 1963 ? How does Law of Limitation become applicable to the business of Banking ? [20]

Q.3) What do you understand by an Asset - Liability Mismatch ? What are the grounds on which Mismatches between Assets and Liabilities may occur ? [20]

OR

Q.3) What are the different Risks associated with Asset - Liability Management ? Spell-out in detail the strategies to manage these Risks. [20]

Q.4) What do you understand by a Loan Portfolio ? 'Diversifying Loan Portfolio is a key to Asset Management.' Comment. [20]

OR

Q.4) Account for changing definitions of Non-performing Assets. How does identification and reduction of Non-performing Assets offer strength to Banks ? [20]

Q.5) Write notes : (**Any Two**) [20]

- (a) RBI Guidelines for Asset - Liability Management
- (b) Income Recognition and Asset Classification Norms
- (c) Various Modes of Electronic Funds Transfer
- (d) Mergers and Acquisitions in Banks

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-215

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) मनी लॉण्डरिंग म्हणजे काय ? मनी लॉण्डरिंग निर्बंध कायदा, २००२ अंतर्गत मनी लॉण्डरिंगसाठीच्या शिक्षा काय आहेत ? [20]

किंवा

प्र.1) मनी लॉण्डरिंग निर्बंध कायदा, २००२मधील खालील व्याख्या द्या : [20]

- (अ) बँकिंग कंपनी
- (ब) व्यक्ती
- (क) मूल्य

प्र.2) बँकर व त्याचा ग्राहक यांमधील संबंध बँकरवर कोणत्या प्रकारचे दायित्व टाकतात ते विशद करा. [20]

किंवा

प्र.2) मर्यादा कायदा, १९६३ नुसार 'मर्यादा' म्हणजे काय ? बँकिंग व्यवसायातील व्यवहारांना हा कायदा कशाप्रकारे लागू होतो ? [20]

प्र.3) बँकांच्या मत्ता आणि देणी यांमधील विसंगती याचा तुम्हाला काय अर्थबोध होतो ?
या दोहोमधील विसंगती कोणत्या धर्तीवर होऊ शकतात ? [20]

किंवा

प्र.3) बँकांच्या मत्ता व देणी व्यवस्थापनासंबंधित विविध जोखिमा कोणत्या ? या जोखिमींचे
व्यवस्थापन करण्यासाठी असलेल्या विविध व्यूहांवर भाष्य करा. [20]

प्र.4) कर्ज रोखासंग्रहाचा तुम्हाला काय अर्थबोध होतो ? “कर्ज रोखासंग्रहातील
विविधता ही मत्ता-देणी व्यवस्थापनाची गुरु किल्ली आहे.” भाष्य करा. [20]

किंवा

प्र.4) निष्क्रिय मालमत्तेच्या बदलत्या व्याख्यांचा लेखाजोखा मांडा. निष्क्रिय मालमत्ता
ओळखणे व त्या कमी करणे यामुळे बँकांना बळ कसे मिळते ? [20]

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [20]

(अ) मत्ता व देणी व्यवस्थापनासंदर्भातील भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे मार्गदर्शक नियम

(ब) उत्पन्न ओळखणे आणि मत्तेचे वर्गीकरण संदर्भातील प्रमाणक

(क) इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने निधी हस्तांतरणाचे विविध मार्ग

(ड) बँकांमधील विलिनीकरण व संपादन

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-216

M. Com. (Semester - II) Examination - 2011

ADVANCED BANKING AND FINANCE

SPECIAL PAPER - IV

MONETARY POLICY

(Group - G)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) All questions carry equal marks.

Q.1) Explain Recommendations of Working Group on Money Supply.

OR

Q.1) Discuss Money Supply and Price Stability in detail.

Q.2) What is Monetary Policy ? Discuss the following objectives of Monetary Policy :

- (a) Exchange Rate Stability
- (b) Balanced Growth

OR

Q.2) What is Monetary Management ? Explain conflict between the following objectives :

- (a) Price Stability
- (b) Generation of Employment

Q.3) Explain mechanism and effectiveness of Qualitative Instruments of Monetary Policy.

OR

Q.3) Discuss Monetary Policy of RBI in the last Five Years.

Q.4) Explain role of RBI in Rural Credit.

OR

Q.4) Explain role of RBI in Industrial Finance.

Q.5) Write short notes : (**Any Two**)

- (a) Money Supply Measures of RBI
 - (b) Concept of High Powered Money
 - (c) Open Market Operations
 - (d) RBI and Export Credit
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-216

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) पैशाच्या पुरवठ्याच्या संदर्भात कार्यकारी गटाने केलेल्या शिफारशी स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) पैशाचा पुरवठा आणि किंमत स्थिरता यांची सविस्तर चर्चा करा.

प्र.2) चलनविषयक धोरण म्हणजे काय ? चलनविषयक धोरणाच्या खालील उद्दिष्टांची चर्चा करा :

- (अ) विनिमय दर स्थिरता
- (ब) समतोल वृद्धी

किंवा

प्र.2) चलनीय व्यवस्थापन म्हणजे काय ? खालील उद्दिष्टांमधील संघर्ष स्पष्ट करा :

- (अ) किंमत स्थिरता
- (ब) रोजगार निर्मिती

प्र.3) चलनविषयक धोरणाच्या गुणात्मक पतनियंत्रण साधनांची यंत्रणा आणि परिणामकारकता स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) गेल्या पाच वर्षातील भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या चलनविषयक धोरणाची चर्चा करा.

प्र.4) ग्रामीण पतपुरवठ्यातील भारतीय रिझर्व्ह बँकेची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) औद्योगिक वित्तपुरवठ्यातील भारतीय रिझर्व्ह बँकेची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

(अ) भारतीय रिझर्व्ह बँकेची पैशाच्या पुरवठ्याची मापने

(ब) उच्चशक्ती पैशाची संकल्पना

(क) खुल्या बाजारातील व्यवहार

(ड) भारतीय रिझर्व्ह बँक आणि निर्यात पतपुरवठा

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-217

M. Com. (Semester - II) Examination - 2011

ADVANCED MARKETING

SPECIAL PAPER - III

CUSTOMER RELATIONSHIP MANAGEMENT AND RETAILING

(Group - H)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) Define Retailing. Bring out Significance of Retailing in the present Indian Scenario.

OR

Q.1) Write an elaborate note on the different types of Retailers.

Q.2) What are the different types of Locations available to Retailers ? What are the factors that affect Retail Location Decision.

OR

Q.2) Write a note on the evolution of Relationship Management and its importance in the Indian Context.

Q.3) Write a note on types of Store Layouts. Bring out advantages and disadvantages of the different types of Store Layouts.

OR

Q.3) How Floor Space is assigned to Merchandise and Departments ?

Q.4) Define Retail Supply Chain Management and elaborate upon Integrated Supply Chain Planning.

OR

Q.4) How will Relationship Marketing differ, when undertaken for Services and when undertaken for Consumer Products.

Q.5) Write short notes on **any four** of the following :

- (a) Dynamics of a Website
- (b) Digital Marketing
- (c) Store Facade
- (d) Store Administration
- (e) Cashiering Process
- (f) Managing Reverse Logistics

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-217

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) किरकोळ विक्री म्हणजे काय ? सद्यस्थितीत भारतीय किरकोळ विक्रीचे महत्त्व विशद करा.

किंवा

प्र.1) किरकोळ विक्रेत्याचे प्रकार यावर सविस्तर किंवा वर्णनात्मक टीप लिहा.

प्र.2) किरकोळ विक्रेत्यांना कोणत्या विविध जागा उपलब्ध असतात ? किरकोळ विक्रीची जागा निश्चित करतांना, त्यावर कोणते घटक प्रभाव टाकतात, ते स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) ग्राहक संबंध व्यवस्थापन मूल्यमापन यावर टीप लिहा आणि भारताच्या संदर्भात ग्राहक संबंध व्यवस्थापनाचे महत्त्व विशद करा.

प्र.3) मालसाठा रचनेचे प्रकार यावर टीप लिहून मालसाठा रचनेच्या प्रकाराचे फायदे व तोटे स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) विक्री केंद्राच्या जागेचे मालविक्री व विक्री विभाग यासाठी कसे वाटप कराल, ते स्पष्ट करा.

प्र.4) किरकोळ साखळी पुरवठा व्यवस्थापनाची व्याख्या लिहून, एकात्मिक साखळी पुरवठा नियोजन कसे केले जाते, ते स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) सेवा व उपभोग्य वस्तू या संदर्भात ग्राहक संबंध व्यवस्थापनाचा उपयोग कसा कराल ते स्पष्ट करा.

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

- (अ) वेब साइटची विविधता
- (ब) डिजिटल मार्केटिंग
- (क) स्टोअर फसाड (Store Facade)
- (ड) स्टोअर प्रशासन
- (इ) रोख रक्कम व्यवहाराची प्रक्रिया
- (फ) उलट साठा व वाहतुक पद्धती

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-218

M. Com. (Semester - II) Examination - 2011

ADVANCED MARKETING

SPECIAL PAPER - IV

SERVICE MARKETING

(Group - H)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *All questions carry equal marks.*
 - (3) *Figures to the right indicate full marks.*
-
-

Q.1) Define the term 'Service Marketing'. Explain various Classifications of Services. [20]

OR

Q.1) What is Service Life Cycle ? Explain stages of Service Life Cycle in detail. [20]

Q.2) Explain various methods used in Pricing the Services. [20]

OR

Q.2) What is 'Physical Evidence' ? Explain nature and importance of 'Physical Evidence'. [20]

Q.3) What is Advertising ? Explain objectives and various Elements of Advertising. [20]

OR

Q.3) Explain Contribution of Services to Customer Satisfaction in detail. [20]

Q.4) What is Technology Service ? Explain various Processes of Technology Service. **[20]**

OR

Q.4) State factors determining the 'Market Segmentation'. Explain merits and limitations of Service Market Segmentation. **[20]**

Q.5) Write short notes : (**Any Four**) **[20]**

- (a) Demand and Supply of Services
- (b) Nature of Services
- (c) Service Blueprinting
- (d) Charitable Services
- (e) Importance of NGO's Services
- (f) Service Encounter

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-218

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) 'सेवा विपणन' या संज्ञेची व्याख्या सांगा. सेवांचे वर्गीकरण स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.1) 'सेवांचे जीवनचक्र' म्हणजे काय ? सेवांच्या जीवनचक्रातील टप्पे सविस्तर स्पष्ट करा. [20]

प्र.2) सेवांच्या किंमती निश्चित करण्याच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.2) 'भौतिक पुरावे' म्हणजे काय ? भौतिक पुराव्याचे स्वरूप आणि महत्त्व स्पष्ट करा. [20]

प्र.3) जाहिरात म्हणजे काय ? जाहिरातीची उद्दिष्टे आणि विविध घटक स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.3) ग्राहकांच्या समाधानात सेवांचे सहभाग कसा असतो त्याविषयी सविस्तर माहिती स्पष्ट करा. [20]

प्र.4) 'तंत्रज्ञान सेवा' म्हणजे काय ? तंत्रज्ञान सेवेच्या विविध प्रक्रिया स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.4) सेवा विपणन विभागणी करताना कोणते घटक विचारात घेतले जातात हे सांगून सेवा बाजारपेठ विभाजनाचे फायदे व मर्यादा स्पष्ट करा. [20]

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार) [20]

- (अ) सेवांची मागणी आणि पुरवठा
- (ब) सेवांचे स्वरूप
- (क) सर्विस ब्ल्यू प्रिन्टिंग (Service Blueprinting)
- (ड) धर्मार्थ सेवा (Charitable Services)
- (इ) अशासकीय सेवा संघटनेचे महत्त्व (NGOs)
- (फ) सेवा संघर्ष (Service Encounter)

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-301

M. Com. (Semester - III) (Compulsory) Examination - 2011

BUSINESS FINANCE

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) Define the term Business Finance. Describe objectives and importance of Business Finance.

OR

Q.1) Write a detailed note on Future Value and Present Value.

Q.2) What is the Strategic Financial Planning ? Explain objectives and steps of Strategic Financial Planning.

OR

Q.2) Define the term Capitalisation. Explain in detail Overcapitalisation and Undercapitalisation.

Q.3) What is a Preference Share ? Explain characteristics, advantages and disadvantages of Preference Shares.

OR

Q.3) What is meant by Debenture ? Describe in detail the characteristics and classification of Debentures.

Q.4) What is Short Term Finance ? Explain in detail the Sources of Short Term Financing.

OR

Q.4) Explain evaluation of project in respect of the following aspects :

- (a) Financial Analysis
- (b) Commercial Analysis

Q.5) Write short notes : **(Any Four)**

- (a) Scope of Business Finance
 - (b) Limitations of Financial Planning
 - (c) Background of Dividend Policy
 - (d) Estimating Financial Requirements
 - (e) Working Capital
 - (f) Importance of Project Financing
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-301

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) व्यावसायिक वित्तपुरवठ्याची व्याख्या द्या. व्यावसायिक वित्तपुरवठ्याची उद्दिष्टे आणि महत्त्वाचे वर्णन करा.

किंवा

प्र.1) भविष्यकालीन मूल्य व सध्याचे मूल्य यावर सविस्तरपणे टिपणी लिहा.

प्र.2) व्यूहरचनात्मक वित्तीय नियोजन म्हणजे काय ? व्यूहरचनात्मक वित्तीय नियोजनाची उद्दिष्टे आणि पायऱ्या स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) भांडवलीकरण ही संज्ञा स्पष्ट करा. अधिभांडवलीकरण आणि न्यूनतम भांडवलीकरण यांचे सविस्तरपणे स्पष्टीकरण करा.

प्र.3) अग्रहक्क भाग म्हणजे काय ? अग्रहक्क भागांचे वैशिष्ट्ये, फायदे व तोटे स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) कर्जरोखे म्हणजे काय ? कर्जरोख्यांची वैशिष्ट्ये आणि वर्गीकरण सविस्तरपणे वर्णन करा.

[4070]-301

3

P.T.O.

प्र.4) अल्पकालीन वित्तपुरवठा म्हणजे काय ? अल्पकालीन वित्तपुरवठा मार्गाचे सविस्तरपणे स्पष्टीकरण करा.

किंवा

प्र.4) प्रकल्प मूल्यमापनासंदर्भात खालील बाबी स्पष्ट करा :

- (अ) आर्थिक विश्लेषण
- (ब) वाणिज्यविषयक विश्लेषण

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

- (अ) व्यावसायिक वित्तपुरवठ्याची व्याप्ती
- (ब) वित्तीय नियोजनाच्या मर्यादा
- (क) लाभांश धोरणाची पार्श्वभूमी
- (ड) वित्तीय गरजांचे अंदाज
- (इ) खेळते भांडवल
- (फ) प्रकल्प वित्तपुरवठ्याचे महत्त्व

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-302

M. Com. (Semester - III) (Compulsory) Examination - 2011

INDUSTRIAL ECONOMICS

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*
- (3) *Answer should be precise and to the point.*

Q.1) State and explain scope and significance of the Study of Industrial Economics. **[20]**

OR

Q.1) Discuss Inter-relationship between Industrial Development and Economic Development. **[20]**

Q.2) Discuss Weber's Theory of Location of Industries. **[20]**

OR

Q.2) What is Industrial Productivity ? Explain factors affecting Industrial Productivity. **[20]**

Q.3) What is Special Economic Zone ? What are the Problems of Special Economic Zones in India ? **[20]**

OR

Q.3) Explain causes of Regional Industrial Imbalance in India. **[20]**

Q.4) Explain impact of Industrialisation on Global Warming. **[20]**

OR

Q.4) Discuss factors influencing location of Industries. **[20]**

Q.5) Write short notes : (Any Two)

[20]

- (a) Sargent Florence's Theory of Industrial Location
 - (b) Importance of Small Scale Industries in India
 - (c) Problems of Public Sectors in India
 - (d) Impact of Industrialisation on Employment
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-302

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) उत्तरे नेमकी आणि मुद्देसुद असावीत.
- (4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) औद्योगिक अर्थशास्त्राची व्याप्ती आणि महत्त्व सांगा व स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.1) औद्योगिक विकास आणि आर्थिक विकास यांच्यामधील आंतरसंबंधाची चर्चा करा. [20]

प्र.2) वेबर यांच्या औद्योगिक स्थाननिश्चितीच्या सिद्धांताची चर्चा करा. [20]

किंवा

प्र.2) औद्योगिक उत्पादकता म्हणजे काय ? औद्योगिक उत्पादकतेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. [20]

प्र.3) विशेष आर्थिक क्षेत्र म्हणजे काय ? भारतातील विशेष आर्थिक क्षेत्रांच्या समस्या कोणत्या आहेत ? [20]

किंवा

प्र.3) भारतातील प्रादेशिक औद्योगिक असमतोगिची कारणे स्पष्ट करा. [20]

प्र.4) औद्योगिकीकरणाचे जागतिक तापमान वाढीवरील परिणाम स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.4) औद्योगिक स्थाननिश्चितीवर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा. [20]

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [20]

(अ) सार्जन्ट फ्लोरेन्स यांचा औद्योगिक स्थाननिश्चितीचा सिद्धांत

(ब) भारतातील लघुउद्योगाचे महत्त्व

(क) भारतातील सार्वजनिक उपक्रमाच्या समस्या

(ड) औद्योगिकीकरणाचा रोजगारावरील प्रभाव

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4070]-303

M. Com. (Semester - III) (Compulsory) Examination - 2011

BUSINESS STATISTICS

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *Figures to the right indicate full marks.*
 - (3) *Use of calculator and statistical table is allowed.*
 - (4) *Symbols and abbreviations have their usual meanings.*
-
-

Q.1) Attempt **any four** of the following :

[20]

- (a) Define the following terms :
 - (i) Random Variable (r.v.)
 - (ii) Mean of a Discrete Random Variable (d.r.v.)
 - (iii) Parameter
 - (iv) Critical Region
 - (v) Level of Significance (l.o.s.)
- (b) The chance that a bomb dropped from an aeroplane hits target is $\frac{1}{5}$. If 5 such bombs are dropped, what is the chance that :
 - (i) target is hit ?
 - (ii) target is hit twice ?
- (c) In an industrial complex, the average number of fatal accidents per month is 0.5. The number of accidents follows Poisson Distribution. What is the probability that a month will pass :
 - (i) without an accident ?
 - (ii) with one fatal accident ?(Given $e^{-0.5} = 0.606531$)
- (d) State properties of Normal Distribution based on area.
- (e) Explain working of a Single Sampling Plan.
- (f) A fair die is rolled once. Let r.v. X denote score on the uppermost face of the die. Find $E(X)$ and $V(X)$.

Q.2) Attempt **any four** of the following :

[20]

- (a) Daily Wages of 1,000 workers in a factory are normally distributed with mean Wage Rs. 170 and SD of Rs. 5. Estimate number of workers with daily wage between Rs. 170 and Rs. 175.
- (b) A Stenographer claims that she can take dictation at the rate of 120 words/minute on an average. In 100 trials, she demonstrated an average rate of 116 words with SD 15 words. Can we accept her claim at 1% l.o.s. ?
- (c) In an health survey on the relation between condition of mother and her child, the following results were obtained :

Condition of Mother \ Condition of Child	Clean	Dirty
Clean	12	26
Dirty	16	06

Does there exist any relation between the condition of mother and condition of her child ? (Given Value of X^2 for 1 d.f. at 5% l.o.s. = 3.84)

- (d) Define the following terms :
- (i) Process Control
 - (ii) Producer's Risk
 - (iii) LTPD
 - (iv) AOQL
 - (v) Time Series
- (e) Explain method of moving averages to measure trend in a time series.
- (f) A machine puts out 16 defective articles in a sample of 500. After overhauling, it puts out 3 defective articles in a batch of 100. Is there any significant difference in the performance due to overhauling ? Use $\alpha = 0.05$.

Q.3) Attempt **any four** of the following :

[20]

- (a) A Computer Operator claims that she can type at the rate of 100 words/minute on an average. In 10 trials, she typed at an average rate of 116 words with a SD of 15 words. Can we accept her claim at 5% l.o.s. ?
(Given value of t for 9 d.f. at 5% l.o.s. = 1.383)
- (b) Distinguish between Specification Limits and Tolerance Limits.
- (c) Compute AOQ of a Single Sampling Plan with $N = 10,000$, $n = 100$ and $c = 3$. The quality of the submitted lot is 0.1% defective.
- (d) Explain Construction of a C - chart.
- (e) A manufacturer produces boxes of cotter pins. Each box contains 500 pins. The proportion of defective pins in a box is 0.001. A retailer purchases 100 such boxes. Using Poisson approximation, find how many boxes will contain at least 5 defective pins ?
- (f) Define the following terms :
- (i) Null Hypothesis \bar{X}
 - (ii) Statistics
 - (iii) ATI
 - (iv) Defective
 - (v) Acceptance Region

Q.4) Attempt **any two** of the following :

[20]

- (a) A machine is set to produce packets of a given weight. The results of 10 samples each of size 5 are given below :

Mean (\bar{X})	15	15	17	18	17	14	18	15	17	16
Range (R)	7	4	7	9	8	7	12	4	11	5

Draw \bar{X} and R charts and comment on the state of control.

(Given $A_2 = 0.58$, $D_3 = 0$, $D_4 = 2.12$)

- (b) Below are given the figures of production of steel (in thousand tonnes) in a factory :

Year	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Production	80	90	92	83	94	99	92

- (i) Fit a straight line trend to these data.
- (ii) Plot data on the graph and show trend line.
- (c) Twelve Managers were selected from a company and were given a test to test their managerial skill. X denotes marks of this test. Further, they were given intensive training for a month. Another test was conducted for them. Y denotes marks in this second test.

X	50	42	51	26	35	42	60	41	70	55	62	38
Y	62	40	61	35	30	52	68	51	84	63	72	50

Was there a significant difference between the average marks in the two tests ?

(Given value of t for 11 d.f. at 5% l.o.s. = 2.20)

Q.5) Attempt **any two** of the following :

[20]

- (a) Describe Components of a Time Series.
- (b) Explain how a P-chart works.
- (c) The following table gives number of imperfections observed on 1 meter pieces of cloth selected randomly from 9 different bales :

Bale No.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
No. of Imperfection	8	16	14	19	11	15	8	11	21

Compute control limits and plot control chart for the number of imperfections/meter of cloths. What value of the number of Imperfections would you suggest for future use ?

[4070]-303/4

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-304

M. Com. (Semester - III) Examination - 2011

ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION

SPECIAL PAPER - V

ADVANCED AUDITING

(Group - A)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) What is Audit Programme ? List factors to be considered while framing an Audit Programme. What are the measures to overcome disadvantages of Audit Programme ?

OR

Q.1) How would you vouch the following items ?

- (a) Salaries and Wages
- (b) Payments to Auditors
- (c) Petty Cash
- (d) Dividend Received

Q.2) Write short notes : **(Any Two)**

- (a) Role of Evidence in Auditing
- (b) Principles of Verification and Valuation of Assets
- (c) Audit Assurance Standard Board in India
- (d) Internal Control Questionnaire

Q.3) Explain and illustrate meaning of 'Flow Chart'. How can Flow Charts be useful to the Auditor ? What are the limitations of Flow Chart ?

OR

Q.3) Explain preliminary steps that an Auditor will go through before starting Audit of Limited Company.

Q.4) What is Corporate Governance ? As an Auditor how would you verify Compliance of Corporate Governance ?

OR

Q.4) Determine special aspects of CIS Environment and effects of CIS Environment on Audit.

Q.5) Write short notes : **(Any Two)**

- (a) Audit Report with special reference to CARO, 2003
- (b) Constitution and Powers of Audit Committee
- (c) Importance of Computer Assisted Audit Technique (CAAT) in Computer Information System (CIS) Environment
- (d) Special Aspects in Audit of E-commerce Transaction

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-305

M. Com. (Semester - III) Examination - 2011

ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION

SPECIAL PAPER - VI

SPECIALISED AREA IN AUDITING

(Group - A)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) What is Internal Audit ? Explain nature, scope and purpose of Internal Audit.

OR

Q.1) Discuss Legal Provisions relevant to Tax Audit.

Q.2) Write short notes : **(Any Two)**

- (a) Tax Audit Programme
- (b) Review of Internal Control
- (c) Steps in Bank Audit
- (d) Audit Report of Banks

Q.3) Explain special features of Audit of Co-operative Society, specially with reference to Appointment of Auditor and contents of Audit Report based on provisions of Maharashtra State Co-operative Societies Act, 1960 and their Rules, 1961.

OR

[4070]-305

1

P.T.O.

Q.3) Indicate special points to which your attention should be directed in Audit of on Educational Institution.

Q.4) Describe special features of the Audit of Hospital and Hotel.

OR

Q.4) State objects of Government Audit and role of Comptroller and Auditor General of India (C and AG).

Q.5) Write short notes : **(Any Two)**

- (a) Audit Classification in Case of Co-operative Society
 - (b) Audit of Public Sector Undertaking
 - (c) Public Accounts Committee
 - (d) Audit of Local Bodies
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-306

M. Com. (Semester - III) Examination - 2011

ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEM

SPECIAL PAPER - V

COST AUDIT

(Group - B)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) Define the term 'Cost Audit'. Explain objectives of Cost Audit.

OR

Q.1) Explain the term Cost Audit and state Scope of Cost Audit.

Q.2) Explain difference between Cost Audit and Financial Audit.

OR

Q.2) Explain legal provisions relating to Qualifications, Appointment and Remuneration of Cost Auditor.

Q.3) Discuss stages in the Process of Planning and Execution of Cost Audit.

OR

Q.3) What is meant by Cost Record ? List various books required to be maintained under Cost Audit Record Rules.

Q.4) What is meant by Internal Control System ? Explain role of Cost Auditor in relation to evaluation of Internal Control System of the items to be covered in Cost Audit Report.

OR

[4070]-306

1

P.T.O.

Q.4) Explain Pre-requisites of Cost Audit in Electronic Data Processing Environment.

Q.5) The following information is available from the Financial Books of a Company having a normal production capacity of 60,000 units for the year ended 31st March, 2011 :

- (1) Sales Rs. 10,00,000 (50,000 units)
- (2) There was no opening and closing stock of Finished Goods.
- (3) Direct Material and Direct Wages Costs were Rs. 5,00,000 and Rs. 2,50,000 respectively.
- (4) Actual Factory Expenses were Rs. 1,50,000 of which 60% are fixed.
- (5) Actual Administrative Expenses were Rs. 45,000 which are completely fixed.
- (6) Actual Selling and Distribution Expenses were Rs. 30,000 of which 40% are fixed.
- (7) Interest and Dividends received Rs. 15,000.

You are required to :

- (a) Find out Profit as per Financial Books for the year ended 31st March, 2011.
- (b) Prepare Cost Sheet and ascertain profit as per cost accounts for the year ended 31st March, 2011 assuming that the Indirect Expenses are absorbed on the basis of normal production capacity.
- (c) Prepare a statement reconciling profits shown by Financial and Cost Books.

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4070]-307

M. Com. (Semester - III) Examination - 2011

ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEM

SPECIAL PAPER - VI

MANAGEMENT AUDIT

(Group - B)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) Attempt *all* questions.
- (2) All questions carry equal marks.
- (3) Use of non-programmable calculator, wherever necessary, is allowed.

Q.1) Define Management Audit. Explain its objectives and relationship with different Audits.

OR

Q.1) What is Corporate Image ? Explain programme required to be sought out for conduct of the Corporate Image Audit.

Q.2) Explain :

- (a) The Preliminaries of Management Audit
- (b) Management Audit Programme

Q.3) Explain :

- (a) Approach
- (b) Method
- (c) Evaluation
- (d) Recommendations
- (e) Reporting

Under Operational Audit.

OR

Q.3) Explain :

- (a) Corporate Service Audit
- (b) Social Cost - Benefit Analysis

Q.4) Write short notes : **(Any Four)**

- (a) Importance of Management Audit
- (b) Essentials of Management Audit
- (c) Evaluation of Corporate Culture
- (d) Evaluation of Personnel Development
- (e) Objectives of Operational Audit
- (f) Management Audit and Cost Audit

Q.5) From the following data relating to 3 Mutual Funds for 2009, evaluate Corporate Image of each Mutual Fund and rank them accordingly :

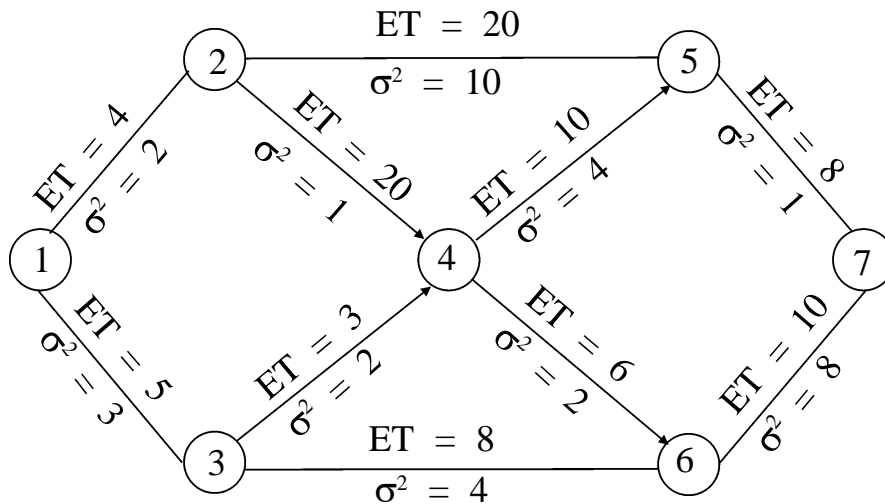
	Birla Sunlife Frontline Equity	DSP Black- Rock Top 100 Equity	Sahara Growth
NAV	41.40	52.12	46.57
Fund Size (Rs. Crore)	383.61	994.00	3.28
Returns :			
Ist year	(-) 32.81	(-) 26.47	(-) 25.67
IIIrd year	(-) 07.02	2.75	2.76
Vth year	17.60	18.87	18.90
Expense Ratio (%)	2.31	2.08	2.48

OR

Q.5) From the following Project Network, determine :

- Earliest expected completion time for each event.
- Latest allowable completion time for each event.
- Slack Time for each event.
- The Critical Path.
- The probability that the project will be completed on schedule, if the scheduled completion time is 38 and according to normal curve table, the area of $Z = 1.41$ is given as 0.4207 :

Project Diagram

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-308

M. Com. (Semester - III) Examination - 2011

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

SPECIAL PAPER - V

ENTREPRENEURIAL BEHAVIOUR

(Group - C)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
 - (2) All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) Define Entrepreneurship. Explain characteristics of Entrepreneurship.

OR

Q.1) Discuss popular myths of Entrepreneurship. Explain how are these myths wrong ?

Q.2) Explain Motivation Process. Discuss characteristics of a person with high need for Achievement.

OR

Q.2) What are the factors that motivate people to become Entrepreneurs.

Q.3) You are the Co-ordinator of 'Entrepreneurship Cell' of your college. Prepare 6 days 'Entrepreneurship Development Programme' for the graduate students. Present a proposal to the college, stating training inputs, speakers, training methodology, duration of session and budget.

OR

Q.3) What do you mean by Entrepreneurship Development Programme ? Discuss Process of Entrepreneurial Development.

[4070]-308

1

P.T.O.

Q.4) Discuss scope of Entrepreneurship in the Service Sector.

OR

Q.4) Explain process of Identification of Business Opportunity.

Q.5) Write short notes : **(Any Four)**

- (a) Post-training Support
 - (b) Training Models
 - (c) Behavioural Tests
 - (d) Sources of Development of Achievement Motivation
 - (e) Social Traits of Entrepreneur
 - (f) New Trends in the Service Sector
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-308

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) उद्योजकतेची व्याख्या लिहा. उद्योजकतेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) उद्योजकतेच्या बदलत्या गैरसमजूतीची चर्चा करा. या समजूती कशा चुकिच्या आहेत ते स्पष्ट करा.

प्र.2) प्रोत्साहनाची प्रक्रिया स्पष्ट करा. उच्च सिद्धी प्रेरणा असणाऱ्या व्यक्तीच्या वैशिष्ट्याची चर्चा करा.

किंवा

प्र.2) लोकांना उद्योजक होण्यासाठी कोणते घटक प्रेरणा देतात ?

प्र.3) तुम्ही तुमच्या कॉलेजच्या 'उद्योजकता सेल'चे सन्मवयक आहात. पदविच्या विद्यार्थ्यांसाठी सहा दिवसाचा उद्योजकता विकास कार्यक्रम तयार करा. त्याचा आराखडा कॉलेजला सादर करा. त्यात प्रशिक्षण देण्याचे विषय, वक्ते, प्रशिक्षणाची पद्धत, वेळ, अंदाजपत्रक याचा समावेश करा.

किंवा

प्र.3) उद्योजकता विकास कार्यक्रम म्हणजे काय ? उद्योजकता विकास प्रक्रियाची चर्चा करा.

प्र.4) सेवा क्षेत्रातील उद्योजकतेच्या व्याप्तीची चर्चा करा.

किंवा

प्र.4) व्यवसाय संधी शोधण्याची व निश्चितीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

- (अ) प्रशिक्षणोत्तर मदत
 - (ब) प्रशिक्षणाची प्रारूपे
 - (क) वर्तणूक परीक्षा
 - (ड) सिद्धी प्रेरणा विकासाचे मार्ग
 - (इ) उद्योजकाचे सामाजिक गुण
 - (फ) सेवा क्षेत्रातील नवे प्रवाह
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-309

M. Com. (Semester - III) Examination - 2011

BUSINESS PRACTICE AND ENVIRONMENT

SPECIAL PAPER - VI

ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT PATTERN

(Group - C)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
 - (2) All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) State role played by Government in Entrepreneurship Development.

OR

Q.1) Write short notes :

- (a) Entrepreneurship Development Programme
- (b) Dot Com Entrepreneurship
- (c) Research and Development
- (d) Network Analysis

Q.2) What is Project Management ? State different issues in Project Management.

OR

Q.2) Explain role played by Specialized Institution in Entrepreneurship Development Programme.

Q.3) Explain role played by Project Management Co-ordination and Control with Industrial Sickness.

OR

Q.3) What is 'PERT' ? Explain importance of Project in Developing Modern Business Design.

Q.4) Write short notes :

- (a) Project Direction
- (b) Project Monitoring
- (c) Critical Path Method
- (d) Corporate Strategy

OR

Q.4) State Problems in Entrepreneurship Development in India.

Q.5) Write short notes :

- (a) Entrepreneurship within Organisation
- (b) Business Incubation
- (c) Different Issues Related to Entrepreneurship Development
- (d) Scope for Entrepreneurship in Service Sector

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-309

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

(1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) उद्योजकता विकासातील सरकारची भूमिका सांगा.

किंवा

प्र.1) थोडक्यात टिपा लिहा :

(अ) उद्योजकता विकास कार्यक्रम

(ब) डॉट कॉम उद्योजकता

(क) संशोधन आणि विकास

(ड) नेटवर्क विश्लेषण

प्र.2) प्रकल्प व्यवस्थापन म्हणजे काय ? प्रकल्प व्यवस्थापनातील विविध पैलू सांगा.

किंवा

प्र.2) उद्योजकता विकास कार्यक्रमातील विशेष संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.3) औद्योगिक आजारपणासंबंधी प्रकल्प व्यवस्थापन समन्वय आणि नियंत्रण यासंबंधी भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) पर्ट (PERT) म्हणजे काय ? प्रकल्प आराखड्याचे आधुनिक व्यावसायिक विकासातील महत्त्व स्पष्ट करा.

[4070]-309

3

P.T.O

प्र.4) थोडक्यात टिपा लिहा :

- (अ) प्रकल्प दिग्दर्शन
- (ब) प्रकल्प मॉनिटरिंग
- (क) टिकात्मक मार्ग पद्धती
- (ड) कंपनीनुसार रचना

किंवा

प्र.4) भारतातील उद्योजकता विकासातील समस्या सांगा.

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा :

- (अ) संघटनेतील उद्योजकता
- (ब) व्यवसाय उत्तेजन
- (क) उद्योजकता विकासासंबंधीचे विविध पैलू
- (ड) सेवा क्षेत्रातील उद्योजकतेची व्याप्ती

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-310

M. Com. (Semester - III) Examination - 2011

BUSINESS ADMINISTRATION

SPECIAL PAPER - V

HUMAN RESOURCE MANAGEMENT

(Group - D)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) What is 'Human Resource Management' ? Explain scope of Human Resource Management.

OR

Q.1) What are the challenges of tomorrow faced by Human Resource Management ?

Q.2) Explain in details Internal and External Sources of Recruitment.

OR

Q.2) Write short notes :

- (a) Manpower Planning
- (b) Selection Process

Q.3) Explain importance of Training of Employees in Modern Industries.

OR

Q.3) Explain different Methods of Training.

Q.4) Write short notes :

- (a) Causes of Transfer
- (b) Basis of Promotion - Seniority or Merit

OR

Q.4) What is 'Performance Appraisal' ? Explain various Methods of Performance Appraisal.

Q.5) Write short notes : (**Any Four**)

- (a) Approaches to Human Resource Management
 - (b) Training Aids
 - (c) Job Evaluation
 - (d) Kinds of Retirements
 - (e) Human Resource Outsourcing
 - (f) Human Resource Audit
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-310

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) मानवी संसाधन व्यवस्थापन म्हणजे काय ? मानवी संसाधन व्यवस्थापनाची व्याप्ती (Scope) स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) मानवी संसाधन व्यवस्थापनाला पेलावी लागणारी 'उद्याची आव्हाने' कोणती ?

प्र.2) अंतर्गत व बाह्य भरतीचे मार्ग सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) टिपा लिहा :

- (अ) मनुष्यबळ नियोजन
- (ब) निवड प्रक्रिया

प्र.3) आधुनिक उद्योगांमध्ये कर्मचारी प्रशिक्षणाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) प्रशिक्षणाच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.

प्र.4) टिपा लिहा :

(अ) बदलीची कारणे

(ब) बढतीचा आधार - सेवाजेष्ठता किंवा गुणवत्ता

किंवा

प्र.4) 'कामकाज मूल्यांकन' (Performance Appraisal) म्हणजे काय ? कामकाज मूल्यांकनाच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

(अ) मानवी संसाधन व्यवस्थापनातील विचारप्रवाह

(ब) प्रशिक्षणाची साधने (Training Aids)

(क) कार्य-मूल्यमापन (Job Evaluation)

(ड) सेवानिवृत्तीचे प्रकार

(इ) मानवी संसाधन आऊटसोर्सिंग (Human Resource Outsourcing)

(फ) मानवी संसाधन अंकेक्षण (HR Audit)

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-311

M. Com. (Semester - III) Examination - 2011

BUSINESS ADMINISTRATION

SPECIAL PAPER-VI

ORGANISATIONAL BEHAVIOUR

(Group - D)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) (A) Describe in brief Goals of Organisational Behaviour.

(B) State role of Information Technology in Organisation.

OR

Q.1) Explain various models of Organisational Behaviour.

Q.2) Explain in detail 'Creating and Maintaining Organisational Culture'.

OR

Q.2) Explain with suitable examples various Attributes of Personality.

Q.3) Describe Process of Impression Management.

OR

Q.3) State various Theories of Motivation.

Q.4) Describe various types of Conflicts and their effects on Organisation.

OR

Q.4) (A) What are the causes of Stress ?

(B) State types of Groups.

Q.5) Write short notes : (**Any Four**)

(a) Team Building

(b) Job Satisfaction

(c) Types of Motives

(d) Emotional Intelligence

(e) Impact of Globalisation on Organisational Behaviour

(f) Attitude Change

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-311

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) (अ) संघटनात्मक वर्तनाची उद्दिष्ट्ये थोडक्यात विशद करा.

(ब) संघटनेमध्ये माहिती तंत्रज्ञानाची भूमिका सांगा.

किंवा

प्र.1) संघटनात्मक वर्तनाची विविध प्रारूपे स्पष्ट करा.

प्र.2) संघटनात्मक संस्कृतीची निर्मिती व जतन सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) व्यक्तिमत्त्वाची विविध गुणवैशिष्ट्ये उदाहरणासहित स्पष्ट करा.

प्र.3) प्रभाव व्यवस्थापनाची प्रक्रिया विशद करा.

किंवा

प्र.3) अभिप्रेरणेचे विविध सिद्धांत सांगा.

प्र.4) संघर्षाचे विविध प्रकार वर्णन करा आणि त्याचे संघटनेवर होणारे परिणाम विशद करा.

किंवा

प्र.4) (अ) ताणतणावाची कारणे कोणती ?

(ब) गटांचे प्रकार सांगा.

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

(अ) संघ बांधणी

(ब) कार्य समाधान

(क) प्रेरकांचे प्रकार

(ड) भावनिक बुद्धिमत्ता

(इ) जागतिकीकरणाचा संघटनात्मक वर्तनावरील परिणाम

(फ) प्रवृत्तिमधील बदल

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-312

M. Com. (Semester - III) Examination - 2011

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

SPECIAL PAPER - V

LAWS RELATING TO INTERNATIONAL BUSINESS

(Group - E)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instruction :

All questions are compulsory and carry equal marks.

Q.1) Explain meaning of International Law. Discuss scope of International Law.

OR

Q.1) What are the duties of Individual in International Law ?

Q.2) Explain Modern Systems of International Law.

OR

Q.2) Explain sources and types of International Law.

Q.3) Write notes :

(a) Neo Factor Proportion Theory

(b) Ohlin Theory

OR

Q.3) What are the National Regulations of International Business ?

Q.4) Write a note on International Court of Justice and its Jurisdiction.

OR

Q.4) What are the Diplomatic Modes of Conflict Resolution ?

Q.5) Write short notes : (**Any Four**)

- (a) International Custom
 - (b) Country Similarity Theory
 - (c) Free Trade V/s. Protection
 - (d) Classical Approach
 - (e) Arbitration
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-312

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे अर्थ स्पष्ट करा. आंतरराष्ट्रीय कायद्याची व्याप्ती विषयी चर्चा करा.

किंवा

प्र.1) आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे वैयक्तिक कर्तव्य काय आहेत ?

प्र.2) आंतरराष्ट्रीय कायद्याची आधुनिक कार्यपद्धती स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) आंतरराष्ट्रीय कायद्याची व्याप्ती व प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.3) टिपा लिहा :

(अ) निओ फॅक्टर प्रॉपोर्शन सिद्धांत

(ब) ओहलिन सिद्धांत

किंवा

प्र.3) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे राष्ट्रीय नियम (National Regulations) काय आहेत ?

प्र.4) आंतरराष्ट्रीय न्यायालय व न्याय अंतर्गत सीमा विषयी स्पष्टीकरण करा.

किंवा

प्र.4) समस्या निराकरणाचे (Conflict Resolution) मार्ग काय आहेत ?

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

- (अ) आंतरराष्ट्रीय परंपरा (Custom)
 - (ब) राष्ट्रीय समांतर सिद्धांत
 - (क) मुक्त व्यापार विरुद्ध प्रतिबंधात्मक
 - (ड) क्लासिकल अप्रोच (Classical Approach)
 - (इ) लवाद
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-313

M. Com. (Semester - III) Examination - 2011

COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

SPECIAL PAPER - VI

WORLD TRADE ORGANISATION - NORMS AND PRACTICES

(Group - B)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

(1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) What is World Trade Organisation ? Explain objectives and functions of World Trade Organisation. [20]

OR

Q.1) Explain basic principles and benefits of W.T.O. Trading System. [20]

Q.2) Comment on the W.T.O. Agreement's effect on least developed countries. [20]

OR

Q.2) Explain the following :

(a) Trade Related Investment Measures (TRIMs) [10]

(b) Trade in Counterfeit Goods [10]

Q.3) Explain various groups and issues in the Uruguay Round (U.R.). [20]

OR

Q.3) Describe limitations of GATT and how Dunkel's Proposals led to the formation of W.T.O. [20]

[4070]-313

1

P.T.O.

Q.4) What is Dumping ? State types of Dumpings. Explain effects of Dumping on Importing and Exporting Countries. [20]

OR

Q.4) What is Dumping Investigation ? Explain Dumping Investigation Procedure. [20]

Q.5) Write short notes : (Any Four) [20]

- (a) Features of W.T.O.
 - (b) Difference between GATT and W.T.O.
 - (c) Role of India in W.T.O.
 - (d) Asian Currency Crisis
 - (e) W.T.O. Report on Anti-dumping
 - (f) Multilateral Agreements on Investment
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-313

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) जागतिक व्यापार संघटना म्हणजे काय ? जागतिक व्यापार संघटनेची उद्दिष्ट्ये व कार्ये स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.1) जागतिक व्यापार संघटनेची व्यापार पद्धतीविषयक मूलतत्त्वे आणि फायदे स्पष्ट करा. [20]

प्र.2) जागतिक व्यापार संघटनेच्या ठरावांचे अविकसित राष्ट्रांवर होणाऱ्या परिणामांची चर्चा करा. [20]

किंवा

प्र.2) पुढील प्रश्न स्पष्ट करा :

(अ) व्यापाराच्या संबंधित गुंतवणूक उपाययोजना [10]

(ब) नकली वस्तूबाबतचा व्यापार [10]

प्र.3) यु.आर. (Uruguay Round) मधील विविध समूह व त्यांचे प्रश्न स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.3) गॅटच्या मर्यादा विशद करा आणि जागतिक व्यापार संघटनेच्या स्थापनेसाठी डंकल प्रस्ताव कसे कारणीभूत ठरले ? [20]

प्र.4) डम्पिंग म्हणजे काय ? डम्पिंगचे प्रकार सांगा. आयात व निर्यात करणाऱ्या राष्ट्रांवर डम्पिंगचे होणारे परिणाम स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.4) डम्पिंग अन्वेषण म्हणजे काय ? डम्पिंग अन्वेषण पद्धती स्पष्ट करा. [20]

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार) [20]

(अ) जागतिक व्यापार संघटनेची वैशिष्ट्ये

(ब) गॅट व जागतिक व्यापार संघटना यातील फरक

(क) जागतिक व्यापार संघटनेतील भारताची भूमिका

(ड) आशियायी चलन समस्या

(इ) अँन्टी-डम्पिंगवरील जागतिक व्यापार संघटनेचा अहवाल

(फ) गुंतवणूकीवरील बहुअंगी ठराव

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-314

M. Com. (Semester - III) Examination - 2011

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

SPECIAL PAPER - V

CO-OPERATIVE CREDIT SYSTEM

(Group - F)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) Critically examine Structure of Agricultural Credit Co-operatives in India.

OR

Q.1) Explain various types of Credit Requirements of the Agriculturists.

Q.2) Explain need for the Integration of Short Term, Medium Term and Long Term Agricultural Credit.

OR

Q.2) "Primary Agricultural Credit Co-operative Societies in Maharashtra do not perform their multipurpose role." Discuss.

Q.3) Describe organisational structure and functioning of District Central Co-operative Banks in Maharashtra.

OR

Q.3) Describe functions and problems of Regional Rural Banks in Maharashtra.

Q.4) Describe advantages and limitations of Salary Earners Co-operative Credit Societies.

OR

Q.4) Explain functions and problems of Urban Co-operative Credit Societies.

Q.5) Write short notes : **(Any Two)**

- (a) Maharashtra State Co-operative Bank
 - (b) Other Non-agricultural Credit Societies
 - (c) Problems of Non-institutional Credit
 - (d) Need and Objectives of Regional Rural Banks
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-314

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) भारतातील सहकारी वित्तपुरवठा संस्थांच्या रचनेचे टिकात्मक परीक्षण करा.

किंवा

प्र.1) शेतकऱ्यांना लागणाऱ्या विविध कर्जविषयक गरजा स्पष्ट करा.

प्र.2) अल्प मुदत, मध्यम मुदत व दीर्घ मुदत कृषीकर्जाच्या एकत्रीकरणाची गरज स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) “महाराष्ट्रातील प्राथमिक कृषी पतपुरवठा सहकारी संस्था या आपल्या बहुउद्देशीय भूमिका पार पाडत नाहीत.” - चर्चा करा.

प्र.3) महाराष्ट्रातील जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकांची संघटनात्मक रचना आणि कार्ये विशद करा.

किंवा

प्र.3) महाराष्ट्रातील प्रादेशिक ग्रामीण बँकाची कार्ये आणि समस्या विशद करा.

प्र.4) पगारदार नोकरांच्या सहकारी पतसंस्थांचे फायदे आणि मर्यादा विशद करा.

किंवा

प्र.4) नागरी सहकारी पतसंस्थांची कार्ये आणि समस्या स्पष्ट करा.

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

(अ) महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँक

(ब) इतर बिगर-शेती पत संस्था

(क) बिगर संस्थात्मक कर्ज व्यवस्थेतील समस्या

(ड) प्रादेशिक ग्रामीण बँकांची गरज आणि उद्दिष्टे

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-315

M. Com. (Semester - III) Examination - 2011
CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT
SPECIAL PAPER - VI
CO-OPERATIVE BANKING SYSTEM
(Group - F)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) What is Priority Sector ? State various types of Loans given to the Priority Sector. **[20]**

OR

Q.1) Explain Procedure of Disbursement of Loans to the Priority Sector Borrowers. **[20]**

Q.2) What measures are adopted to reduce and recover Overdues ? **[20]**

OR

Q.2) State and explain objectives of the National Federation of State Co-operative Banks. **[20]**

Q.3) Explain functions of Maharashtra State Co-operative Bank. **[20]**

OR

Q.3) Explain role of RBI in Co-operative Credit System. **[20]**

Q.4) Evaluate role of NABARD in the Co-operative Credit System. [20]

OR

Q.4) Discuss problems of Maharashtra State Co-operative Bank. [20]

Q.5) Write notes : (**Any Two**) [20]

- (a) Historical Background of NABARD
 - (b) Functions of RBI
 - (c) Causes of Overdues in Co-operative Credit System
 - (d) Advances under IRDP
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-315

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) प्राधान्यक्रम क्षेत्र म्हणजे काय ? प्राधान्यक्रम क्षेत्राला दिली जाणारी विविध प्रकारची कर्जे सांगा. [20]

किंवा

प्र.1) प्राधान्यक्रम क्षेत्रातील कर्जदारांसाठी वापरली जाणारी कर्ज वितरणाची प्रक्रिया स्पष्ट करा. [20]

प्र.2) थकीत कर्जे कमी करण्यासाठी व वसूल करण्यासाठी योजण्यात येणारे उपाय कोणते ? [20]

किंवा

प्र.2) राज्य सहकारी बँकांच्या राष्ट्रीय संघाची उद्दिष्टे सांगून स्पष्ट करा. [20]

प्र.3) महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेची कार्ये स्पष्ट करा. [20]

किंवा

प्र.3) सहकारी वित्त व्यवस्थेतील भारतीय रिझर्व्ह बँकेची भूमिका स्पष्ट करा. [20]

प्र.4) सहकारी वित्त व्यवस्थेतील नाबार्डच्या कार्याचे मूल्यमापन करा. [20]

किंवा

प्र.4) महाराष्ट्र राज्य सहकारी बँकेच्या समस्यांची चर्चा करा. [20]

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [20]

(अ) नाबार्ड मागील ऐतिहासिक पार्श्वभूमी

(ब) भारतीय रिझर्व्ह बँकेची कार्ये

(क) सहकारी वित्त व्यवस्थेतील कर्ज थकबाकीची कारणे

(ड) एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रमांतर्गत कर्जे

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-316

M. Com. (Semester - III) Examination - 2011

ADVANCED BANKING AND FINANCE

SPECIAL PAPER - V

FOREIGN EXCHANGE

(Group - G)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) What do you understand by a Foreign Exchange Market ? Explain in detail the features of the Foreign Exchange Market.

OR

Q.1) Explain the following concepts :

- (a) Spot Market
- (b) Forward Market
- (c) Foreign Exchange Futures
- (d) Foreign Exchange Options

Q.2) What are the different types of Risks associated with the Foreign Exchange Transactions ?

OR

Q.2) Explain various tools used by the Corporates to ensure that the Foreign Exchange Risks are minimised.

Q.3) Discuss role of Reserve Bank of India in Foreign Exchange Management. Do you think that Current Slide of Rupee against Dollar reflects failure of the RBI ?

OR

Q.3) Explain in detail any five provisions of the Foreign Exchange Management Act, 1999.

Q.4) Compare and contrast different accounts offered by banks to the Non-resident Indians.

OR

Q.4) Explain in detail the Concept of Exchange Rate. What are the different types of Exchange Rates ?

Q.5) Write notes : (**Any Two**)

- (a) Purchasing Power Parity
- (b) Inflation as a Factor Influencing Exchange Rate
- (c) Duty Drawback Scheme
- (d) Factors Determining Demand and Supply of Foreign Exchange.

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-316

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) परकीय चलन बाजार याने तुम्हाला काय अर्थबोध होतो ? परकीय चलन बाजाराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) खालील संकल्पना स्पष्ट करा :

- (अ) हजर बाजार
- (ब) वायदा बाजार
- (क) परकीय चलन फ्युचर्स
- (ड) परकीय चलन विकल्प (Options)

प्र.2) परकीय चलन व्यवहाराशी निगडीत असलेल्या विविध जोखिमी काय आहेत ?

किंवा

प्र.2) परकीय चलनाशी निगडीत असलेल्या जोखिमी कमी करण्यासाठी व्यावसायिक निगम कोणत्या विविध साधनांचा वापर करतात ?

प्र.3) परकीय चलन व्यवस्थापनामध्ये भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या भूमिकेची चर्चा करा. सध्याची डॉलरच्या तुलनेतील रुपयाची घसरण भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे अपयश दर्शविते असे तुम्हाला वाटते काय ?

किंवा

प्र.3) परकीय चलन व्यवस्थापन कायदा, १९९९च्या कोणत्याही पाच तरतूदी स्पष्ट करा.

प्र.4) अनिवासी भारतीयांना बँका कोणती विविध बँक खाती उपलब्ध करून देतात त्यांची तुलना व त्यातील फरक स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) विनिमय दर ही संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा. विनियम दरांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

(अ) क्रयशक्ती समानता

(ब) विनिमय दरावर प्रभाव टाकणारा घटक चलन फुगवटा

(क) शुल्क परतावा योजना (Duty Drawback Scheme)

(ड) परकीय चलनाची मागणी व पुरवठा ठरविणारे घटक

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-317

M. Com. (Semester - III) Examination - 2011

ADVANCED BANKING AND FINANCE

SPECIAL PAPER - VI

INTERNATIONAL FINANCE

(Group - G)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
 - (2) *Figures to the right indicate full marks.*
-

Q.1) What are the reasons for Growth of International Banking ? Explain any two types of International Banking Offices. **[20]**

OR

Q.1) What is International Money Market ? What are the instruments of International Money Market ? **[20]**

Q.2) Explain the following : **[20]**

- (a) Types of Bonds in International Debt Market
- (b) Current Account Convertibility and Capital Account Convertibility

OR

Q.2) (A) What is Gold Standard ? **[10]**

(B) What are the features of Bretton Woods System ? **[10]**

Q.3) (A) Explain Floating Exchange Rate System. **[10]**

(B) What is International Equity Market ? **[10]**

OR

Q.3) (A) Explain origin and operations of Bank for International Settlements (BIS). **[10]**

(B) What are the functions of International Finance Corporation (IFC). **[10]**

Q.4) What are the objectives and operations of International Monetary Fund (IMF) ? **[20]**

OR

Q.4) Explain origin and functions of International Bank for Reconstruction and Development. **[20]**

Q.5) Write notes : **(Any Two)** **[20]**

(a) Euro-dollar Market

(b) International Banking

(c) International Development Agency (IDA)

(d) Global Depository Receipts

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-317

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) आंतरराष्ट्रीय बँकिंगच्या वृद्धीची कारणे कोणती ? आंतरराष्ट्रीय बँकिंगच्या कार्यालयांचे कोणतेही दोन प्रकार विशद करा. [20]

किंवा

प्र.1) आंतरराष्ट्रीय नाणेबाजार म्हणजे काय ? आंतरराष्ट्रीय नाणेबाजाराची साधने सांगा. [20]

प्र.2) खालील स्पष्ट करा : [20]

(अ) आंतरराष्ट्रीय कर्जबाजारातील कर्जरोख्यांचे प्रकार

(ब) चालू खात्यावरील परिवर्तनीयता आणि भांडवली खात्यावरील परिवर्तनीयता

किंवा

प्र.2) (अ) सुवर्ण परिमाण म्हणजे काय ? [10]

(ब) ब्रेटन वूडस् पद्धतीची वैशिष्ट्ये सांगा. [10]

प्र.3) (अ) बदलत्या विनिमय दराची पद्धती स्पष्ट करा. [10]

(ब) आंतरराष्ट्रीय समभाग बाजार म्हणजे काय ? [10]

किंवा

प्र.3) (अ) बँक फॉर इंटरनॅशनल सेटलमेंटची रचना आणि कार्ये स्पष्ट करा. [10]

(ब) आंतरराष्ट्रीय वित्तपुरवठा महामंडळाची कार्ये सांगा. [10]

[4070]-317

3

P.T.O.

प्र.4) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची उद्दिष्टे आणि कार्ये सांगा. [20]

किंवा

प्र.4) आंतरराष्ट्रीय पुनर्रचना व विकास बँकेची निर्मिती आणि कार्ये स्पष्ट करा. [20]

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन) [20]

(अ) यूरो-डॉलर बाजार

(ब) आंतरराष्ट्रीय बँकिंग

(क) इंटरनॅशनल डेव्हलपमेंट एजन्सी (IDA)

(ड) ग्लोबल डिपॉझिटरी रिसिप्ट्स (GDRs)

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-318

M. Com. (Semester - III) Examination - 2011

ADVANCED MARKETING

SPECIAL PAPER - V

INTERNATIONAL MAREKTING

(Group - H)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
 - (2) All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) What is International Marketing ? Describe its scope and objectives in the context of Globalization.

OR

Q.1) Write a detailed explanatory note on 'Import-Export Policies'.

Q.2) Describe various Rules for Successful Exporting.

OR

Q.2) What is International Pricing ? State factors influencing Pricing Decision.

Q.3) (A) Write a note on 'GATT'.

(B) State functions of 'World Trade Organisation'.

OR

Q.3) (A) State procedure of obtaining Export Credit Insurance.

(B) Describe Exchange Facilities provided by R.B.I. and EXIM Bank.

Q.4) Describe challenges and opportunities in International Marketing.

OR

Q.4) Explain various documents used for Export.

Q.5) Write notes : (**Any Four**)

- (a) Labelling
 - (b) Packing
 - (c) Export License
 - (d) International Market Segment
 - (e) Marine Insurance
 - (f) Export Business
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-318

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) आंतरराष्ट्रीय विपणन म्हणजे काय ? जागतिकीकरणाच्या पार्श्वभूमीवर त्याची व्याप्ती व उद्देश विशद करा.

किंवा

प्र.1) आयात-निर्यात धोरण यावर सविस्तर स्पष्टीकरणात्मक टीप लिहा.

प्र.2) यशस्वी निर्यातीसाठीचे विविध नियमांचे वर्णन करा.

किंवा

प्र.2) आंतरराष्ट्रीय किंमत म्हणजे काय ? किंमत निर्णयावर प्रभाव टाकणारे घटक सांगा.

प्र.3) (अ) 'गॅट' यावर टीप लिहा.

(ब) 'जागतिक व्यापार संघटने'ची कार्ये सांगा.

किंवा

प्र.3) (अ) निर्यात पत विमा मिळविण्याची पद्धती सांगा.

(ब) आर.बी.आय. व एक्सीम बँकेकडून दिल्या जाणाऱ्या विनिमय सुविधा विशद करा.

प्र.4) आंतरराष्ट्रीय विपणनातील आव्हाने आणि संधी यांचे वर्णन करा.

किंवा

प्र.4) निर्यातीसाठी वापरल्या जाणाऱ्या विविध कागदपत्रांचे (दस्तऐवज) स्पष्टीकरण द्या.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

(अ) खूणचिह्नी (Labelling)

(ब) संवेष्टीकरण / बांधणी

(क) निर्यात परवाना

(ड) आंतरराष्ट्रीय बाजारपेठ प्रभागीकरण

(इ) सागरी विमा

(फ) निर्यात व्यवसाय

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-319

M. Com. (Semester - III) Examination - 2011

ADVANCED MARKETING

SPECIAL PAPER - VI

MARKETING RESEARCH

(Group - H)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
 - (2) All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) What do you mean by Marketing Research ? Explain scope and limitations of Marketing Research.

OR

Q.1) Describe Prominent Market Research Agencies in India.

Q.2) Define Marketing Intelligence. Explain scope and advantages of Marketing Intelligence.

OR

Q.2) Explain Sales Analysis Concept by-territory, by-product, by-customer and by size-order.

Q.3) What do you know about Research Proposal ? What points are to be considered while preparing Research Proposal ? Explain.

OR

Q.3) Enumerate in detail Marketing Research Process.

Q.4) Define Market Information. Explain various Sources of Market Information.

OR

Q.4) Write notes :

- (a) Advantages of Internet in Data Collection
- (b) Shop and Retail Audit

Q.5) Write short notes : **(Any Four)**

- (a) Discriminate Analysis
 - (b) Multi-dimensional Scaling
 - (c) Market Analysis
 - (d) Industrial Marketing Research
 - (e) Sales Analysis
 - (f) Cluster Analysis
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-319

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) विपणन संशोधन म्हणजे काय ? विपणन संशोधनाची व्याप्ती आणि मर्यादा स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) भारतातील बाजारपेठ संशोधन करणाऱ्या प्रमुख/प्रसिद्ध संस्था विशद करा.

प्र.2) विपणन चातुर्याची व्याख्या सांगा. विपणन चातुर्याची व्याप्ती आणि फायदे स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) विक्री विश्लेषण ही संज्ञा प्रांत(मुलूख)नुसार, उत्पादनानुसार, ग्राहकानुसार आणि आकारानुसार स्पष्ट करा.

प्र.3) संशोधन प्रस्तावाविषयी आपण काय जाणता ? संशोधन प्रस्ताव तयार करतांना कोणते मुद्दे विचारात घ्यावे लागतात ते स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) विपणन संशोधन प्रक्रिया सविस्तर विशद करा.

प्र.4) बाजारपेठ माहितीची व्याख्या सांगा. बाजारपेठ माहिती मिळविण्याचे विविध मार्ग स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) टिप लिहा :

- (अ) माहिती संग्रहणामध्ये इंटरनेटचे फायदे
- (ब) दुकानाची आणि किरकोळ हिशेबतपासणी

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

- (अ) फरकांचे विश्लेषण (भेदाभेद विश्लेषण)
- (ब) बहुविध विस्तारासंबंधीचे प्रमाण
- (क) बाजारपेठ विश्लेषण
- (ड) औद्योगिक वितरण संशोधन
- (इ) विक्री विश्लेषण
- (फ) समूह विश्लेषण

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-401

M. Com. (Semester - IV) (Compulsory) Examination - 2011

CAPITAL MARKET AND FINANCIAL SERVICES

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
 - (2) All questions carry equal marks.*
-
-

Q.1) What is Capital Market ? Describe in detail the Participants of Capital Market.

OR

Q.1) (A) Explain Structure of Capital Market.

(B) Write a detail note on Futures Contract.

Q.2) What is the meaning of Primary Market ? Explain in detail Functions of Primary Market.

OR

Q.2) What do you mean by Secondary Market ? Explain objectives and functions of Secondary Market.

Q.3) What is Securities and Exchange Board of India (SEBI) ? Explain in detail the Powers and Functions of SEBI.

OR

Q.3) What is a Mutual Fund ? Explain in detail various types of Mutual Funds.

Q.4) What is Foreign Direct Investment (FDI) ? Explain need for Foreign Direct Investment (FDI) in India.

OR

Q.4) Write detailed notes :

- (a) Portfolio Management
- (b) External Commercial Borrowings

Q.5) Write short notes : (**Any Four**)

- (a) Types of Preference Shares
 - (b) National Stock Exchange
 - (c) Advantages of Listing of Securities
 - (d) Services of Merchant Banking
 - (e) Credit Rating
 - (f) Background of SEBI
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-401

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) भांडवल बाजार म्हणजे काय ? भांडवल बाजारातील सहभागी घटकांचे सविस्तरपणे वर्णन करा.

किंवा

प्र.1) (अ) भांडवल बाजाराची रचना स्पष्ट करा.

(ब) फ्यूचर्स करार यावर सविस्तर टिपणी लिहा.

प्र.2) प्राथमिक बाजार म्हणजे काय ? प्राथमिक बाजाराची कार्ये सविस्तरपणे विशद करा.

किंवा

प्र.2) दुय्यम बाजार म्हणजे काय ? दुय्यम बाजाराची उद्दिष्ट्ये व कार्ये स्पष्ट करा.

प्र.3) सेबी म्हणजे काय ? सेबीचे अधिकार आणि कार्य सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) परस्पर निधी म्हणजे काय ? परस्पर निधीचे विविध प्रकार सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

प्र.4) परकीय थेट गुंतवणूक म्हणजे काय ? भारतातील परकीय थेट गुंतवणूकीची गरज स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) सविस्तर टिपा लिहा :

(अ) रोखे संग्रह व्यवस्थापन

(ब) विदेशी व्यापारी कर्ज

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

(अ) अग्रहक्क भागाचे प्रकार

(ब) राष्ट्रीय भाग बाजार

(क) रोख्यांच्या सारणीकरणाचे फायदे

(ड) मर्चन्ट बँकिंगच्या सुविधा

(इ) पत मूल्यांकन

(फ) सेबीची पार्श्वभूमी

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-402

M. Com. (Semester - IV) (Compulsory) Examination - 2011

GLOBAL INDUSTRIAL ENVIRONMENT

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
 - (2) All questions carry equal marks.*
 - (3) Answers should be precise and to the point.*
-
-

Q.1) Explain in detail the Sources of Industrial Finance.

OR

Q.1) State and explain Industrial Policy, 1991.

Q.2) Write short notes : (Any Two)

- (a) Effects of Globalization
- (b) Floriculture
- (c) Role of Foreign Capital
- (d) Contract Labour

Q.3) State and explain Progress and Problems of Iron and Steel Industry in India.

OR

Q.3) What is a Multinational Corporation ? Explain advantages and disadvantages of Multinational Corporations.

Q.4) What is Industrial Labour ? Explain features and problems of Industrial Labour.

OR

Q.4) State meaning of Liberalization. Explain background and effects of Liberalization.

Q.5) Write short notes : (**Any Two**)

- (a) Export-Import Policy Since 1991
 - (b) Methods of Privatization
 - (c) Information Technology Industry in India
 - (d) Foreign Capital Policy Since 1991
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-402

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) उत्तरे नेमकी आणि मुद्देसुद असावीत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) औद्योगिक वित्त पुरवठ्याचे मार्ग सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) १९९३चे औद्योगिक धोरण सांगा व स्पष्ट करा.

प्र.2) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

- (अ) जागतिकीकरणाचे परिणाम
- (ब) फूलशेती
- (क) परकीय भांडवलाची भूमिका
- (ड) कंत्राटी कामगार

प्र.3) भारतातील लोखंड आणि पोलाद उद्योगाची प्रगती व समस्या सांगा व स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) बहुराष्ट्रीय महामंडळ म्हणजे काय ? बहुराष्ट्रीय महामंडळाचे फायदे-तोटे विशद करा.

प्र.4) औद्योगिक कामगार म्हणजे काय ? औद्योगिक कामगाराची वैशिष्ट्ये व समस्या स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) उदारीकरणाचा अर्थ सांगा. उदारीकरणाची पार्श्वभूमी आणि परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

- (अ) १९९१नंतरचे आयात-निर्यात धोरण
- (ब) खाजगीकरणाच्या पद्धती
- (क) भारतातील माहिती तंत्रज्ञान उद्योग
- (ड) १९९१नंतरचे परकीय भांडवलविषयक धोरण

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 6

[4070]-403

M. Com. (Semester - IV) (Compulsory) Examination - 2011

OPERATIONS RESEARCH

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) Figures to the right indicate full marks.
- (3) Use of statistical tables and calculator is allowed.
- (4) Symbols have their usual meanings.

Q.1) Attempt any four of the following :

[20]

- (a) Write notes :
 - (i) Laplace Criterion
 - (ii) Minimax Criterion
- (b) Explain how will you obtain optimal solution to minimize transportation problem using U-V Method ?
- (c) Solve the following game using dominance rule :

Player B

$$\text{Player A} \begin{bmatrix} 1 & 3 & 0 \\ 0 & -4 & -3 \\ 1 & 5 & -1 \end{bmatrix}$$

- (d) Use Simplex Method to solve the following L.P.P. :

$$\text{Maximize } Z = 7X + 5Y$$

Subject to the constraints :

$$X + 2Y \leq 6$$

$$4X + 3Y \leq 12$$

$$X, Y \geq 0$$

- (e) Explain Canonical Form and Standard Form of L.P.P.
- (f) Obtain initial basic feasible solution using North - West Corner Method for the following Transportation Problem :

Markets→	D ₁	D ₂	D ₃	D ₄	Supply
Sources↓					
O ₁	1	2	1	4	30
O ₂	4	5	2	9	50
O ₃	20	40	30	10	20
Demand	20	40	30	10	100

Also find Corresponding Transportation Problem.

Q.2) Attempt **any four** of the following :

[20]

- (a) Explain the following with reference to L.P.P. :
- Entering Variable
 - Leaving Variable
 - Surplus Variable
- (b) Discuss Simplex Method when we obtain :
- Multiple Optimal Solution
 - Unbounded Solution
- (c) Obtain Dual Problem of the following L.P.P. :

$$\text{Maximize } Z = 2X_1 + 5X_2 + 6X_3$$

Subject to the constraints :

$$5X_1 + 6X_2 - X_3 \leq 3$$

$$-2X_1 + X_2 + 4X_3 \leq 4$$

$$X_1 - 5X_2 + 3X_3 \leq 1$$

$$-3X_1 - 3X_2 + 7X_3 \leq 6$$

$$X_1, X_2, X_3 \geq 0$$

- (d) Suppose we have Decision-making Problem represented by the following table :

Conditional Profits

States of Nature	Probability	Alternatives	
		(A ₁) Produce 25 units	(A ₂) Produce 75 units
High Demand (S ₁)	0.6	4000	10000
Low Demand (S ₂)	0.4	2000	-5000

Draw an appropriate decision tree for the above problem.

- (e) Write notes :
- (i) Hurwicz Criterion
 - (ii) Maximax Criterion
- (f) Obtain initial basic feasible solution using Least Cost Method for the following Transportation Problem (T.P.) :

Markets →	D ₁	D ₂	D ₃	D ₄	Supply
Sources ↓					
O ₁	30	25	40	20	100
O ₂	29	26	35	40	250
O ₃	31	33	37	30	150
Demand	90	160	200	50	500

Also find Corresponding Transportation Problem.

Q.3) Attempt any four of the following :

[20]

- (a) Define Strategy and also explain what do you mean by Pure Strategy and Mixed Strategy.

- (b) Consider the following game

$$\begin{array}{c} \text{Player B} \\ \text{Player A} \end{array} \begin{bmatrix} -2 & 2 \\ -1 & 3 \\ 1 & 2 \end{bmatrix}$$

Obtain Saddle Point. Also state optimal strategy for Player A and Player B.

- (c) Using Big M Method solve the following L.P.P. :

$$\text{Minimize } Z = 2X_1 + X_2$$

Subject to the constraints :

$$4X_1 + X_2 = 4$$

$$4X_1 + 3X_2 \geq 6$$

$$X_1 + 2X_2 \leq 3$$

$$X_1, X_2 \geq 0$$

- (d) Obtain initial basic feasible solution using Vogel's Approximation Method for the following Transportation Problem :

Markets →	D ₁	D ₂	D ₃	D ₄	Supply
Sources ↓					
O ₁	21	16	25	13	11
O ₂	17	18	14	23	13
O ₃	32	27	18	41	19
Demand	6	10	12	15	43

Also find Corresponding Transportation Problem.

- (e) Explain Minimum Cost Capacitated Network.
- (f) (i) What do you mean by Unbalanced Transportation Problem ?
(ii) How will you convert Maximization T.P. to Minimization T.P. ?

Q.4) Attempt any two of the following :

[20]

- (a) From the following pay off table (of profit) determine optimal strategy using Maximax, Laplace, Hurwicz and Minimax Regret Criterion :

States → Strategies ↓	A ₁	A ₂	A ₃	A ₄
S ₁	4	4	4	4
S ₂	-2	8	8	8
S ₃	-8	2	12	12
S ₄	-14	-4	6	16

(Take $\alpha = 0.6$)

- (b) Discuss Shortest Route Algorithm used in Network Analysis with suitable illustration.
- (c) Test whether the solution given in the following transportation matrix is optimal or not? Find alternate optimal solution if exists. Also find Corresponding Transportation Cost :

	D ₁	D ₂	D ₃	D ₄
O ₁	1 20	2	1 10	4
O ₂	3	3 20	2 20	1 10
O ₃	4	2 20	5	9

Q.5) Attempt any two of the following :

[20]

- (a) Describe Transportation Problem as a particular case of Linear Programming Problem.
- (b) Solve the following Transportation Problem :

Destinations→ Sources ↓	D ₁	D ₂	D ₃	D ₄	Supply
S ₁	10	20	5	7	10
S ₂	13	9	12	8	20
S ₃	4	15	7	9	30
S ₄	14	7	1	0	40
S ₅	3	12	5	19	50
Demand	60	60	20	10	150

- (c) (i) Explain the terms :
- (1) node
 - (2) arc
 - (3) network
 - (4) flow
 - (5) activity
- (ii) Describe Maximum Flow Network Model with suitable example. Define Cut and Capacity of Cut in this model.

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-404

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2011

ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION

SPECIAL PAPER - VII

RECENT ADVANCES IN ACCOUNTING, TAXATION AND AUDITING

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) Attempt *all* questions.
- (2) All questions carry equal marks.
- (3) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) What is meant by IFRS ? Explain IFRS–2 to IFRS–8 in brief. [20]

Q.2) What do you mean by Responsibility Accounting ? From the following data calculate ROI (Return On Investment) and RI (Residual Income) : [20]

Items	Enterprise As a whole (Rs.)	Division X (Rs.)	Division Y (Rs.)	Divisions Z (Rs.)
Investments	20,85,000	4,00,000	6,25,000	8,50,000
Operating Profit	2,10,000	40,000	90,000	1,60,000

OR

Q.2) Explain main provisions of New Tax Code - 2009 with regard to Salary Earners. [20]

Q.3) What do you mean by 'Transfer Pricing' ? Explain any four methods of Transfer Pricing. [20]

Q.4) “Creative Accounting - A Fraudulent Practice Leading to Corporate Collapses.” Discuss. [20]

OR

Q.4) What is meant by Corporate Governance ? Do you think Indian Corporate Governance is Equitable ? What steps do you suggest for revising Standard of Corporate Governance ? [20]

Q.5) Write short notes : (**Any Four**) [20]

- (a) ESO (Employees Stock Option) Accounting
- (b) Accounting for BPO (Business Process Outsourcing)
- (c) Forensic Accounting
- (d) Carbon Trading Account
- (e) Financial Statement Disclosures - Recent Trends
- (f) Intellectual Property Rights Accounting
- (g) Strategic Management Accounting

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4070]-405

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2011

ADVANCED ACCOUNTING AND TAXATION

SPECIAL PAPER - VIII

CASE STUDIES IN ACCOUNTING

(Group - A)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) Attempt Q. No. 1 which is compulsory and **any three** of the remaining.
- (2) All questions carry equal marks.
- (3) Figures to the right indicate full marks.
- (4) Use of non-programmable calculator is allowed.

Q.1) Comment on the following cases, referring necessary sections of relevant law, case laws and any other supporting evidence and calculations, if any, [25]

- (a) Ms. Rupali has earned net agricultural income from land in Srilanka Rs. 10,00,000. She states that the income from the agricultural land is exempt U/S 10(1). Explain whether it is taxable or not.
- (b) Arvind Ltd, a resident company having a branch in USA, earned profits outside India. When the profits were subsequently remitted into India, it incurred loss due to exchange fluctuations, which was claimed as a trading loss. Give your advise.
- (c) X, an individual, has got his books of accounts for the year ending 31-3-2010 audited U/S 44 AB. His total income for the A.Y. is 1,90,000. He desires to know if he can furnish his return of income for the A.Y. 2010-11 through a tax return preparer.

[4070]-405

1

P.T.O.

Q.2) Discuss the following cases :

[25]

(a) M/s. Delhi Stationers imported 1000 pcs. of camera @ 6,000 Yen each from Japan. They paid custom duty @15% and transport charges Rs.14,500. However, the Japanese Exporter gave them a 5% rebate. Take 1000 Yen = Rs. 240. Find out purchase price per piece of camera.

(b) From the following information relating to a company, calculate value of its equity shares :

Issued Share Capital - 10,000 Shares of Rs. 10 each; Paid up Capital - Rs. 8 per Share. 6% Preference Share Capital - 1,00,000 Shares of Rs. 10 each fully paid. Annual Transfers to General Reserve - 20%. Normal Rate of Return - 20%.

(c) In the course of search U/S 132 a tax payer makes declarations U/S 132(4) on the earnings of income not disclosed. Can that declaration save tax payer from the levy of penalty U/S 271(1) (c) ?

Q.3) Comment on the following cases, referring necessary sections of Income Tax Act, 1961 and case laws, if any :

[25]

(a) P as an individual borrowed Rs. 20,00,000 for repair and reconstruction of his self-occupied house property and paid interest of Rs. 1,60,000 thereon. What is the amount of interest allowable as deduction U/S 24 for the A.Y. 2010-11 ?

(b) Can the commission refuse to exercise revisionary jurisdiction on the ground that the assessee repeatedly admitted concealment of income ?

(c) An Institution has been established wholly for charitable and religious purposes within the meaning of section 11 and 12 of the I.T. Act. Donations made to such an institution do not automatically qualify for deduction U/S 80G. Discuss.

Q.4) The Directors of Quality Machineries Ltd., request you to ascertain amount at which the inventory should be included in the financial statements for the year 2008-2009. The value of the inventory as shown in the books is Rs. 12,50,000.

To determine net realizable value of the inventory (on a test check basis), you had selected several items whose book value was Rs. 3,50,000. You ascertain that except the items (a) to (b), mentioned below, the cost was in excess of the realizable value by Rs. 29,532.

The following items required special treatment :

- (a) One machine (Cost Rs. 1,30,000) can now fetch Rs. 1,15,000. It was priced at Rs. 70,000 and was written down the same figure at the end of 2008-09.
- (b) A pump (Cost Rs. 50,000) was expected to realize Rs. 35,000. A special commission of 15% would have to be paid to the broker.
- (c) 6 units of product no. 15710 were in stock valued each at Rs. 5,520; the selling price was Rs. 4,500 per unit; the selling expenses are 10% of the selling price.

Taking into consideration only the above mentioned items requiring special treatment, compute value of the inventory as on 31st March, 2009 you would consider reasonable. [25]

Q.5) The Balance Sheet as on 31st March, 2010 showed the following position :

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Share Capital :		Debtors	5,00,000
20,000 Equity Shares of Rs.100 each	20,00,000	Stock in Hand	15,00,000
General Reserve	6,00,000	Plant	10,00,000
Profit and Loss Account	3,50,000	Factory Premises	11,50,000
Current Liabilities :			
Bank Overdraft	3,00,000		
Creditors	4,00,000		
Provision for Taxation	5,00,000		
	41,50,000		41,50,000

Additional Information:

- (1) Net Profits of the company for the last five years before providing for taxation were as follows : Rs. 4,10,000; Rs. 6,40,000; Rs. 7,00,000; Rs. 8,50,000; Rs. 9,00,000.
- (2) Managerial Remuneration of Rs. 60,000 has been charged for each year.
- (3) The market value of the assets were as follows :
Stock - Rs. 15,50,000; Plant - Rs. 10,40,000; Factory Premises - Rs. 12,83,000.
- (4) Taxation may be considered at 50%.
- (5) Goodwill should be valued at 5 years purchase of super profits.
- (6) Normal Rate of Return - 10% p.a.

On the basis of the above information, find out Intrinsic Value of Shares. Indicate Assumptions, if any, clearly.

[25]

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-406

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2011

ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEMS

SPECIAL PAPER - VII

RECENT ADVANCES IN COST ACCOUNTING AND COST SYSTEMS

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) (A) Define the following terms in one sentence only as per 'CAS' : [10]

- (1) Abnormal Cost
- (2) Scrap
- (3) Production Overheads
- (4) Indirect Materials
- (5) Standard Cost
- (6) Abnormal Idle Time
- (7) Reworks
- (8) Utilities
- (9) Finance Cost
- (10) Selling Overheads

(B) Write short notes on the following as per 'CAS' : (Any Two) [10]

- (a) Classification of Cost
- (b) Cost of Utilities
- (c) Packing Material Cost
- (d) Objective and Scope of Employee Cost as per CAS

- Q.2)** (A) Explain Procedure of VAT Audit. [10]
(B) Explain features of ERP. [10]
- Q.3)** What is Productivity Audit ? What are the problems in Productivity Audit ? What means are used to overcome such problems ? [20]
- Q.4)** What is Six Sigma ? Explain Utility of Six Sigma. [20]
- Q.5)** (A) Explain Five 'S' System of Quality Management. [10]
(B) Comment on the Article published in the journal 'The Management Accountant' (September, 2011) on 'Application of Activity Based Costing for Health Care Industries', by P. Saravanan and N. Sivasankaran. [10]
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4070]-407

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2011

ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEMS

PAPER - VIII

CASE STUDIES IN ADVANCED COST ACCOUNTING AND COST SYSTEM

(Group - B)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) Attempt *any four* questions.
- (2) All questions carry equal marks.
- (3) Use of non-programmable calculator is allowed.

Q.1) IFRS Ltd. manufactures 20,000 units of 'X' in a year at its normal production capacity. Due to depression, it is expected that only 2,000 units of 'X' can be sold during the next year. The unit cost as to variable cost and fixed cost at 20,000 units level are Rs. 13 and Rs. 4 respectively.

The Management plans to shut-down plant. The fixed cost for the next year then is expected to be reduced to Rs. 33,000. Additional Costs of Plant Shut-down are expected at Rs. 12,000. Do you think that the plant be shut-down ? And if yes, give shut-down point to the management. [25]

Q.2) The Efficient Co. Ltd. is confused whether to buy or make product B to save cost, considering the following information supplied by the company. Help Company in reaching appropriate decision.

Product A takes 5 hours to produce on a particular machine and it has a Selling Price of Rs. 50 and a Marginal Cost of Rs. 35.

On the same machine, the product B can be made in 2 hours at a Marginal Cost of Rs. 5 per unit. Supplier's Price of product B is Rs. 10 per unit. Assume, Machine Hour is the key factor. [25]

Q.3) Export Ltd. will produce 3,00,000 kgs of R and 6,00,000 kgs of T from an input of 9,00,000 kgs of Raw Material W.

The Selling Price of R is Rs. 8 per kg and that of T is Rs. 6 per kg.

Processing Cost amounts to Rs. 54 lacs per month as under :

	Rs.
Raw Material W 9,00,000 kgs at Rs. 3 per kg	27,00,000
Variable Process Cost	18,00,000
Fixed Processing Cost	9,00,000
	<hr/>
	54,00,000
	<hr/>

Company has just received an enquiry to purchase 60,000 kgs of T additionally at a price of Rs. 4 per kg. The company is of the opinion that if the order is accepted, the existing market for T will not be affected. But the price of R is likely to be decreased uniformly on all sales.

The company asks you to find out minimum reduced average price for R to sustain increased sales. [25]

Q.4) Tejswini Enterprises manufactures and sells Black Phenyl worth Rs. 20,000, White Phenyl worth Rs. 25,000, Scented Phenyl worth Rs.10,000 and Naphthalene Balls worth Rs. 5,000 every month. The firms total fixed costs per month are Rs. 14,700. The variable costs are – on Black Phenyl 60%, on White Phenyl 68%, on Scented Phenyl 80% and on Naphthalene Balls 40%.

Ms. Tejswini, being basically a science graduate, wonders at what combined sales volume does she really start earning profit. Help her in arriving at such a Sales Volume. [25]

Q.5) AXN Ltd. has an inventory of 5,000 units of a product left over from last years' production. This product is no longer in demand. It is possible to sell this at reduced price through the normal distribution channels. The other alternative is to ask someone to take them on 'as is where is' basis. The latter alternative will cost the company Rs. 5,000.

The company produced 2,40,000 units of the product last year, when the unit costs were as under :

		Rs.
Manufacturing Cost	: Variable	6.00
	Fixed	1.00
Selling and Distribution Cost	: Variable	3.00
	Fixed	1.50
	Total Cost	11.50
Selling Price per unit	:	14.00

The company solicits your opinion for whether to scrap the items or sell them at a reduced price. If sell is suggested, what minimum price would you recommend ?

[25]

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-408

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2011

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

SPECIAL PAPER - VII

RECENT ADVANCES IN BUSIENSS PARCTICES AND ENVRIONMENT

(Group - C)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.
- (2) All questions carry equal marks.

Q.1) Critically evaluate vision, objectives and thrust areas as mentioned in the Textile Policy of Maharashtra Government.

OR

Q.1) Explain draft contents of Agro Industrial Policy, 2010 of Maharashtra Government. (This policy is parallel to Agro Processing Policy, 2006)

Q.2) State objectives, background and eligibility criteria under Rajeev Gandhi Udyami Mitra Scheme.

OR

Q.2) Write an exhaustive note on Labour Market Information Cell (LMIC) and Service Training Institute as means of HR Initiatives.

Q.3) A group of women from nearby slums has approached with a proposal to form a Self Help Group. They want your help in formation of Self Help Group. Write in detail the modus operandi of formation of SHG from 'Concept to Commissioning'.

OR

Q.3) Explain Concept of Self Help Group. Trace evolution of Self Help Group.

[4070]-408

1

P.T.O.

Q.4) “Statutory provisions relating to Environmental Audit have been proved to be mere compliance.” Do you support this statement ? In view of this, explain rationale behind ‘Environmental Audit’. You may quote examples from the corporate world.

OR

Q.4) Explain the term ‘Environmental Audit’. State benefits and limitations of Environmental Audit.

Q.5) Write short notes : **(Any Two)**

- (a) Retail Policy
- (b) Urban Haat
- (c) Nature and Scope of BPL
- (d) Corporate Disclosure

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-408

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

(1) सर्व प्रश्न सोडवा.

(2) प्रत्येक प्रश्नास समान गुण आहेत.

प्र.1) महाराष्ट्र शासनाचा वस्त्रोद्योग धोरणाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

किंवा

प्र.1) महाराष्ट्र कृषी औद्योगिक धोरण, २०१०च्या मसुधातील विविध घटक स्पष्ट करा. (हे धोरण कृषी उत्पादन प्रक्रिया धोरण, २००६ शी सुसंगत आहे.)

प्र.2) राजीव गांधी उद्यमी मित्र योजनेची पार्श्वभूमी, उद्दिष्टे व पात्रतेचे निकष विशद करा.

किंवा

प्र.2) 'कामगार विपणन माहिती कक्ष' व 'सेवा प्रशिक्षण संस्था' यांचे मानवी संसाधन विकसनातील कार्य या विषयावर सविस्तर टीप लिहा.

प्र.3) झोपडपट्टी विभागातील महिलांच्या समूहास स्वयंबचत गट स्थापन करावयाचा आहे. या संदर्भात स्वयंबचत गट स्थापन करून तो कार्यरत करे पर्यंतच्या आवश्यक प्रक्रियांचे वर्णन करा.

किंवा

प्र.3) 'स्वयंबचत गट' ही संकल्पना स्पष्ट करून स्वयंबचत गटाच्या उत्क्रांतीच्या विविध अवस्थांचे वर्णन करा.

[4070]-408

3

P.T.O.

प्र.4) “पर्यावरणीय अंकेक्षणातील कायदेशीर तरतूदी या केवळ कायद्याची पूर्तता करण्यापर्यंतच मर्यादित आहेत.” या विधानाशी आपण सहमत आहात काय ? या पार्श्वभूमीवर पर्यावरणीय अंकेक्षणाचे समर्थन व्यावहारिक उदाहरणांच्या सहाय्याने करा.

किंवा

प्र.4) ‘पर्यावरणीय अंकेक्षण’ ही संकल्पना स्पष्ट करून पर्यावरणीय अंकेक्षणाचे फायदे व मर्यादा विशद करा.

प्र.5) टिपा द्या : (कोणत्याही दोन)

(अ) किरकोळ व्यापार धोरण

(ब) नागरी बाजार

(क) ‘दारिद्र्य रेषेखाली’ या संकल्पनेचे स्वरूप व व्याप्ती

(ड) प्रमंडळीय प्रकटीकरण

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4070]-409

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2011

BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

SPECIAL PAPER - VIII

CASE STUDIES IN BUSINESS PRACTICES AND ENVIRONMENT

(Group - C)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - I

Q.1) “Case Studies play vital role in Managerial Decision.” Explain this statement in detail. **[15]**

OR

Q.1) Which are the Approaches to Case Study Method ? **[15]**

Q.2) “In Managerial Decisions there are various tools for Decision-making.” However they suffer some limitations. Which are the limitations of Case Study Method ? **[10]**

OR

Q.2) Define Case Study Method and also state its features with examples. **[10]**

PART - II

Q.3) Subir Chakroborty is just back from attending Indian Internet World, 2011 Seminar. His worst fears seem to have been confirmed by what he heard from the speakers there. He called in his deputy Mihir Dey, who also looked after new projects.

Dey was follower of the developments in the new economy and provided support to Project Ideas related to it. There was a debate going on whether their company Triton Ltd. should continue with dotcom project or not ?

Subir, steeped in the working of the old economy businesses, often felt uncomfortable with the idea that Triton Ltd. could diversify in an unrelated business even though it had solid financial back up.

When Dey arrived, Subir asked him to sit down and listen to him patiently. He narrated to Dey what he had heard at the seminar, from his note pad he read out the perceived obstacles in the spread and usage of the Internet in India.

Questions :

- (a) If you were Mihir Dey, how would you respond to Subir's opinion ?
- (b) What should be the expansion policy of the business ?
- (c) What can be possible obstacles in the Internet Business ? How those can be resolved ?
- (d) How the company can develop strategy for Business Plan ? [25]

Q.4) National Carpets (NC) makes three catagories of product : Artificial Fibre Carpet, Wood Carpet and Carpet Backing. They produce one type of backing and many types of other two products. The types differ with regard to colours and patterns. Many of the batches produced were unusually large when plenty of finished goods have to be maintained awaiting sales. Production Supervisor argued that it was a plain economics. The Production Control Manager, Mr. Srinivas, has been charged with investigating the production scheduling for NC. Recently, they have difficulty in meeting delivery dates, since the factory has been operating at 100% capacity. Srinivas believes that too much time has been lost in changing over from one product to another.

Analyse this case and answer the following questions :

- (a) What measures do you suggest to reduce set up time which is a problem ?

- (b) Recommend production flow to meet customer delivery commitment.
- (c) Comment on the production and business system efficiency. [25]

Q.5) Bharat Manufacturing is a medium size manufacturing firm making arc welding equipment, electric motors and generators. The plant design is a typical assembly line layout. Each worker is assigned to a work station along the assembly line and performs a specific task on the item at his station. The tasks are extremely repetitive.

The Manufacturing facility itself is too large, noisy and poorly ventilated. There is a little interaction among the employees or supervisors during the day. The style of management is authoritarian. There is no employee's representation in Management. Product quality is a problem. Returns from distributor and complaint from customers are very high. The productivity of the workers is below industry standards. Absenteeism is high and labour turnover is also high. The plant was recently purchased by an established group as the owner felt it as a good decision to sell it out.

Analyse this case and suggest various measures to be undertaken to establish better business practice and to achieve objectives. [25]

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4070]-409

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- (2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

भाग - १

प्र.1) “व्यवस्थापकीय निर्णयामध्ये ‘केस स्टडी’ महत्वाची भूमिका बजावतात.” सदरचे विधान सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.1) ‘केस स्टडी’ पद्धतीकरीता विविध दृष्टीकोन कोणते आहेत ? [15]

प्र.2) “व्यवस्थापकीय निर्णयासाठी विविध साधनांची उपलब्धता आहे.” मात्र या साधनांच्या स्वतःच्या मर्यादा आहेत. केस स्टडी पद्धतीच्या मर्यादा स्पष्ट करा. [10]

किंवा

प्र.2) केस स्टडी पद्धतीची व्याख्या करा व उदाहरणासहित केस स्टडी पद्धतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [10]

भाग - २

प्र.3) इंडिया इंटरनेट वर्ल्ड, २०११ सेमिनारला उपस्थित राहून सुबीर चक्रवर्ती नुकताच परतला आहे. सेमिनारला तज्ञ व्याख्या त्यांकडून जे ऐकले त्यापासून बऱ्याच व्यावसायिक धोक्याची जाणीव झाली. त्याने त्याच्या सहाय्यक मिहीर डे याला चर्चेसाठी आमंत्रित केले जो नवीन प्रकल्पांचे ही काम पाहतो.

[4070]-409

5

P.T.O.

मिहीर डे हा विकासाची आवड असणारा व अर्थव्यवस्थेच्या नवीन प्रयोगांकडे सकारात्मक पहाणारा आहे. नवीन प्रकल्पांकडे तो सहकार्याच्या भावनेतून पाहतो. कंपनी अंतर्गत, ट्रीटॉन लि. ने डॉटकॉम प्रकल्प चालू ठेवावा की नाही याविषयी वाद चालू होता.

सुबीर जुन्या प्रकल्पांची भलामण करणारा असून पुष्कळदा तो ट्रीटॉन लि. या प्रकल्पाबद्दल साशंक होता. जरी ट्रीटॉन लि. ला मोठ्या प्रमाणावर वित्तीय पाठबळ होते तरी तो या प्रकल्पावर साशंकच होता.

ज्यावेळेला डे याने सुबीरची भेट घेतली तेव्हा त्याने सेमिनारमधील सर्व चर्चाची सविस्तर माहिती त्याला दिली. त्याच्या नोंदवहीतून त्याने संभाव्य अडथळांची सूचना वाचून दाखवली. हे संभाव्य अडथळे कसे पसरू शकतात आणि इंटरनेटच्या भारतातील वापराविषयी त्याने सविस्तर विवेचन केले.

प्रश्न :

(अ) आपण स्वतःला मिहीर डे समजून, आपण सुबीरच्या मताला कसे प्रत्युत्तर दिले असते, ते स्पष्ट करा.

(ब) व्यवसायाचे विस्तार धोरण कसे असावे ?

(क) इंटरनेट व्यवसायातील संभाव्य अडथळे कोणते ? त्याच्यावर मात कशी करता येईल ?

(ड) कंपनी व्यूहरचनात्मक नियोजन कसे विकसित करू शकेल ? [25]

प्र.4) नॅशनल कार्पेट (NC) ३ प्रकारचे उत्पादन करते. आर्टिफिशियल फायबर प्रॉडक्ट, वूड कार्पेट व कार्पेट बॅकिंग. ते एक प्रकारचे बॅकिंग व अन्य दोन प्रकारची उत्पादने करतात. हे सर्व प्रकार रंग आणि पद्धती (Pattern) मध्ये भिन्न आहेत. पुष्कळदा जे उत्पादन तयार होत असे ते खूप जास्त असून तयार माल विक्रीच्या प्रतिक्षेत पडून राहत असे. उत्पादन नियंत्रकाने हे शुद्ध अर्थशास्त्र असल्याचे सांगितले. उत्पादन नियंत्रक श्री श्रीनिवास यांना उत्पादनाच्या वेळापत्रकाचा अभ्यास करण्यास सांगितले गेले.

अलिकडच्या काळात मालवितरणाच्या वेळा सांभाळण्या संदर्भात त्यांना अडचणी आल्या. कारण उद्योग संख्या १००% क्षमतेने काम करित होती. श्रीनिवास यांचा असा विश्वास होतो की बराचसा कालावधी हा एक उत्पादनाकडून दुसऱ्या उत्पादनाकडे बदलण्यात जात होता.

सदरच्या केसचे विश्लेषण करा व पुढील प्रश्नांचे उत्तर स्पष्ट करा :

- (अ) निर्धारित वेळ ही जी समस्या आहे, ती कमी करण्यासाठी तुम्ही काय उपाययोजना सूचवाल ?
- (ब) उत्पादन प्रवाहाविषयी आपण सूचना करा ज्यामुळे ग्राहकांना दिलेल्या वेळा पाळता येतील.
- (क) व्यवसाय व उत्पादन पद्धती कार्यक्षमतेवर भाष्य करा. [25]

प्र.5) भारत मॅन्युफॅक्चरिंग कंपनी ही मध्यम आकाराची कंपनी आहे. आर्क वेल्डिंग उपकरण तयार करण्याचा त्यांचा उद्योग व्यवसाय आहे. त्यासोबत इलेक्ट्रिक मोटर्स आणि जनरेटर्स याचे ही उत्पादन केले जाते. यंत्र निर्धारण म्हणजे जुळवणी प्रकल्प आहे. प्रत्येक कामगाराला त्याच्या निर्धारित वर्क स्टेशन वर जुळवणीचे काम दिलेले असून एका विशिष्ट प्रकारचे काम त्याला निर्धारित केलेले आहे. दिलेले काम हे वारंवारिता दर्शविणारे आहे. (सारखे एकच प्रकारचे काम)

उत्पादनाची योजना ही खूप ध्वनी निर्माण करणारी असून, प्रकाशयोजना व अन्य बाबी अत्यंत कमी दर्जाच्या आहेत. कर्मचारी व पर्यवेक्षकांदरम्यान दिवसभरात फार कमी संवाद किंवा चर्चा होते. अधिकार गाजवणारी नेतृत्व शैली आहे. व्यवस्थापनात कर्मचाऱ्यांचा सहभाग नाही. उत्पादनाचा दर्जा ही फार समाधानकारक नाही. वितरकाकडून येणारा मालपरत आणि ग्राहकांच्या तक्रारी खूप आहेत. कामगारांची उत्पादकता औद्योगिक प्रमाणाच्या खूप कमी आहे. गैरहजेरीचे प्रमाण जास्त असून कामगारांचे घरसोडीचे प्रमाण खूप आहे. हे सयंत्र/प्रकल्प नुकतेच एका प्रस्थापित उद्योगसंस्थेने खरेदी केलेले आहे. कारण मालकाचे हा उद्योग विकणे उत्तम पर्याय आहे असे मत आहे.

या केसचे विश्लेषण करून व उद्योगाचे उद्दिष्टे साध्य करणे आणि योग्य व्यवसाय पद्धतीकरिता उपाययोजना सूचवा. [25]

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-410

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2011

BUSINESS ADMINISTRATION

SPECIAL PAPER - VII

RECENT ADVANCES IN BUSINESS ADMINISTRATION

(Group - D)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) “Enforcing Coercion is the essence of successful implementation of Change.” Do you agree with the statement ? Discuss.

OR

Q.1) “Several Economic, Social and Psychological Factors contribute to resistance to Change.” Discuss.

Q.2) Explain Concept ‘Total Quality Management’. Describe major ingredients in TQM.

OR

Q.2) Explain Concept Kaizen. Discuss Key Kaizen Practices.

Q.3) Explain different ways in which a Business Grows. What are the advantages of Business Acquisition ?

OR

Q.3) Explain the term ‘Cross-cultural Management’. What are its advantages ?

Q.4) “Business Sickness does not occur overnight but develops gradually over time.” Discuss symptoms of Business Sickness in the light of above statement.

OR

Q.4) What is Turn-around Management ? Describe process of Turn-around Management.

Q.5) Write notes : (**Any Two**)

- (a) Tools of ERP
 - (b) Six Sigma
 - (c) Types of Mergers
 - (d) Computer and ERP
 - (e) Change Agent
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-410

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

(1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

(2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) “बदलाच्या यशस्वी अंमलबजावणीसाठी धाक दाखवणे हेच मूळ सूत्र आहे.” या विधानाशी तुम्ही सहमत आहात का ? चर्चा करा.

किंवा

प्र.1) “बदलाच्या विरोधामध्ये अनेक आर्थिक, सामाजिक व मानसशास्त्रीय घटकांचे योगदान असते.” चर्चा करा.

प्र.2) संपूर्ण गुणवत्ता व्यवस्थापन (Total Quality Management) ही संकल्पना स्पष्ट करा. टी.क्यू.एम.च्या अंतर्गत प्रमुख घटकांचे वर्णन करा.

किंवा

प्र.2) कायझन (Kaizen) ही संकल्पना स्पष्ट करा. कायझनच्या प्रमुख कार्यक्रमाची चर्चा करा.

प्र.3) व्यवसाय वाढीचे विविध मार्ग स्पष्ट करा. दुसरा व्यवसाय आयता खरेदी करण्याचे फायदे कोणते ?

किंवा

प्र.3) आंतर-सांस्कृतिक व्यवस्थापन ही संकल्पना स्पष्ट करा. त्याचे फायदे कोणते आहेत ?

प्र.4) “व्यवसायाचे आजारपण एकदम येत नाही, तर ते दीर्घ काळा हळूहळू वाढत जाते.” या विधानाच्या उजेडात व्यवसायाच्या आजारपणाच्या लक्षणांची चर्चा करा.

किंवा

प्र.4) पुनरुज्जीवन व्यवस्थापन म्हणजे काय ? पुनरुज्जीवन व्यवस्थापन प्रक्रियेचे वर्णन करा.

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

(अ) टूल्स ऑफ इ.आर.पी.

(ब) सिक्स सिग्मा

(क) विलिनीकरणाचे प्रकार

(ड) संगणक आणि इ.आर.पी.

(इ) बदल घडवून आणणारे घटक

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4070]-411

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2011

BUSINESS ADMINISTRATION

SPECIAL PAPER - VIII

CASE STUDIES IN BUSINESS ADMINISTRATION

(Group - D)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) Attempt all the questions.*
- (2) Each question carries 25 marks.*

Q.1) Evaluate strengths and weaknesses of Case Study Approach as a means to resolve various issues in the Management of a Company.

OR

Q.1) Explain in detail with suitable practical examples various routine as well as strategic decisions taken by the Board of Directors of any corporate form of organization. Make logical assumptions in support of your answer.

Q.2) X Ltd. is engaged in export of flowers to European Countries. It has its estates in the surroundings of Lonavla, in Pune District. Its average annual turnover is in the range of 10-12 crores during last three years. It has been observed during last quarter of the year that its export income has been showing a reducing trend. Market has become volatile and margin on sales is declining. You have been appointed as the Management Consultant to evaluate this problem and report to the Management about your recommendations to boost sales for the year 2011-12. Your report must analyze existing problem and remedial measures to overcome it through the marketing strategy. You may assume any logical data for designing the report.

OR

Q.2) You run a management consultancy organization. A client has approached you to prepare a Project Report to be submitted to avail of finance from the bank. Imagine any business and prepare Project Report to be submitted to the bank.

Q.3) You have been working as Manager (Production) in an automobile manufacturing company. Your company manufactures two wheeler bikes. The market of your brand is flourishing and there is an increasing demand for your vehicles. In view of this, the top management of your company has laid down a schedule of daily production of final products to be okayed by your department, failing which it is afraid that you will not be able to meet the demand, which in turn will be affecting your market share.

As a Manager (Production) write an exhaustive note to be submitted to 'The Vice President (Manufacturing)'. Your note should include possible bottlenecks in your endeavor to meet daily target and the measures to remove such bottlenecks.

For the purpose of this note any logical assumptions by you are expected.

OR

Q.3) You have been working as Vice President (Operations) in a company engaged in the steel business on a massive scale. Your plants are in various countries around the world. Your management has set a mission to acquire small steel plants, which were run almost as sick units by other companies. Which considerations, according to you are to be strategically weighed before arriving at a decision to acquire a steel plant, being run as a sick unit by other organization ?

You may quote contemporary examples in support of your answer.

Q.4) You must have observed many advertisements in the Newspapers about selling 'SECOND HOME' at any serene place. Imagine that you are the owner of any such construction company which is interested to develop SECOND HOMES. Enlist and explain all the steps required to be executed from 'CONCEPT TO COMPLETION'.

Your answer must be exhaustive and should be capable of being used as a guideline to any such developer.

OR

Q.4) COMFORT SERVICES is a travel company. They have a fleet of luxury buses with varying capacities. They are in this business since last 10 years. Their annual turnover in 2010-11 was Rs. 5.6 crs. It is observed that in the year 2010-11 the market share is reduced by 20%. The buses were flying with under utilized occupancy.

COMFORT SERVICES have appointed you as a Business Analyst. Your task includes study of existing business, study the impact on the business due to competitions and suggest a concrete plan of action to achieve a target of Rs. 7 crs, fixed for the year 2011-12.

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4070]-411

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

(1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

(2) प्रत्येक प्रश्नास २५ गुण आहेत.

प्र.1) व्यवसाय व्यवस्थापनातील विविध समस्यांची उकल करताना वापरल्या जाणाऱ्या 'समस्या अध्ययन' पद्धतीचे फायदे व मर्यादा यांचे विवेचन करा.

किंवा

प्र.1) कंपनीच्या संचालक मंडळाला घ्यावे लागणारे दैनंदिन तसेच ब्यूहात्मक निर्णयांचे उदाहरणासहित स्पष्टीकरण करा.

प्र.2) 'क्ष' कंपनी युरोपीय देशांना फुलांची निर्यात करते. या कंपनीची फूलशेती पुणे जिल्ह्यातील लोणावळा परिसरात आहे. मागील तीन वर्षे कंपनीने सरासरी १० ते १२ कोटी रु. इतका व्यवसाय केला आहे. तथापि या वर्षीच्या ४ थ्या तीन महिन्यांमध्ये मात्र कंपनीची विक्री घसरत चालल्याचे आढळून आले. फुलांचा परकीय व्यापार अस्थिर होत असल्याचे आढळून आले.

या प्रश्नाचा अभ्यास करून कंपनीस शिफारशी करणारा अहवाल देण्यासाठी व्यवस्थापकीय सल्लागार म्हणून आपली नेमणूक झाली आहे. हा अहवाल तयार करा. यासाठी आपण तर्कशुद्ध गृहिते कल्पना करू शकता.

किंवा

प्र.2) आपण व्यवस्थापन सल्लागार आहात. आपल्या ग्राहकास बँकेकडून वित्त पुरविण्याची गरज आहे. त्यासाठी बँकेस अर्जासोबत सादर करण्यासाठीचा 'प्रकल्प अहवाल' तयार करा. या प्रश्नाच्या उत्तरासाठी आपण कोणताही व्यवसाय गृहीत धरू शकता.

[4070]-411

5

P.T.O.

प्र.3) एका वाहन उत्पादक कंपनीमध्ये आपण उत्पादन व्यवस्थापक या पदावर कार्यरत आहात. आपली कंपनी दुचाकी गाड्यांचे उत्पादन करित आहे. आपल्या मालाची जोरदार विक्री होत असून मालाचा खर्च सतत वाढत आहे, असे आढळून आले. ही वाढती मागणी पूर्ण करण्यासाठी व्यवस्थापनाने दैनंदिन तयार माल करण्यासाठीचे कोष्टक आखून दिलेले आहे. त्याची अंमलबजावणी न झाल्यास ग्राहकांना वेळेत तयार माल मिळू शकणार नाही व पर्यायाने ते प्रतिस्पर्धी कंपनीच्या गाड्या खरेदी करण्याची शक्यता आहे. यावर उपाय म्हणून उत्पादनातील सातत्य राखण्यासाठी व संभाव्य अडथळे ओळखून त्यावर उपाययोजना करण्याची गरज आहे.

उत्पादक व्यवस्थापक या नात्याने या संभाव्य अडथळे व त्यावरील संभाव्य उपाययोजना सूचविणारे दीर्घ टिपण तयार करा.

किंवा

प्र.3) प्रचंड मोठ्या प्रमाणावर कार्यरत असलेल्या पोलाद निर्मिती करणाऱ्या कारखान्याचे आपण उपाध्यक्ष आहात. आपल्या कंपनीचे कारखाने जगात अनेक ठिकाणी आहेत. छोटे व आजारी कारखाने ताब्यात घेऊन त्यांचा विकास करण्याचे उद्दिष्ट आपल्या संचालक मंडळाने ठरविले आहे.

असे छोटे व आजारी कारखाने ताब्यात घेण्यापूर्वी कोणकोणत्या घटकांचा विचार करावा असे आपणास वाटते ?

सध्या जागतिक स्तरावर या संदर्भात चालू असलेल्या विविध आर्थिक घडामोडींच्या आधारे याचे विवेचन करा.

प्र.4) 'शांत व नयनरम्य ठिकाणी आपले दुसरे घर' यांसारख्या जाहिराती आपण वाचत असालच. अशा एका बांधकाम व्यावसायिकाला या प्रकल्पाची सुरुवात करायची आहे.

यासाठी कोणकोणत्या बाबींचा विचार करावा लागेल व त्यासाठी नियोजन कसे करावे यावर एक दीर्घ टिपण तयार करा.

आपले टिपण इतर व्यवसायबंधूंना आदर्शरूपत वाटावे असे तयार करा.

किंवा

प्र.4) 'कंफर्ट सर्व्हिसेस' ही एक प्रवासी सुविधा पुरविणारी कंपनी आहे. हा व्यवसाय ते गेली १० वर्षे करित आहेत. त्यांच्याकडे वेगवेगळी प्रवासी क्षमता असलेल्या अनेक आराम बसेस आहेत. आर्थिक वर्ष २०१०-११ मध्ये या कंपनीची विक्री रु. ५.६ कोटी इतकी होती तथापि इ. २०१०-११ च्या शेवटच्या तीन महिन्यांमध्ये कंपनीची प्रवासी क्षमता वापरण्याचे प्रमाण घटत चालले असे आढळून आले. बसेसमध्ये क्षमतेपेक्षा कमी प्रवासी प्रवास करित होते. पर्यायाने त्यांचा बाजारपेठेतील वाटा २० टक्क्याने घटला.

या कंपनीने आपणांस व्यवसाय मार्गदर्शक म्हणून नेमले आहे. कंपनीच्या बाजार घटकावर परिणाम करणारे संभाव्य घटक ओळखून पुढील वर्षी किमान ७ कोटी रुपये व्यवसाय करण्याचे उद्दिष्ट कंपनीने निश्चित केले आहे.

व्यवसाय मार्गदर्शक या नात्याने योग्य ती उपाययोजना सूचविणारा अहवाल लिहा.

Total No. of Questions : 6]

[Total No. of Printed Pages : 5

[4070]-413

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2011

COMMERICAL LAWS AND PRACTICES

SPECIAL PAPER - VIII

CASE STUDIES IN COMMERCIAL LAWS AND PRACTICES

(Group - E)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) Attempt *any four* cases.
- (2) All questions carry equal marks.

Q.1) Dabour Oil Mills Company Limited (DOMCO) and Pune Lever Limited (P.L.L.), which is a subsidiary of Uni-lever (U.L.) – a multinational company - are the manufacturers of soaps, detergents, etc. DOMCO was incurring losses from 1990-91 and as such was graded as a sick company. The Board of Directors of DOMCO decided to amalgamate their company with P.L.L. which was a more prosperous company in the same field of activities.

The proposal of DOMCO was accepted by P.L.L. The scheme of amalgamation was accepted by the Board of Directors of both the companies, a large majority of shareholders, debentureholders and others. However, two of the shareholders of DOMCO, holding a nominal percentage of shares and two workers' unions opposed the scheme of amalgamation. The grounds of opposition were - statutory violations, procedural irregularities of the Companies Act, MRTP Act, undervaluation of shares which was against the public interest.

The matter was referred to the Supreme Court. You are required to discuss the following issues giving your opinions, with reasons, about the issues raised.

- (a) Since more than 51% of the shares of P.L.L. were being given to a foreign company, it is deemed to be against the public interest.
- (b) Is the scheme of amalgamation violating the MRTP Act, as prior approval of the Government was not taken for amalgamation ?

(c) Can the transfer of assets at a lower price be held as violative of public interest ?

(d) State relevant provisions of the Companies (Amended) Act. [25]

Q.2) Mr. 'A', an industrialist, is the manufacturer of pens, chinks, dusters and other education materials. There has been a persistent complaint from the customers that the chinks manufactured by him, have a lot of dust and it is troublesome to clean board after writing. The Research and Development Division of Mr. 'A' came up with an innovative chink. The chinks are absolutely dustfree and the writing of the chinks gets vanished automatically after certain time.

Mr. 'A' applied for registration of the patent for this product and has got the patent. Subsequent to the patent granted, he continued with the production for five years after which he stopped production. The reason was lack of demand because of heavy cost of the product.

Mr 'B', a College Teacher, independently made research on the similar type of chinks and came out with the same quality chinks with much less cost. He applied for patents which was objected to by Mr. A on the ground that -

- Patent for the same product is registered in his name.
- The product developed by Mr. B is not an innovation but it is the imitation of his patented product.

Mr. B claimed that –

- The product patented by Mr. A is not in use as he has stopped production.
- The product invented by Mr. B is different than that of Mr. A's product in many respects such as shape, quality, cost etc.
- Mr. B, who is a lecturer in a Government College, has carried out research on this product as a part of his academic work.
- He wants to produce chinks exclusively for the Government Colleges.

Discuss rights of Mr. A and Mr. B as per the provisions of 'Patents Act, 1970'. [25]

Q.3) In an E-trade Agreement, Signature is based exclusively on asymmetric methods or techniques. It has been described as a special door, which can be opened with four keys lock. The two keys are on every side of the door, and each of these two keys belong to a single party, both the parties stand respectively on each side of the door and both of them have different keys. One of them is co-incidental with the key possessed by the other party, since they have agreed on the shape and notches in the key (Public Key). However, the other party is not, and none of the parties knows exactly, what kind of notches the other key will have. One thing is sure that the door can only be opened when the four keys are in it. Once both the parties have locked the keys into the door it is possible to open it and for the parties to be sure that, they can negotiate through that open door safely without fear that an outsider might interfere in their business.

Discuss with reference to the authentication of electronic records using digital signatures.

[25]

Q.4) Nirma India Ltd. (Plaintiff) is the leading manufacturer of various kinds of soaps, detergents, chemicals etc. The different products of the company are sold under the brand names and the company enjoys considerable goodwill and reputation in the market.

Wheel Soaps Limited (Respondent) also manufacturer of various brands of soaps and detergents is one of the competitors of the plaintiff company.

The plaintiff company holds and owns more than 171 active patents granted by the Government of India under the Patents Act. The company claims that the respondent had access to the specification of patent number 170171 and they have wrongfully and illegally copied and materially utilised patented information resulting in infringement of the said patent of the petitioner.

It is further claimed by the petitioner that the toilet soap of the respondent has been sold under the trade mark NIRMA PLUS, has a wrapper bearing words 'ALL NEW' 'LONGER LASTING SOAP'.

This misleads and makes trade and public believe that the toilet soap is an improved product. Such wrongful and illegal acts of the respondent cause to the petitioner company an irreparable loss, damage and injury.

The respondent company claims that –

- It is a multinational company and pioneer in the field of manufacturing of toilet soaps in India for the last 60 years.
- The respondent company has been utilising various admixtures of various soaps. They did not apply for patent for such admixture, as the substance obtained is not an invention.
- The patent in question is a new one, the validity of which is under serious dispute or challenge.
- If the plaintiff is granted an injunction at this stage, then it would enable plaintiff to appropriate a large chunk of the soap industry to itself and would adversely affect healthy competition.

Discuss this case with reference to the Patents Act.

[25]

Q.5) World Trade Organisation many a time is called by many people as a 'Wrong Trade Organisation'. The same feeling was demonstrated by many organisations, particularly Labour Organisations.

It is said that it is a Wrong Trade Organisation because it involves itself with trade which spoils environment and promotes unacceptable working conditions for labourers in the poor countries. It is felt that World Trade Organisation causes greater damage to the Global Environment. The main claim of the demonstration at Seattle was that World Trade Organisation is not doing anything to ensure that the products produced in adverse working conditions in different countries do not enter the stream of globally traded items. The question is whether it is the business of World Trade Organisation to do so. Is it that the World Trade Organisation should get involved itself with the labour and environment aspects of production and trade ?

There are some who argue that the effort to involve World Trade Organisation with labour and environmental aspects of trade and production is actually a part of larger effort by some developed countries. The obvious reason is that the poor countries have lower production cost because of cheap labour and not very high working conditions. This enables poor countries to lead global market over the rich countries.

If both these claims are said to be correct, then World Trade Organisation is deemed to be influenced and controlled by the wrong people.

Discuss in detail :

- (a) The basic limitation of World Trade Organisation.
- (b) To what extent the World Trade Organisation should and can interfere with the working conditions ?
- (c) Is it fair to call World Trade Organisation as a Wrong Trade Organisation ? [25]

Q.6) Shri S. P. Morgan started using the Mark "Container" as a trade mark for his freight containers. He spent a huge amount on the advertisement of such freight containers, so that they became very popular in the market. After ten years, he applied for registration on the ground that his freight Containers acquired 100% distinctiveness. The registrar refused registration of the trade mark objecting that the trade mark was descriptive word directly indicating the nature and character of the goods of the trader.

Discuss this case with reference to the relevant provisions necessary for the registration of trade mark and advise Shri S.P. Morgan to defend registrar's objection. [25]

Total No. of Questions : 6]

[Total No. of Printed Pages : 6

[4070]-413

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) कोणत्याही चार केसेस सोडवा.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्र.1) दाबर ऑईल मिल्स कंपनी लि. (दॉमको) आणि पुणे लिवर लि. (पी.एल.एल.), जी युनि लिवर लि. या आंतरराष्ट्रीय कंपनीची एक सहाय्यक कंपनी आहे - या कंपनीचा साबण, धुलाई पावडर, इ. वस्तूंच्या उत्पादक आहेत. 'दॉमको' सन १९९०-९१ पासून तोट्यात असल्यामुळे तिला आजारी कंपनीचा दर्जा मिळाला. 'दॉमको'च्या संचालक मंडळाने 'पी.एल.एल.' या समान कार्यक्षेत्रातील अधिक प्रगत कंपनीशी एकीकरण करण्याचे ठरविले.

'दॉमको'चा प्रस्ताव 'पी.एल.एल.'ने स्वीकारला. दोन्ही कंपन्यांचे संचालक मंडळ, बहुसंख्य भागधारक, कर्जरोखेधारक व इतरांनी एकीकरणाची योजना मान्य केली. तथापि, नाममात्र टक्केवारीचे भाग धारण करणाऱ्या दोन भागधारकांनी आणि कामकारांच्या दोन संघटनांनी, एकीकरणाच्या योजनेला विरोध केला. विरोधाचे कारण असे - नियमांचे उल्लंघन, कंपनी कायद्यातील कार्यपद्धतीची अनियमितता, एम.आर.टी.पी. ॲक्ट (M.R.T.P. Act), सार्वजनिक हिताच्या विरोधातील भागांचे अवमूल्यन.

सदरची बाब सर्वोच्च न्यायालयाकडे विचारार्थ पाठविण्यात आली. खालील बाबतीत, कारणांसहित आपली मते मांडून उपस्थित केलेल्या प्रश्नांसंबंधी चर्चा करा :

- (अ) 'पी.एल.एल.'चे ५१% पेक्षा जास्त भाग एका विदेशी कंपनीला दिल्यामुळे, ही बाब सार्वजनिक हिताच्या विरोधी समजले जाईल.
- (ब) एकीकरणाच्या योजनेस शासनाची पूर्व संमती घेतली नव्हती. त्यामुळे ही योजना एम.आर.टी.पी. ॲक्ट (M.R.T.P. Act)चे उल्लंघन करणारी आहे का ?

(क) कमी किंमतीने संपत्तीचे हस्तांतरण हे सार्वजनिक हिताच्या विरोधी होऊ शकेल का ?

(ड) सुधारित कंपनी कायद्यातील संबंधित तरतूदी सांगा.

[25]

प्र.2) श्री 'अ' हे पेन, खडू, डस्टर व इतर शैक्षणिक साहित्यांचे उत्पादन करणारे उद्योजक आहेत. त्यांनी उत्पादित केलेले खडू खूपच धूळ निर्माण करतात. परिणामी फलक - लेखनानंतर पुसताना विशेष त्रास होतो, अशी ग्राहकांची सातत्यपूर्ण तक्रार आहे. श्री 'अ' ह्यांच्या संशोधन व विकास विभागाने नावीन्यपूर्ण खडूंची निर्मिती केली. हे खडू पूर्णपणे धूळविरहित आहेत आणि विशिष्ट कालावधीनंतर फलकावर लिहिलेला मजकूर आपोआप पुसला जातो.

श्री 'अ' ह्यांनी ह्या उत्पादनाच्या स्वामीत्व-हक्काच्या नोंदणीसाठी अर्ज केला आणि तो त्यांना प्राप्त झाला. स्वामीत्व हक्क प्राप्त झाल्यानंतर त्यांनी पाच वर्षे हे उत्पादन चालू ठेवले. त्यानंतर त्यांनी हे उत्पादन बंद केले. ह्याचे कारण म्हणजे मोठ्या प्रमाणावरील उत्पादन खर्चामुळे निर्माण झालेला मागणीचा अभाव होय.

श्री 'ब' ह्या महाविद्यालयीन शिक्षकांनी स्वतंत्रपणे ह्याच प्रकारच्या खडूंवर संशोधन केले आणि त्याच गुणवत्तेचे खडू कमी खर्चात विकसित केले. त्यांनी स्वामीत्व हक्कासाठी अर्ज केला परंतु त्यास श्री 'अ' ह्यांनी खालील मुद्यांच्या आधारे आक्षेप घेतला -

- ह्या वस्तूच्या स्वामीत्व हक्काची नोंदणी त्यांच्या नावाने झालेली आहे.
- श्री 'ब' ह्यांनी विकसित केलेले उत्पादन हे नावीन्यपूर्ण नसून ती त्यांच्या स्वामीत्व हक्क प्राप्त उत्पादनाची नक्कल आहे.

श्री 'ब' ह्यांनी असा दावा केला की -

- श्री 'अ' ह्यांचे स्वामीत्व हक्क प्राप्त उत्पादन हे वापरात नसून त्याचे उत्पादन त्यांनी बंद केलेले आहे.
- अनेक बाबतीत, उदा. आकार, गुणवत्ता व खर्च इत्यादींचा विचार करता श्री 'ब' ह्यांनी विकसित केलेले उत्पादन हे 'अ' ह्यांच्या उत्पादनाहून भिन्न आहे.

• श्री 'ब' हे शासकीय महाविद्यालयामध्ये व्याख्याता आहेत. शैक्षणिक कामाचा भाग म्हणून त्यांनी ह्या उत्पादनावर संशोधन केले आहे.

• ते केवळ शासकीय महाविद्यालयांसाठीच खडूचे उत्पादन करू इच्छितात.

स्वामीत्व हक्क कायदा, १९७० (Patents Act, 1970)च्या तरतूदीनुसार श्री 'अ' व श्री 'ब' ह्यांच्या हक्कांविषयी चर्चा करा. [25]

प्र.3) इ-व्यापार करारांतर्गत स्वाक्षरी ही फक्त प्रमाणबद्ध पद्धती किंवा तंत्रावर अवलंबून आहे. सदर स्वाक्षरी ही विशेष दरवाजा म्हणून स्पष्ट करण्यात आली असून तो दरवाजा चार चाव्यांच्याद्वारे उघडला जाऊ शकतो. या दरवाज्याच्या दोनही बाजूस प्रत्येकी दोन चाव्या लागतात आणि त्या दोन चाव्यांपैकी एक चावी एका पक्षाच्या मालकीची असते. दरवाज्याच्या प्रत्येक बाजूला दोनही पक्ष भिन्न-भिन्न चाव्यासोबत क्रमाने उभे राहातात. दोन पक्षांपैकी एका पक्षाच्या ताब्यात योगायोगाने दुसऱ्या पक्षाची चावी येऊ शकते, की, ज्या-द्वारे ते त्या चावीच्या आकार आणि खाचा संबंधित चावीच्या आहेत, (जनतेची चावी) असे मान्य करतात. परंतु दुसऱ्या अगर अन्य कोणत्याही पक्षाला दुसऱ्या चावीला कोणत्या प्रकारच्या खाचा आहेत हे माहित नसते. तथापि, हे मात्र निश्चित आहे की, जो पर्यंत योग्य त्या चार चाव्या दरवाज्याच्या कुलपाला लावल्या जाणार नाहीत, तो पर्यंत दरवाजा उघडला जाणारा नाही. एकदा दोनही पक्ष आप-आपल्या चाव्या दरवाज्याच्या कुलपाला लावून तो उघडला जाईल याची शाश्वती दर्शवितात, त्यानंतर ते दरवाजा सुरक्षित आणि कोणत्याही भयाशिवाय उघडण्यासंबंधीची बोलणी करतात, या प्रकारच्या त्यांच्या बोलणीच्या व्यवसायात बाह्य व्यक्तीला हस्तक्षेप करता येईल.

इलेक्ट्रॉनिक कागदपत्रांच्या अधिकृततेच्या संदर्भाने संगणक स्वाक्षऱ्यांचा अवलंब करून चर्चा करा. [25]

प्र.4) 'निरमा इंडिया लिमिटेड' (फिर्यादी) ही कंपनी विविध प्रकारचे साबण, डिटर्जंट्स, रसायने इत्यादी उत्पादन करणारी एक अग्रेसर कंपनी आहे. कंपनी विविध प्रकारची उत्पादने आपल्या व्यापारी चिन्हांतर्गत विक्री करित असल्यामूळे कंपनीला बाजारपेठेत मोठ्या प्रमाणावर नावलौकिक व प्रतिष्ठा प्राप्त झालेली आहे.

‘व्हिल सोप्स लि.’ (प्रतिवादी) ही कंपनी देखील विविध प्रकारच्या साबणांच्या व डिटर्जंटच्या ब्रँड्सचे उत्पादन करते आणि ती एक फिर्यादी कंपनीची स्पर्धक आहे.

फिर्यादी कंपनी, ‘निरमा इंडिया लि.’ ने भारत सरकारकडून पेटंट कायदांतर्गत १७१ पेक्षा जास्त कार्यान्वित पेटंट्स धारण केलेले आहेत. सदर कंपनीने असा दावा केला आहे की, प्रतिवादी कंपनीने पेटंट क्रमांक १७०१७१चा तपशिल धारण केलेला असून त्याचा भौतिकदृष्ट्या अयोग्य आणि बेकायदेशीररित्या वापर करत आहे. हे त्यांचे कृत्य याचिकाकर्त्याच्या पेटंट हक्कांचे उल्लंघन करणारे आहे.

याचिकाकर्त्याने पुढे असाही दावा केला आहे की, फिर्यादी कंपनीचा अंघोळीचा साबण प्रतिवादी कंपनीने ‘निरमा प्लस’ या व्यापारी चिन्हांतर्गत ‘सर्व नवीन’ ‘दीर्घकाळ टिकणारा साबण’ या शब्दांच्या आवेष्टनासहित विक्री केलेला आहे. या प्रकारच्या दिशाभूल कृत्यामुळे व्यापार आणि जनतेचा त्या साबणाने विश्वास संपादन केलेला आहे व जनतेला असे वाटते की, हा अंघोळीचा साबण सुधारित दर्जाचे उत्पादन आहे. त्यामुळे फिर्यादी कंपनीला भरून न काढता येणारा तोटा, हानी व इजा पोहचते. प्रतिवादी कंपनीने असा दावा केलेला आहे की –

- ही कंपनी बहुराष्ट्रीय कंपनी असून गेल्या ६० वर्षांपासून अंघोळीचे साबण निर्मिती करण्याच्या क्षेत्रात अग्रेसर आहे.
- प्रतिवादी कंपनी विविध प्रकारच्या साबणांच्या मिश्रणांचा उपयोग करते. असे मिश्रण नव्याने शोधून काढले जात नाहीत. त्यामुळे त्यांनी पेटंट मिळविण्यासाठी अर्ज दाखल केलेला नाही.
- पेटंट हा एक नवीन प्रश्न असून त्याची वैधता हा एक गंभीर कलहाचा अथवा आव्हानाचा मुद्दा आहे.
- जर फिर्यादी कंपनीला ह्या अवस्थेत हुकूम दिला तर कंपनी साबण उद्योगामध्ये मोठ्या प्रमाणावर आघाडी घेईल आणि त्यामुळे सुदृढ स्पर्धेवर विपरीत परिणाम होईल.

पेटंट कायद्याच्या संदर्भाने या समस्येची चर्चा करा.

[25]

प्र.5) अनेक लोक जागतिक व्यापार संघटनेचा उल्लेख बहुतेक वेळा 'चुकीची व्यापार संघटना' (Wrong Trade Organisation) असा करतात. हेच मत अनेक संघटनांनी विशेषतः कामगार संघटनांनी व्यक्त केले आहे.

ही चुकीची व्यापार संघटना आहे, असे म्हटले जाते कारण पर्यावरणाची हानी करणाऱ्या व्यापाराचा त्यामध्ये अंतर्भाव आहे आणि तिने गरीब देशांमधील श्रमिकांसाठी अयोग्य कार्यपरिस्थिती निर्माण केली आहे. असे मानले जाते की, जागतिक व्यापार संघटना जागतिक पर्यावरणाला फार मोठा धोका निर्माण करीत आहे. सियाटल येथील निदर्शनामार्गाची भूमिका अशी होती, की विविध देशांमध्ये प्रतिकूल कार्यपरिस्थितीतून उत्पादित झालेल्या वस्तूंचा प्रवेश जागतिक पातळीवर होणाऱ्या वस्तूविक्रीच्या प्रवाहामध्ये होऊ नये, यासाठी जागतिक व्यापार संघटना काहीही करीत नाही. प्रश्न असा आहे, की हे काम जागतिक व्यापार संघटनेचे आहे काय ? जागतिक व्यापार संघटनेने उत्पादन व व्यापाराशी निगडित कामगार व पर्यावरणाच्या प्रश्नांमध्ये लक्ष घालावे काय ?

काहींचा युक्तिवाद असा आहे, की जागतिक व्यापार संघटनेला व्यापार आणि उत्पादनांशी निगडित कामगार व पर्यावरणाच्या प्रश्नांमध्ये लक्ष घालण्यास भाग पाडणे, हे वास्तविक पाहता काही विकसित देशांच्या व्यापक प्रयत्नांचा एक भाग आहे. ह्याचे स्पष्ट कारण असे आहे, की गरीब देशांमध्ये स्वस्त मजूरी आणि उच्च दर्जाच्या कार्यपरिस्थितीचा अभाव ह्यांमुळे तेथील उत्पादनाचा खर्च अतिशय कमी आहे. यामुळे गरीब देशांना श्रीमंत देशांच्या तुलनेने जागतिक बाजारपेठेमध्ये आघाडी घेणे शक्य आहे. हे दोन्ही युक्तिवाद बरोबर आहेत असे म्हटल्यास जागतिक व्यापार संघटनेवर चुकीच्या लोकांचा प्रभाव व नियंत्रण आहे, असे मानावे लागेल.

सविस्तर चर्चा करा :

- (अ) जागतिक व्यापार संघटनेच्या मूलभूत मर्यादा.
- (ब) कार्यपरिस्थितीच्या संदर्भात जागतिक व्यापार संघटनेने कितपत हस्तक्षेप केला पाहिजे आणि करू शकेल ?
- (क) जागतिक व्यापार संघटनेचा उल्लेख 'चुकीची व्यापार संघटना' (Wrong Trade Organisation) असा करणे संयुक्तिक आहे काय ?

[25]

प्र.6) श्री एस. पी. मॉरगन यानी आपल्या 'भाडोत्री कंटेनेर्स'साठी 'कंटेनेर्स' या चिन्हाचा व्यापारी चिन्ह म्हणून वापर करण्यास सुरुवात केली. त्या व्यापारी चिन्हाच्या जाहिरातीवर त्यांनी, प्रचंड खर्च केला. त्यामुळे त्या चिन्हाला बाजारपेठेत फार प्रसिद्धी मिळाली. दहा वर्षांनंतर त्या 'भाडोत्री कंटेनेर्स' ला शंभर टक्के भिन्नत्वदर्शक नावीन्यता प्राप्त झाल्यामुळे त्यांनी ट्रेड मार्कस् नोंदणीसाठी अर्ज केला. तथापि, व्यापारी चिन्ह हे स्पष्टीकरणात्मक शब्द असून तो शब्द व्यापाऱ्याच्या मालाचे स्वरूप व गुणवैशिष्ट्य दर्शवितो, या हरकतीवर निबंधकाने त्या व्यापारी चिन्हाची नोंदणी नाकारली आहे. या समस्येच्या संदर्भाने व्यापारी चिन्ह नोंदणी संबंधी आवश्यक असणाऱ्या तरतूदीची चर्चा करा आणि निबंधकाच्या हरकतीस प्रतिवाद करण्यासाठी श्री एस. पी. मॉरगन यांना मार्गदर्शन करा.

[25]

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-414

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2011
CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT
SPECIAL PAPER - VII

RECENT ADVANCES IN CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

(Group - F)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Discuss important Co-operative Principles. [20]

OR

Q.1) How is Leadership important in the Development of Co-operative Institutions ? [20]

Q.2) Discuss impact of Globalisation on the Co-operative Sector. [20]

OR

Q.2) What should Co-operatives do to survive Global Competition ? [20]

Q.3) Discuss merits and demerits of Micro Finance Institutions. [20]

OR

Q.3) Critically review performance of Self Help Groups. [20]

Q.4) What reasons have been cited for Farmer's Suicides by various Committees ? [20]

OR

Q.4) Critically review measures adopted by the Government to address the problem of Farmer's Suicides. [20]

Q.5) Write short notes : (Any Two)

[20]

- (a) Sickness in Co-operative Institutions
 - (b) Women Empowerment Through Self Help Groups
 - (c) Self-sustaining Rural Development
 - (d) Marketing of Self Help Group Products
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-414

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- (2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नप्रतिका पहावी.

प्र.1) सहकाराच्या महत्त्वाच्या तत्वांबाबत चर्चा करा. [20]

किंवा

प्र.1) सहकारी संस्थांच्या विकासात नेतृत्वाचे कसे महत्त्व असते ? [20]

प्र.2) सहकारी क्षेत्रावर जागतिकीकरणाच्या प्रभावाची चर्चा करा. [20]

किंवा

प्र.2) जागतिक स्पर्धेत अस्तित्व ठेवण्यासाठी सहकारी संस्थांनी काय केले पाहिजे ? [20]

प्र.3) सूक्ष्म वित्त संस्थांच्या फायद्या-तोट्यांची चर्चा करा. [20]

किंवा

प्र.3) स्वयंसहाय्यता गटाच्या कामगिरीचे टीकात्मक परीक्षण करा. [20]

प्र.4) विविध समित्यांनी शेतकऱ्यांच्या आत्महत्ये संदर्भात कोणती कारणे दिलेली आहेत ? [20]

किंवा

प्र.4) शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या रोखण्यासाठी योजलेल्या शासकीय योजनांचे टीकात्मक परीक्षण करा. [20]

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

[20]

- (अ) सहकारी संस्थांचे आजारपण
 - (ब) स्वयंसहाय्यता गटांमार्फत स्त्रियांचे सक्षमीकरण
 - (क) आत्मनिर्भर ग्रामीण विकास
 - (ड) स्वयंसहाय्यता गटांच्या उत्पादनांचे विपणन
-

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4070]-415

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2011

CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

SPECIAL PAPER - VIII

CASE STUDIES IN CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT

(Group - F)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) All questions carry equal marks.*

Q.1) Analyse the following case and express your views about related issues :

A Small Scale Agro-Industrial Co-operative Society was established in 1997 with initial investment of Rs. 1 crore to manufacture jam, squash, fruit juice, biscuits etc. The Co-operative Society grew over the years and its turnover at the end of 2010-11 was Rs. 80 crores. It also performed very well against large scale competition from Parle, Pepsi, Britannia, mainly due to quality products which was the prime consideration. It was, however, noticed that the society has yet to accept concept of professional management. It can even do better than what it has been doing at present if adequate Marketing Research and Development and Product-mix Strategies are adopted.

Mr. Ghatpande, the Managing Director of the Co-operative Society, was thinking of making a big entry in the market for soft-drinks. He, in consultation with the R and D Manager, has decided to manufacture product and pack it in plastic containers of 1 litre, 500 ml packs against glass bottles which cause heavy loss due to breakage.

Analyse this case :

- (a) Discuss methodology of testing acceptability of the new product.
- (b) How would you position new product in the market ?

[4070]-415

1

P.T.O.

- (c) Do you think that the new product will reduce cost ?
- (d) How to implement Concept of Professionalisation ?

Q.2) Mr. Balwan was an operator in a Bajrang Co-operative Sugar Factory, Dhule. He was in the sugar factory for more than 10 years. A matriculate, fair complexion, good height and physique, soft-spoken, always putting on a smile are some of the personal details of Mr. Balwan. He was drawing Rs. 8,000 p.m. when he was recruited in 2001 and by the dint of hardwork, sincerity and honesty he got quick promotions. In January, 2011, his pay was Rs. 15,485 p.m. He was placed in Highly Skilled Category.

On 20th March, 2011, while he was working in first shift, he committed a mistake which involved a net production loss of Rs. 5,00,000 to the Bajrang Co-operative Sugar Factory. The Production Manager held him responsible for the loss and asked Personnel Officer what action should be taken. Personnel Manager said, “We will dismiss him”. Production Manager said, “No”, he is very good at work, very sincere. This was the only mistake done by him. I do not know how it could happen.

Personnel Manager called Mr. Balwan and asked him questions. Mr. Balwan admitted his mistake in writing and requested management not to terminate his services but to excuse him.

The Personnel Manager dismissed him from the services. Mr. Balwan appealed directly to the Chairman of the Sugar Factory.

Give your decision on the appeal with reasons, assuming that you are the Chairman.

Analyse this case and express your views about the following :

- (a) Decision of the Personnel Manager
- (b) His Promotions
- (c) Opinion of the Production Manager
- (d) Probable Decision of the Chairman

Q.3) Kolhapur Dairy Co-operative Ltd., has got a number of drivers and many service trucks for transportation of milk from Kolhapur to Mumbai, Kolhapur to Pune and Kolhapur to Goa. One of the truck drivers, having 28 years faithful service and no blemish record in the past, drove his vehicle on the wrong side of Mumbai - Goa National High Way, struck a car and killed 3 persons. He was also severely injured and was not expected to do his normal duty.

In view of the above serious condition of the driver, the Kolhapur Dairy Co-operative Ltd. did not take any disciplinary action against him at that time. The company also paid him all the sick benefits and hospital expenses as per settlement for 6 months. The expiration of 6 months period is coming to an end and the driver is still in the hospital. According to the Doctors, the driver will not be able to return to his job within the reasonable future.

Discuss in brief with reasoning :

- (a) What action should be taken against the driver by the Management ?
- (b) Whether he should be charge-sheeted and enquiry held or simply discharged as per service rules.
- (c) Whether the management was justified in not taking any action against the driver immediately after the accident.
- (d) Whether the driver is entitled to claim compensation for accident and injuries caused to him in addition to retiring benefits.

Q.4) A well reputed Food Processing Co-operative Industry was working in Nasik District for about three decades. The Board of Directors of Co-operative Industry has recently decided to expand its production. It was decided to shift industry to a new location about 30 km. away from its present site. For want of experienced hands some of the workers were transferred to the new site. As the workers transferred to the new site were living in town, the union demanded increase of Rs. 600 in their salary. But the Chairman of Co-operative Industry offered to give Rs. 500 only to cover transport cost.

When the plant was being shifted to the new site negotiations went uninterrupted between the Management and the Union on the issue. However, both the parties could not come to a settlement even after 2 months.

The Management was firm on their decision even though the Union indicated some flexibility. The Union refused to compromise fully on the issue. They adopted go slow tactics to pressurise Management. The production went down drastically but still the management was firm on their stand. In the mean time the management charge-sheeted some of the trade union leaders and suspended them and the enquiry was pending. Make detailed analysis of the case on the legal and other grounds and also discuss about the following questions :

- (a) Do you justify Management Decision. If yes/no, why ?
 - (b) Are the workers right in their approach ? Comment.
 - (c) Whether the Management Decision is right or wrong. Comment.
-

Total No. of Questions : 4]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4070]-415

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नप्रतिका पहावी.

प्र.1) सन १९९७ मध्ये कृषी मालावर आधारित एक लघु उद्योगाची सहकारी तत्वावर स्थापना झाली. या संस्थेची सुरुवातीची गुंतवणूक रु. १ कोटी होती. मुरांबा, फळांपासून तयार केलेले पेय, फळांचा रस, बिस्कटे इ. प्रकारचे उत्पादन सुरु केले. या सहकारी संस्थेची वाढ होऊन सन २०१०-११ मध्ये एकूण रु. ८० कोटीची उलाढाल झाली होती. संस्थेने उत्पादनाचा दर्जा महत्वाचा मानल्याने केवळ दर्जाच्या आधारे पारले, पेप्सी, ब्रिटानिया अशा प्रमुख मोठ्या उद्योगाबरोबर चांगल्या प्रकारे स्पर्धा केली. असे असले तरी अद्यापपर्यंत संस्थेने व्यावसायीक व्यवस्थापनाचा स्वीकार केलेला नव्हता. जर संस्थेने बाजारपेठांचे संशोधन व विकास आणि योग्य उत्पादन-मिश्र नीतीची अवलंब केला तर आहे त्यापेक्षा चांगली कामगिरी करता येईल.

मि. घाटपांडे हे या सहकारी संस्थेचे कार्यकारी संचालक आहेत. शितल पेय बाजारपेठेत त्यांनी प्रवेश करण्याचा महत्वाचा निर्णय घेतला. कंपनीचे संशोधन आणि विकास मॅनेजर व सल्लागार यांचेबरोबर चर्चा करून शितल पेयांचे उत्पादन करून त्यांचे १ लिटर व ५०० ग्रॅम या स्वरूपात काचेच्या बाटल्यांऐवजी प्लॅस्टिक पिशव्यांमध्ये पॅकिंग करण्याचे ठरविले. काचेच्या बाटल्या फूटण्यांचे प्रमाण अधिक असल्याने नुकसान होत होते. त्यामुळे पर्यायी प्लॅस्टिक पॅकिंगचा पर्याय निवडला होता.

केसचे विश्लेषण करा व पुढील प्रश्नांविषयक तुमचे मत सांगा :

- (अ) नवीन उत्पादनाची स्वीकृती पद्धतीबाबत चर्चा करा.
- (ब) नवीन बाजारपेठेत तुमची परिस्थिती कशी असेल ?
- (क) नवीन उत्पादन खर्चात कपात करेल असे तुम्हास वाटते काय ?
- (ड) व्यवसायीकरणाची संकल्पना प्रत्यक्षात कशी आणता येईल ?

[4070]-415

5

P.T.O.

प्र.2) धुळे येथील बजरंग सहकारी साखर कारखान्यामध्ये मि. बलवान हे यंत्र चालविण्याच्या (ऑपरेटर) कामावर होते. या सहकारी साखर कारखान्यामध्ये १० वर्षांपेक्षा अधिक काळापासून ते कार्यरत आहेत. त्यांचे शिक्षण ११वी पर्यंत असून गोरा रंग, चांगली उंची, चांगली शरीरयष्टी, गोड बोलणारा, चेहऱ्यावर सतत हास्य ही त्यांची व्यक्तिगत माहिती आहे. सन २००१ मध्ये त्याची नेमणूक झाली त्यावेळेस त्याचा दरमहा पगार रु. ८,००० इतका होता. कठोर परिश्रम, प्रामाणिकपणा याच्या बळावर त्याला जलद गतीने बढती मिळत गेली. १ जानेवारी, २०११ मध्ये त्याचा दरमहा पगार रु. १५,४८५ इतका होता व उच्च कुशल कर्मचारी या वर्गीकरणामध्ये त्याचा समावेश करण्यात आला.

बजरंग सहकारी साखर कारखान्यामध्ये प्रथम पाळी (शिफ्ट) मध्ये काम करित असताना २० मार्च, २०११ रोजी त्याच्या हातून एक चूक झाली व त्यामुळे रु. ५,००,००० इतके उत्पादनाचे नुकसान झाले. उत्पादन व्यवस्थापकाने चुकेबद्दल मि. बलवान यांना जबाबदार धरले आणि कामगार व्यवस्थापकांना विचारले की बलवान विरुद्ध कोणती कारवाई करावी. कामगार व्यवस्थापकाच्या मते त्याला कामावरून काढून टाकावे. परंतू उत्पादन व्यवस्थापकांनी त्यास नकार दिला. त्यांच्या मते बलवान कामासाठी अतिशय चांगला व सच्चा माणूस आहे. त्यामुळे कामावरून काढून टाकू नये. ही त्याची पहिलीच चूक असून त्याच्या हातून अशी चूक कशी झाली हे मला माहित नाही.

कामगार व्यवस्थापकाने मि. बलवान यास बोलावून घेतले आणि काही प्रश्न विचारले. बलवानने आपली चूक लिखित स्वरूपात मान्य केली आणि व्यवस्थापनाने त्याला माफी करून कामावरून कमी करू नये अशी विनंती केली.

कामगार व्यवस्थापकाने बलवान यास कामावरून कमी केले. बलवान याने याविरोधात सरळ साखर कारखान्याच्या चेअरमन यांचेकडे अपील केले/दाद मागितली. तुम्ही 'चेअरमन' आहात असे गृहीत धरून वरील अपीलावर कारणासहित निर्णय द्या. या केसचे विश्लेषण करून पुढील बाबींबाबत तुमचे मतप्रदर्शन करा.

- (अ) कामगार व्यवस्थापकाचा निर्णय
- (ब) बलवानची बढती
- (क) उत्पादन व्यवस्थापकाचे मत
- (ड) चेअरमन यांचा संभाव्य निर्णय

प्र.3) कोल्हापूर दुग्ध सहकारी संस्थेकडे कोल्हापूर ते मुंबई, कोल्हापूर ते पुणे व कोल्हापूर ते गोवा या मार्गावरून दुधाची वाहतुक करण्यासाठी अनेक ट्रक्स व ड्रायव्हर्स आहेत. यापैकी एका ट्रक ड्रायव्हरचे वय २८ वर्षे असून अतिशय विश्वासु व प्रामाणिक आहे. या अगोदरची त्याची सेवा निष्कलंक आहे. परंतु मुंबई-गोवा राष्ट्रीय महामार्गावरून जात असताना त्याचे वाहन चूकीच्या बाजूने गेले व एका कारला धडक दिली. कारमधील ३ प्रवासी जागेवरच मृत झाले. ड्रायव्हर सुद्धा गंभीररित्या जखमी झाला व त्याचे ड्रायव्हिंगचे काम करू शकणार नाही अशी परिस्थिती निर्माण झाली.

ड्रायव्हरची गंभीर परिस्थिती विचारात घेवून कोल्हापूर दुग्ध सहकारी संस्थेने त्याच्याविरुद्ध कोणतीही नियमभंगाची कारवाई केली नाही. कराराप्रमाणे ६ महिनेपर्यंतचा दवाखान्याचा संपूर्ण खर्च केला तसच आजारपणाचे सर्व फायदे संस्थेने दिले. ६ महिन्यांचा कालावधी संपत आला तरीही ड्रायव्हर हॉस्पिटलमध्ये होता. डॉक्टरांच्या मते नजीकच्या भविष्यकाळात ड्रायव्हर परत कामावर येवू शकणार नाही. वरील केसची कारणासहित चर्चा करा.

(अ) व्यवस्थापनाने ड्रायव्हरच्या विरोधात कोणती कारवाई करावयास पाहिजे ?

(ब) ड्रायव्हरच्या विरोधात कायदेशीर करावी व चौकशी करावी किंवा नाही किंवा केवळ नोकरीतून काढून टाकावे ?

(क) अपघात झाल्यानंतर लगेचच ड्रायव्हरच्या विरोधात व्यवस्थापनाने कारवाई करावी किंवा नाही याचे समर्थन करा.

(ड) निवृत्तीच्या फायद्याबरोबर ड्रायव्हरने अपघाताची नुकसान भरपाई मागावी किंवा नाही ?

प्र.4) नासिक जिल्ह्यात ३ दशके अन्नप्रक्रिया करणारा एक सहकारी कारखाना आहे. या कारखान्याच्या संचालक मंडळाने उत्पादन वाढविण्याचा निर्णय घेतला आहे. हा कारखाना सध्याच्या जागेवरून ३० कि.मी. दूर असलेल्या नवीन जागेवर स्थलांतरित करण्याचा निर्णय घेण्यात आला. नवीन जागेवरील कारखान्यात अनुभवी कामगारांची आवश्यकता असल्याने जुन्या कारखान्यातील काही अनुभवी कामगारांची नवीन कारखान्यात बदली करण्यात आली. बदली करण्यात आलेले कामगार शहरात राहत असल्याने कामगार संघटनेने त्यांच्या पगारात रु. ६०० इतकी वाढ करण्याची सूचना केली / मागणी केली. परंतु सहकारी प्रक्रिया संस्थेच्या चेअरमनने प्रवास खर्च म्हणून केवळ रु. ५०० इतकी वाढ देण्याबाबत तयारी

दर्शविली. व्यवस्थापन आणि कामगार संघटनेमध्ये पगारवाढीबाबतची ही चर्चा कारखाना नवीन जागेत स्थलांतरित होईपर्यंत चालू राहिली. परंतू दोन महिने उलटूनही दोनही पक्ष कोणत्याही निर्णयाप्रत आले नाही.

व्यवस्थापन आपल्या निर्णयाबाबत ठाम होते. संघटना मात्र काहीशी लवचिक होती. परंतू संघटना व्यवस्थापनाचा निर्णय पूर्णतः स्वीकारण्यास तयार नव्हती. व्यवस्थापनावर दबाव आणण्यासाठी संघटनेने मंद गतीने काम करण्याचा निर्णय घेतला. यामुळे उत्पादन बरेच कमी झाले तरीही व्यवस्थापन आपल्या निर्णयाबाबत ठाम राहिले. दरम्यानच्या काळात व्यवस्थापनाने कामगार संघटनेच्या काही कामगार नेत्यांवर ठपका ठेवून त्यांना कामावरून निलंबित केले. त्यांचेवरील चौकशी चालू आहे. वरील केसचे कायदा व इतर बाबी विचारात घेवून विश्लेषण करा आणि खालील प्रश्नांचीही चर्चा करा.

(अ) व्यवस्थापनाच्या निर्णयाशी तुम्ही सहमत आहात काय ? असल्यास किंवा नसल्यास - का ?

(ब) कामगारांचा पवित्रा योग्य आहे काय ? याबाबत मत मांडा.

(क) व्यवस्थापनाचा निर्णय बरोबर आहे किंवा नाही - मतप्रदर्शन करा.

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-416

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2011

ADVANCED BANKING AND FINANCE

SPECIAL PAPER - VII

RECENT ADVANCES IN BANKING AND FINANCE

(Group - G)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) All questions carry equal marks.*

Q.1) Explain Concepts of Bank Guarantee and Dematerialisation (Demat) in detail.

OR

Q.1) Write a detailed note on Customer Service and Importance of Customer Education.

Q.2) Explain various ways of Electronic Funds Transfer.

OR

Q.2) Write notes on the following :

- (a) Relevance of Development Banks
- (b) Universal Banking

Q.3) Explain in detail the Money Market Derivatives.

OR

Q.3) Explain in detail the changing trends in Foreign Institutional Investment in India.

Q.4) Explain in detail the recent developments in the Indian Capital Market with special reference to :

- (a) Book Building
- (b) Listing and Trading of Securities

OR

Q.4) Explain the following :

- (a) Online IPOs
- (b) Depositories

Q.5) Write notes : (**Any Two**)

- (a) Motives for Bank Mergers and Acquisitions in India
 - (b) Over the Counter Exchange of India
 - (c) Repurchase Obligations
 - (d) Certificate of Deposits
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-416

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- (2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

प्र.1) बँक हमी आणि डिमटीरियलायझेशन या संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) ग्राहक सेवा आणि ग्राहक शिक्षणाचे महत्त्व यांवर सविस्तर टीप लिहा.

प्र.2) निधी हस्तांतरणाचे विविध इलेक्ट्रॉनिक मार्ग स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) खालील संकल्पना स्पष्ट करा :

(अ) विकास बँकांची प्रस्तुतता

(ब) वैश्विक बँकिंग

प्र.3) नाणेबाजारातील साधितांवर सविस्तर टीप लिहा.

किंवा

प्र.3) भारतातील विदेशी संस्थात्मक गुंतवणूकीतील बदलते कल स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील विषयांना अनुसरून भारतीय भांडवल बाजारातील सध्याचा विकास सविस्तर स्पष्ट करा :

(अ) पुस्तक बांधणी

(ब) भागांची खरेदी, विक्री व सूचीकरण

किंवा

प्र.4) खालील संकल्पना स्पष्ट करा :

(अ) ऑनलाइन आय.पी.ओ.

(ब) डिपॉझिटरीज्

प्र.5) टिपा लिहा : (कोणत्याही दोन)

(अ) भारतात बँक विलिनीकरण व संपादन यांमागील हेतू

(ब) ओव्हर द काउंटर एक्सचेंज ऑफ इंडिया

(क) पुनखरेदी बंधने

(ड) ठेव प्रमाणपत्र

Total No. of Questions : 7]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4070]-417

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2011

ADVANCED BANKING AND FINANCE

SPECIAL PAPER - VIII

CASE STUDIES IN BANKING AND FINANCE

(Group - G)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) Solve **any five** cases from the following.
- (2) All cases carry equal marks.

Q.1) Mr. 'A' has a Savings Bank Account with Bank of Hindustan. Mr. 'A' wishes to open a fixed deposit account with the same branch of Bank Hindustan, where he has the Savings Account. Based on this information answer the following :

- (a) Can the banker take Mr. 'A's Signature as his own introducer for a Fresh Fixed Deposit Account ? Justify your answer.
- (b) Can Mr 'A' have two different persons as nominees to these two accounts ?
- (c) What is your understanding of a Nominee ?
- (d) In the above case the two nominees are not the legal heirs of Mr. 'A'. Can the legal heirs of the accountholder claim money in these accounts without being the nominees in the event of Mr. 'A's death ?

Q.2) A Customer wishes to open an account with your bank. She happens to be a 'Paradahnashin Woman'. How would you transact with such a customer ? You may also have to transact with illiterate, minor, lunatic and drunkards. How would you deal with such special type of customers right from account opening to day to day transactions ?

Q.3) A Businessman has an account with Bank of Mysore. He deposits 4 cheques amounting to Rs. 800 with the bank. After a week he draws a cheque for Rs. 500 to pay to a friend. The bank dishonours this cheque of Rs. 500 with a remark 'Refer to Drawer'. What action can the businessman take against the bankers, if :

- (a) The cheques for Rs. 800 have not been collected by the bank because they were sent three days after receipt by the bank.
- (b) The cheques have been collected and credited to the Customer's (Businessman's) Account.
- (c) The cheques have been collected and credited to the account of a wrong person.
- (d) Two cheques from out of 4 amounting to Rs. 300 were dishonoured.

Q.4) (A) Mr. Manoj applies to Bank of Tamilnadu for a loan of Rs. 1,40,000 for the purchase of an auto-rickshaw. He wishes to generate income by plying the vehicle as a taxi. He would repay loan from out of income so generated. As a Branch Manager what precautions would you take before and after disbursement of this loan ? What documents would you obtain for granting such a loan ?

After six months, if he defaults and does not respond to your follow-up letters demanding repayment, what steps would you take to recover dues ?

(B) Mr. 'X', Customer of Bank of Rajasthan, approaches bank with an F.D. worth Rs. 1,00,000 issued in his name by Bank of Bengal. Mr. 'X' wants Bank of Rajasthan to extend an advance against this fixed deposit. How would you, as the Manager of Bank of Rajasthan, deal with this proposal ?

Q.5) You are an agent of a newly established bank. You are approached by some persons for the following types of loans :

- (a) A person wants a loan of Rs. 40,000 for starting a photocopying business.
- (b) A student wants a loan of Rs. 2,00,000 for completing an M.B.A.

- (c) A person wants to purchase 4 buffalos worth Rs. 2,00,000 to start his own small dairy.
- (d) A person wants to start trading in the share market and wants for the same purpose Rs. 10,00,000.

Can such loans be granted ? Discuss each case separately. What documents are to be obtained in case of grant of such loans ? Do you think a Guarantor in each of the above mentioned cases is essential ?

Q.6) Mr. Siddharth has a cash credit outstanding in his name worth Rs. 1,00,000. Due to some reasons he was unable to repay instalments and the current overdue is Rs. 40,000. Mr. Siddharth has a savings account with the same bank held in joint name with his wife.

He also has a F.D. with the same bank in joint name with his minor son. The balances in F.D. and Savings Account are sufficient to take care (offset) of the overdue amount of Rs. 40,000. In addition to this he has a recurring account in his individual name (sole name) but it has not matured yet. To recover overdues, how would you act as a Branch Manager ? Discuss each case independently. In case he did not have any such accounts how would you have recovered overdues ? Would you wait for the recurring account to mature to square off the overdue amount ?

Q.7) Mr. 'A' holds a Fixed Deposit Account with Bank of Jammu for a period of 5 years. Mr. 'A' wants to withdraw money from the said account prematurely. On the basis of this information answer the following :

- (a) Is withdrawal from the Fixed Deposit Account permissible ? Justify your answer.
- (b) If 'No', what are the ways in which Mr 'A' can have access to the amount in F.D. ?
- (c) If Mr. 'A' decides to break F.D. in the very first year from the date of F.D. would Mr. 'A' have to lose some interest on the fixed deposit. Please clarify in detail.
- (d) While opening fixed deposit account with this bank Mr. 'A' deposited money in cash. He does not hold a savings or a current account with this bank. On maturity of this F.D. 5 years later, how would you make payment ?

Total No. of Questions : 7]

[Total No. of Printed Pages : 4

[4070]-417

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) खालीलपैकी कोणतीही पाच उदाहरणे सोडवा.
- (2) सर्व उदाहरणांना समान गुण आहेत.
- (3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नप्रतिका पहावी.

प्र.1) श्री 'अ' यांचे बँक ऑफ हिंदुस्थानमध्ये बचत खाते आहे. याच शाखेमध्ये श्री 'अ' मुदत ठेव खाते उघडू इच्छितात. याचा संदर्भ घेऊन पुढील प्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (अ) श्री 'अ'चे नवीन मुदत ठेव खाते उघडण्यासाठी सदर बँक श्री 'अ'चीच त्याचा परिचयकर्ता म्हणून सही घेऊ शकते काय ? आपले उत्तर स्पष्ट करा.
- (ब) श्री 'अ' आपल्या दोन बँक खात्यांना दोन वेगवेगळ्या व्यक्तींचे नामनिर्देशन करू शकतो काय ?
- (क) 'नामनिर्देशित व्यक्ती' यापासून तुम्हाला काय अर्थबोध होतो ?
- (ड) वरील उदाहरणातील दोन नामनिर्देशित व्यक्ती श्री 'अ'चे कायदेशीर वारसदार नाहीत. श्री 'अ' मरण पावल्यावर 'अ'चे कायदेशीर वारसदार त्यांच्या खात्यातील रकमेची मालकी नामनिर्देशित व्यक्ती नसतानाही मिळवू शकतात काय ?

प्र.2) एक 'पडदानशीन (बुरखाधारण करणारी) स्त्री' आपल्या बँकेत खाते उघडू इच्छिते. अशा खातेदाराशी आपण कशाप्रकारे बँक व्यवहार कराल ? तुम्हाला बँकर या नात्याने अशिक्षित व्यक्ती, अज्ञान, वेडी व्यक्ती तसेच मद्यपी यांच्याशी देखील व्यवहार करावे लागू शकतात. आपण त्यांचे बँक खाते उघडण्यापासून ते दैनंदिन व्यवहारांपर्यंत या विशेष प्रकारच्या ग्राहकांशी कशाप्रकारे बँक व्यवहार कराल ?

[4070]-417

5

P.T.O.

प्र.3) एका व्यावसायिकाचे बँक ऑफ मैसूरमध्ये खाते आहे. सदर व्यावसायिक आपल्या खात्यात रुपये ८०० रकमेचे चार धनादेश जमा करतो. एका आठवड्यानंतर सदर व्यावसायिक आपल्या मित्राला रु. ५००चा धनादेश देतो. 'धारकाशी संपर्क करा' या सबबीवर बँक रु. ५००चा धनादेश अदा न करता परत पाठविते. व्यावसायिक या बँकेवर काय कारवाई करू शकतो, जर :

- (अ) व्यावसायिकाची बँक रु. ८००चे धनादेश वसूल करू शकली नाही कारण वसूली बँकरने सदर धनादेश जमा केल्यापासून तीन दिवसांनंतर वसूलीसाठी पाठविले होते.
- (ब) सदर धनादेश वसूल करून व्यावसायिकाच्या खात्यात जमा करण्यात आले आहेत.
- (क) सदर धनादेश वसूल करून कोणा दुसऱ्याच्या खात्यात जमा केले आहेत.
- (ड) चार धनादेशांपैकी एकूण रुपये ३००चे धनादेशांचा अनादर झाला आहे.

प्र.4) (अ) ऑटोरिक्षा घेण्यासाठी श्री मनोज याने बँक ऑफ तामिळनाडू कडे रु. १,४०,०००च्या कर्जाचा अर्ज केला आहे. रिक्षा चालवून त्यापासून उत्पन्न मिळवण्याची त्याची इच्छा आहे व त्यातूनच तो सदर कर्जाची रक्कम परत करणार आहे. बँकेचा व्यवस्थापक या नात्याने सदर कर्जमंजूरीच्या आधी व नंतर तुम्ही कोणती काळजी घ्याल ? सदर कर्जमंजूरीसाठी आपण कोणकोणत्या कागदपत्रांची मागणी कराल ?

कर्जमंजूरीच्या सहा महिन्यांनंतर श्री मनोज जर कर्ज परतफेड करत नसेल तसेच आपल्या कर्ज परतफेड मागणीपत्रांना देखील उत्तरे देत नसेल तर आपण कर्जवसूलीसाठी कोणत्या मार्गाचा अवलंब कराल ?

- (ब) श्री 'क्ष' आपल्या नावाने असलेली रु. १,००,००० रकमेची बँक ऑफ बंगालची मुदत ठेव पावती घेऊन बँक ऑफ राजस्थानकडे त्या ठेवपावतीवर कर्जमागणी करतो. बँक ऑफ राजस्थानचे शाखा व्यवस्थापक या नात्याने तुम्ही हे प्रकरण कसे हाताळाल ?

प्र.5) तुम्ही एका नवीन स्थापन झालेल्या बँकेचे अभिकर्ते आहात. खालील प्रकारच्या काही कर्जासाठी काही व्यक्ती आपणास भेटतात.

- (अ) झेरॉक्सचा व्यवसाय सुरु करण्यासाठी एक व्यक्ती रु. ४०,०००चे कर्जमागणी करते.
- (ब) एम.बी.ए. शिक्षण पूर्ण करण्यासाठी एक विद्यार्थी रु. २,००,०००चे कर्जमागणी करतो.
- (क) एका व्यक्ती दुग्ध व्यवसायासाठी ४ म्हशी खरेदीनिमित्त रु. २,००,००० कर्जमागणी करतो.
- (ड) रोखे बाजारात खरेदी विक्रीच्या व्यवहारासाठी एका व्यक्तीस रु. १०,००,००० रकमेची गरज आहे.

वर नमूद केलेल्या कारणांसाठी कर्जमंजूरी केली जाऊ शकते काय ? प्रत्येक उदाहरणाची वैयक्तिक चर्चा करा. वर नमूद केलेल्या प्रत्येक उदाहरणामध्ये जांमिनदाराची गरज आहे काय तसेच या प्रत्येक कर्जासाठी कोणती कागदपत्रे आवश्यक आहेत ?

प्र.6) श्री सिद्धार्थ यांच्या नावावर रु. १,००,००० रकमेचे रोखपत कर्ज मंजूर आहे. काही कारणास्तव सदर कर्जाच्या हप्त्यांची परतफेड श्री सिद्धार्थ करू शकले नाहीत व त्यापैकी रु. ४०,००० रकमेची थकीत आज त्यांच्या नावावर आहे. श्री सिद्धार्थ व त्यांच्या पत्नीचे संयुक्त बचत खाते त्याच बँकेत आहे. त्याच बँकेत त्यांचे त्यांच्या अज्ञान मुलाबरोबरचे संयुक्त मुदत ठेव खाते देखील आहे. बचत व मुदत ठेव खात्यांमध्ये रु. ४०,०००ची थकीत वसूल करण्याइतकी रक्कम आहे. याच बरोबर त्यांचे त्याच बँकेत आवर्ती ठेव खाते देखील आहे. ते खाते फक्त त्यांच्या स्वतःच्या नावावर आहे पण त्याची मुदत अजून संपली नाही. शाखा व्यवस्थापक या नात्याने थकीत रक्कम वसूल करण्यासाठी आपण काय कराल ? प्रत्येक उदाहरणाची वैयक्तिक चर्चा करा. जर श्री सिद्धार्थ यांचे वर उल्लेख केल्यापैकी कोणतेही खाते बँकेबरोबर नसते तर सदर थकीत रक्कम तुम्ही कशाप्रकारे वसूल केली असती ? तुम्ही थकीत कर्जवसूली करण्यासाठी आवर्ती ठेव खात्याची मुदत संपेपर्यंत थांबाल काय ?

प्र.7) श्री 'अ' यांचे बँक ऑफ जम्मूमध्ये ५ वर्ष मुदतीचे मुदत ठेव खाते आहे. सदर खात्यातून श्री 'अ' यांना मुदतपूर्व रक्कम काढावयाची आहे. या माहितीवरून खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या :

- (अ) मुदत ठेव खात्यातून रक्कम काढली जाऊ शकते काय ?
- (ब) वरील प्रश्नास जर आपले उत्तर 'नाही' असेल तर, श्री 'अ' यांना आपल्या मुदत ठेवीतील रक्कम कोणत्या प्रकारे प्राप्त होऊ शकते ?
- (क) खाते उघडल्यापासून एका वर्षातच श्री 'अ' यांनी मुदत ठेव मोडण्याचा निर्णय घेतल्यास त्यांना मुदत ठेवीवरील काही व्याजास मुकावे लागेल काय ? सविस्तर स्पष्ट करा.
- (ड) मुदत ठेव खाते उघडताना श्री 'अ' यांनी ती रक्कम रोख जमा केली होती. त्यांचे सदर बँकेत बचत किंवा चालू खाते नाही. ५ वर्षानंतर मुदत खात्याची मुदत संपल्यानंतर ती रक्कम तुम्ही श्री 'अ' यांना कशाप्रकारे अदा कराल ?

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-418

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2011

ADVANCED MARKETING

SPECIAL PAPER - VII

RECENT ADVANCES IN MARKETING

(Group - H)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
- (2) *All questions carry equal marks.*

Q.1) Explain concept and process of Integrated Marketing Communication.

OR

Q.1) Explain ethics and social responsibilities in Integrated Marketing Communication Campaigns.

Q.2) State Competitive Advantages through Relationship Marketing.

OR

Q.2) What do you mean by Retail Management ? Explain importance of Retail in Indian Vs Global Scenario.

Q.3) Describe New Trends in Retailing.

OR

Q.3) Define Concept of Strategic Service Management. Explain Sustainable Competitive Advantages of Strategic Service Management.

Q.4) Write a detailed note on Evaluating Marketing Communication.

OR

Q.4) Explain in detail the Strategic Role of Marketing Services.

Q.5) Write short notes : (Any Four)

- (a) Media Management
 - (b) Relationship Management in Industrial and Consumer Products
 - (c) Retail Supply Chain Management
 - (d) Role of IT in Retailing
 - (e) Managing Reverse Logistics
 - (f) Data Base Marketing
-

Total No. of Questions : 5]

[Total No. of Printed Pages : 2

[4070]-418

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) एकात्मिक विपणन संदेशवहनाची संकल्पना आणि प्रक्रिया स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.1) एकात्मिक विपणन संदेशवहन जाहिरात मोहिमेत कोणती नैतिक मूल्ये आणि सामाजिक जबाबदाऱ्या विचारात घेतल्या जातात ते स्पष्ट करा.

प्र.2) ग्राहक संबंध व्यवस्थापनाच्या माध्यमातून मिळणारे स्पर्धात्मक फायदे स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.2) किरकोळ विक्री व्यवस्थापन म्हणजे काय ? किरकोळ विक्री व्यवस्थापनाचे जागतिकीकरणाच्या दृष्टिने भारतात असणारे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.3) किरकोळ विक्री व्यवसायातील नवीन प्रवाह कोणते ते स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.3) धोरणात्मक सेवा व्यवस्थापनाचे क्षमताधिष्ठीत स्पर्धात्मक फायदे स्पष्ट करा.

प्र.4) विपणन संदेशवहन कार्यक्रमाचे मूल्यमापन सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

प्र.4) विपणन सेवांची धोरणात्मक भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा.

[4070]-418

3

P.T.O.

प्र.5) थोडक्यात टिपा लिहा : (कोणत्याही चार)

- (अ) माध्यम व्यवस्थापन
 - (ब) औद्योगिक व उपभोग्य वस्तू बाजारातील ग्राहक संबंध व्यवस्थापन
 - (क) किरकोळ साखळी पुरवठा व्यवस्थापन
 - (ड) किरकोळ विक्री व्यवसायातील माहिती व तंत्रज्ञानाची भूमिका
 - (इ) उलट मालसाठा व वाहतुक व्यवस्था
 - (फ) सांख्यिकी आधार विपणन
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4070]-419

M. Com. (Semester - IV) Examination - 2011

ADVANCED MARKETING

SPECIAL PAPER - VIII

CASE STUDIES IN ADVANCED MARKETING

(Group - H)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :

- (1) *Part-I carries 25 marks and Part-II 75 marks.*
- (2) *Figures to the right indicate full marks.*

PART - I

Q.1) Explain advantages and limitations of Case Study Method. [15]

OR

Q.1) Explain different types of Cases. [15]

Q.2) Describe steps in solving Case Study. [10]

OR

Q.2) Explain various Approaches to Case Study. [10]

PART - II : CASE STUDY

Q.3) Attempt any three cases from the following :

Case No. 1 : The Problem of Unprofitable Orders [25]

Shri Vinayak is the Marketing Manager of the Company. This Company manufactures tin sheets and markets them in the State of Maharashtra, Gujarat and Madhya Pradesh.

Company has been receiving small orders since last one year. Though

these orders are large in number but they are not giving profit to the company, because company has to spend on transportation cost and overhead cost. Company is not profiting from such increasing number of small orders. Majority of small orders have been coming from customers who have had a long time of dealing with the company, which is a main worrying factor faced by Shri Vinayak. While Shri Vinayak does not want to lose such loyal customers he also knows that something has to be done to make sales more profitable to the company.

- (a) Analyse this situation.
- (b) As a Consultant what advice will you give to Shri Vinayak to overcome this problem of small orders.

Case No. 2 : Sky Bag Limited [25]

Sky Bag Ltd. is a famous bag manufacturing company, facing a serious set back in the market. Main reason is the dealer promotion scheme adopted by their competitor 'Super Bag Limited'. This competitor company offers discount as well as Singapore Tour to the dealers who sold 30,000 pieces in a year.

Sky Bag Ltd. offers discount direct to the customers plus they provide good service and quality products. Now they do not know how to handle promotion scheme of their rival firm ?

The company appoints you to offer sound marketing advice with special reference to promotion policy.

Case No. 3 : 'Nishigandh' an Urban Consumer Co-operative Store [25]

Nishigandh is an Urban Consumer Co-operative Store, functioning for last six years in 'Kirana Goods' with success. The membership is now about 60,000. The store operates through its four branches situated at prominent places. The store has now decided to enter into the field of marketing note books for school and college students. Note book manufacturers are willing to supply as many note books as the store may demand.

Write a detailed note on Marketing Strategy that should be adopted by the store to expand size of this new area.

Case No. 4 : Case on Market Segmentation

[25]

Mr. Parag is a Marketing Manager. His company manufactures ball pen and pencil for students. Company intends to market its products in Pune City region. In Pune City there are 20 such type of competitors, producing and selling the same products.

You as a Marketing Consultant, advice Mr. Parag about strategy to be followed for market segmentation and expansion of market.

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 3

[4070]-419

मराठी रूपांतर

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :

(1) भाग-१ साठी २५ गुण आहेत व भाग-२ साठी ७५ गुण.

(2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

भाग - १

प्र.1) केस स्टडी पद्धतीचे फायदे व मर्यादा स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्र.1) विविध प्रकारच्या केसेस स्पष्ट करा. [15]

प्र.2) केस स्टडी सोडविण्याच्या पायऱ्या विशद करा. [10]

किंवा

प्र.2) केस स्टडी बाबतचे विविध दृष्टीकोन स्पष्ट करा. [10]

भाग - २ : केस स्टडी

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही तीन केस सोडवा :

केस नं. १ : नफा नसणाऱ्या विक्रीचा प्रश्न [25]

श्री विनायक हे कंपनीचे विपणन व्यवस्थापक आहेत. ही कंपनी तीनचे शीट्स उत्पादित करते. याची विक्री महाराष्ट्र, गुजरात व मध्य प्रदेश या राज्यांमध्ये होते.

कंपनीला गेल्या वर्षी पासून विक्रीचे छोटे आदेश मिळत होते. जरी अशा ऑर्डरची (आदेश) संख्या मोठी असली तरी या पासून कंपनीला नफा मिळत नव्हता. कंपनीला वाहतुक खर्च व ओव्हरहेडचा खर्च यामुळे नफा होत नव्हता. जरी ऑर्डरचा संख्या

[4070]-419

5

P.T.O.

मोठी असली तरी नफा त्या प्रमाणात नव्हता. अशा छोट्या ऑर्डरी कंपनीला अशा ग्राहकांकडून येत होत्या की जे ग्राहक कंपनीशी अनेक वर्षांपासून व्यवहार करीत आहेत आणि ही एक मोठी समस्या श्री विनायक यांना काळजीत टाकत होती. श्री विनायक यांना असे एकनिष्ठ ग्राहक गमवायचे नव्हते तसेच यांना हे ही माहित होते की कंपनीला काही तरी केले पाहिजे की जेणे करून या विक्रीमधून नफा मिळवता येईल.

(अ) या परिस्थितीचे विश्लेषण करा.

(ब) या छोट्या ऑर्डरच्या प्रश्नामधून बाहेर येण्यासाठी आपण एक तज्ञ या नात्याने श्री विनायक यांना काय सूचवाल ?

केस नं. २ : स्कॅय बॅग लिमिटेड

[25]

स्कॅय बॅग ही बॅगा तयार करणारी प्रसिद्ध कंपनी आहे. परंतु बाजारपेठेमध्ये त्यांच्या मालाला उठाव नाही. त्याचे मुख्य कारण म्हणजे त्यांची स्पर्धक कंपनी सुपर बॅग लिमिटेडने सुरु केलेली विक्रय वृद्धी योजना. ही कंपनी विक्रेत्यांना सुट देतेच, शिवाय वार्षिक ३०,००० बॅगांची विक्री केल्यास सिंगापूरचा दौरा विक्रेत्यांना करविते.

स्कॅय बॅग कंपनी ग्राहकांना प्रत्यक्ष सुट देते व चांगली सेवा व गुणवत्तापूर्ण उत्पादन विकते. आता त्यांना त्यांच्या स्पर्धक कंपनीने सुरु केलेल्या विक्रय वृद्धी योजनेशी कशी झुंज द्यावी हे कळत नाही.

कंपनीने आपणास विपणनविषयक सल्ला देण्यास नेमले आहे. विशेषतः वृद्धी योजनेसंदर्भात आपण कशा प्रकारे सल्ला द्याल ?

केस नं. ३ : 'निशिगंध' नागरी ग्राहक सहकारी संस्था

[25]

गेली सहा वर्षे निशिगंध नागरी ग्राहक सहकारी संस्था ही यशस्वीपणे 'किराणा वस्तू' या बाजारपेठेमध्ये कार्य करीत आहे. त्यांची सभासद संख्या ६०,०००च्या आसपास आहे. मोक्याच्या जागी असलेल्या प्रमुख चार ठिकाणां हून संस्थेचे काम चालते. आता संस्थेने असे ठरविले आहे की शाळा व महाविद्यालयामधील विद्यार्थ्यांसाठी वह्या विकायच्या विपणनामध्ये उतरायचे. वह्या तयार करणारे उत्पादक देखील संस्था मागेल त्या प्रमाणात वह्या पुरवायला तयार आहेत.

या नवीन प्रकारच्या बाजारपेठेचा आकार वाढण्यासाठी कशाप्रकारची विपणनाची व्यूहरचना करावी यासाठी आपण सविस्तर टीप लिहा.

केस नं. ५ : बाजारपेठ प्रभागीकरणाची केस

[25]

श्री पराग हे विपणन व्यवस्थापक आहेत त्यांची कंपनी विद्यार्थ्यांना लागणारे पेन व पेन्सिल तयार करते. कंपनीला आता पुणे शहर परिसरामध्ये बाजारपेठ काणीज करायची आहे. पुणे शहरामध्ये अशा प्रकारचे विपणन करणारे २० स्पर्धक आहेत. तुम्ही एक विपणनविषयक तज्ञ आहात. श्री पराग यांनी बाजारपेठ प्रभागीकरण व विस्तार यासाठी कोणती व्यूहरचना आखावी यासाठी काय सल्ला द्याल ?